

Jaarstukken

2023

INHOUDSOPGAVE

(klik op het hoofdstuk om er rechtstreeks naar toe te gaan)

Kerngegevens

Inleiding

Jaarverslag 2023

1. Bestuur en ondersteuning
2. Veiligheid
3. Verkeer, vervoer en waterstaat
4. Economie
5. Onderwijs
6. Sport, cultuur en recreatie
7. Sociaal domein
8. Volksgezondheid en milieu
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Paragrafen

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid
- H. Interbestuurlijke toezicht
- I. Wet open overheid
- J. Nog uit te voeren werken
- K. Aanwending onvoorzien

Jaarrekening 2023

- Balans
- Toelichting op de balans
- WNT verantwoording
- Rechtsmatigheidsverantwoording
- Rechtsmatigheidsverklaring
- Overzicht eenmalige baten en lasten
- Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
- Taakveldenrealisatie
- Toelichting balansinvesteringen
- SiSa verantwoording
- Overzicht baten en lasten per taakveld
- Verklaring onafhankelijke accountant

Terug naar deze inhoudsopgave?
Dat kan op iedere pagina via dit icoon.

KERNGEGEVENS

		Gegevens 31 december 2021	Gegevens 31 december 2022	Gegevens 31 december 2023
A) SOCIALE STRUCTUUR				
Aantal inwoners		15.902	16.210	16.233
waarvan	van 0 - 3 jaar	513	511	510
	van 4 - 16 jaar	2.157	2.181	2.105
	van 17 - 64 jaar	9.035	9.227	9.276
	van 65 jaar en ouder	4.197	4.291	4.342
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden		500	483	441
Aantal werkzame personen in SW-bedrijven		67	65	64
B) FYSIEKE STRUCTUUR				
Oppervlakte gemeente in ha.		38.768	38.768	38.768
waarvan	binnenwater	168	168	168
	land	2.496	2.496	2.496
	historische stads- of dorpskern	45	45	45
	buitenwater	36.103	36.103	36.103
Aantal woningen		8.104	8.320	8.340
waarvan	in Harlingen	7.600	7.816	7.835
	in Midlum	284	284	284
	in Wijnaldum	220	220	221
Aantal woongebouwen		617	619	621
Aantal woonschepen		16	16	17
Lengte van waterwegen (historisch water) in meters		6.000	6.000	6.000

C) FINANCIËLE STRUCTUUR	2021		2022		2023	
	Totaal	Per inwoner	Totaal	Per inwoner	Totaal	Per inwoner
Gewone uitgaven	69.155.844	4.349	70.572.015	4.354	75.365.845	4.643
Opbrengst OZB	3.740.835	235	3.857.137	238	4.022.476	248
Algemene uitkering gemeentefonds	34.473.361	2.168	39.891.924	2.461	41.981.888	2.586
Vaste schuld	58.166.666	3.658	51.666.666	3.187	45.666.666	2.813
Reserves	31.313.744	1.969	30.905.759	1.907	33.628.819	2.072
Voorzieningen	9.854.620	624	10.221.378	631	8.063.257	497

INLEIDING

Met het aanbieden van de jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af aan de raad over het gevoerde bestuur en de uitvoering. Met ingang van 2004 zijn voor het samenstellen van de jaarstukken de voorschriften van toepassing uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarstukken 2023 bestaan conform de voorschriften minimaal uit:

Het jaarverslag:

- Programmaverantwoording;
- Paragrafen.

De jaarrekening:

- Balans;
- Overzicht van baten en lasten;
- Sisa-verantwoording.

Daarnaast zijn de controleverklaring van de onafhankelijke accountant en een aantal bijlagen opgenomen. Het jaarverslag kent negen programma's en elf paragrafen. In de programmaverantwoording staat de beleidsrealisatie centraal, terwijl in de paragrafen verschillende onderwerpen nader worden belicht. Het overzicht van baten en lasten vormt samen met de balans de financiële verslaggeving.

Samenvatting financieel resultaat jaarrekening

Saldo 'eenmalige middelen' in de primitieve begroting 2023 (begrotingssaldo):	1.331.000 V
Door de raad in de loop van het jaar vastgestelde begrotingsaanpassingen:	3.487.000 V
Saldo 'eenmalige middelen' na de laatste begrotingsaanpassingen (raad 20-12):	4.818.000 V
Resultaat 2023 inclusief 'nog uit te voeren werken':	9.178.000 V
Verschil:	4.360.000 V

De in oktober 2022 door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2023 had een positief exploitatieresultaat van € 1.331.000. In loop van het jaar heeft de

gemeenteraad vijf tussentijdse begrotingswijzigingen vastgesteld waarin nieuwe ramingen zijn opgenomen en ramingen in de lopende exploitatie zijn aangepast (zie onderstaande specificatie). Deze wijzigingen hebben tot een saldo in de exploitatie geleid. Per saldo waren deze aanpassingen € 3.487.000 voordelig. Daarmee steeg het geraamde voordelige exploitatieresultaat ad € 1.331.000 naar een positief saldo 'eenmalige middelen' van € 4.818.000. Dit is exclusief 'nog uit te voeren werken'.

Specificatie van de begrotingsaanpassingen (van per saldo € 3.487.000 voordelig):

10e begrotingswijziging	Enmalige subsidie lichtschip Jenni Baynton	7.000 N
19e begrotingswijziging	Subsidie ondernemend Nederland	20.000 N
24e begrotingswijziging	Realisatie oplaadpunten P2	9.000 V
33e begrotingswijziging	Dividend Port of Harlingen	542.000 N
	Beschikking over de reserve havenverzelfstandiging	362.000 V
	Onvoorzien structureel	12.000 V
	Salarisreservering als gevolg van nieuwe cao	739.000 N
	Budget onderhoud software	150.000 N
	ICT, bijdrage aan de gemeente Súdwest-Fryslân	250.000 N
	Reiskosten woon-werk- en thuiswerkvergoeding	79.000 N
	Algemene uitkering gemeentefonds	491.000 V
	Extra opleidingsbudget sociaal domein	41.000 N
	Bijdrage HWSV bediening Franekerpoortsbrug	10.000 N
	Hogere kosten beheer 3 parkeerterreinen	51.000 N
	Hogere opbrengst parkeerterreinen eilandparkeren	137.000 V
	Hogere kosten dienstverlening PoH gemeentehavens	69.000 N

	Cofinanciering beweegteam onderwijsinstellingen	33.000 V
	Subsidie Conexxa (voorheen de Skûle)	8.000 V
	Roekenbeheerplan	5.000 N
	Extra ontvangst SPUK sport	20.000 V
	Activiteitenbudget Sport Fryslân	15.000 V
	Sociaal domein	157.000 N
	Herallocatie JOGG-fee	15.000 N
	Leges omgevingsvergunningen	100.000 V
	Wet kwaliteitsborging bouw	11.000 N
	Wet goed verhuurderschap	14.000 N
43e begrotingswijziging	Wijziging rechtspositie bestuurders (veilig wonen)	7.000 N
	Verkiezingen	70.000 N
	Reservering ambtelijke huisvesting	300.000 V
	Algemene uitkering	1.675.000 V
	Onvoorzien structureel	27.000 V
	Onderhoud elektrische palen	20.000 V
	Opbrengst straatparkeren	102.000 V
	Contributie Vereniging van Waddenzee gemeenten	40.000 N
	Extra kosten leerlingenvervoer	123.000 N
	Brede impuls combinatiefuncties/ buurt sportcoaches	75.000 V
	Correctie cofinanciering beweegteam	33.000 N
	OAB	44.000 V
	Subsidie VVE 2022	80.000 V
	Terugvordering subsidie VVE- en peuteropvang 2022	46.000 V
	Onderhoud sportveld Oostersportpark	40.000 N
	Aanleg Balklandpark	40.000 N
	Sociaal domein	3.274.000 V
	Wet goed verhuurschap	9.000 N

	Vrijvallende gereserveerde (investerings) lasten	99.000 V
	Vrijval afschrijvingen	197.000 V
	Inhuur derden	1.117.000 N
	Saldo	3.487.000 V

Het jaarresultaat is exclusief ‘nog uit te voeren werken’ uiteindelijk € 8.262.000 voordelig geworden. Dit is € 3.444.000 hoger dan het nog niet bestemde bedrag aan eenmalige middelen, dat resulteerde na de in de raadsvergadering van 20 december 2023 vastgestelde laatste update van de begroting. Inclusief ‘nog uit voeren werken’ ad € 916.000 bedraagt het rekeningresultaat € 9.178.000 een verschil van € 4.360.000.

De belangrijkste afwijkingen die tot dit voordeel hebben geleid, worden hieronder gespecificeerd en toegelicht. Een gespecificeerde analyse wordt opgenomen in de jaarrekening bij het onderdeel taakveldenrealisatie.

Specificatie belangrijkste grote afwijkingen:

1. Dotatie aan de voorziening pensioen/wachtgeld wethouders	46.000 N
2. Dotatie aan voorziening verlofsparen	215.000 N
3. Automatisering	398.000 N
4. Juridische adviezen, procedures	86.000 N
5. Algemene uitkering gemeentefonds	1.072.000 V
6. Vennootschapsbelasting	357.000 V
7. Vrijval voorziening Ludinga Vastgoed BV	70.000 V
8. Brede Aanpak Dakloosheid (BAD)	51.000 V
9. Openbare orde en veiligheid	121.000 N
10. Exploitatie drie parkeerlocaties eilandparkeren	145.000 N
11. Exploitatie maatschappelijke havens	113.000 N
12. Leerlingenvervoer	64.000 V
13. Sociaal domein	855.000 V
14. Milieu	53.000 V

15. Structuur- en bestemmingsplannen	41.000 V
16. Opbrengst omgevingsvergunningen	97.000 N
17. Personeelsbudget (salarissen, inhuur, overig zoals opleidingen etc.)	75.000 N
18. Nog uit te voeren werken	916.000 V
19. Vrijval reservering Spaansen	2.000.000V
20. Per saldo voordelen op de overige begrotingsposten	177.000 V
Saldo	4.360.000 V

Toelichting belangrijkste afwijkingen:

Programma 1, bestuur en ondersteuning.

1. dotatie aan de voorziening wachtgeld/pensioenen wethouders: € 46.000 N

De actuariële berekening van de noodzakelijke hoogte van deze voorziening resulteert erin dat de hoogte van deze voorziening per 31 december 2023 met € 46.000 verhoogd dient te worden.

2. dotatie voorziening verlofsparen: € 215.000 N

De gemeentelijke boekhoudregels (BBV) schrijven voor dat voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw hebben en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kennen, een voorziening gevormd dient te worden. Het verlofsparen (CAO Gemeenten 2021-2022) is een voorbeeld van een dergelijke verplichting. De berekening van de noodzakelijke hoogte van deze voorziening resulteert erin dat deze voorziening per 31 december 2023 met € 215.000 verhoogd moet worden.

3. automatisering: € 398.000 N

De kosten van automatisering zijn € 398.000 hoger uitgevallen dan geraamd. De belangrijkste oorzaken van deze forse stijging:

1. In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het Harlinger aandeel in de kapitaallasten 2023 wel in rekening gebracht (€ 151.000);
2. Er zijn diverse oorzaken aan te wijzen voor de stijging van het Harlinger aandeel in de exploitatiekosten 2023 (€ 71.000):

- a) In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het Harlinger aandeel in de exploitatiekosten 2023 wel afgerekend. Voorgaande jaren zijn er wel voorschotten betaald, maar hebben er geen daadwerkelijke afrekeningen plaatsgevonden;
  - b) Het aandeel Harlinger gebruikers in het totaal aantal gebruikers valt dit jaar hoger uit dan verwacht. Het aandeel van het aantal Harlinger gebruikers werkt door in de doorbelasting van de exploitatiekosten;
  - c) De exploitatiekosten zijn toegenomen door onder andere toegepaste prijsindexeringen door leveranciers.
3. Een forse groei (28) van het aantal gebruikers bij de gemeente Harlingen (€ 98.000). Een gebruiker kost € 3.500;
  4. Een toename qua uitgifte en/of vervanging van duurzame ICT-middelen aan personeel (€ 72.000);
  5. Bij de overige kostenposten die vallen onder automatisering is er per saldo een klein nadeel ten opzichte van de raming (€ 6.000).

4. juridische adviezen, procedures: € 86.000 N

Met name het complexe hoger beroep inzake de grondtransacties Ludinga Vastgoed BV heeft tot hoge advocaatkosten geleid. In 2023 is deze rechtsvordering afgerond. Voorts moest als gevolg van onderbezetting bij de juridische afdeling vaker externe expertise worden ingeschakeld.

5. algemene uitkering gemeentefonds: € 1.072.000 V

Eind december 2023 zijn via de decembercirculaire middelen ontvangen die niet meer in de begroting konden worden verwerkt en dus bij de jaarrekening voor een verschil t.o.v. de begroting zorgen. Het grootste deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door een aanpassing in de algemene uitkering van de maatstaf "huishoudens met een laag inkomen". Hierdoor heeft Harlingen met terugwerkende kracht € 764.000 extra ontvangen over 2023. In het voordeel zit ook een bedrag van € 121.000 t.b.v. invoeringskosten Omgevingswet. Omdat de besteding hiervan niet meer in 2023 kan plaatsvinden, zal dit bedrag worden overgeheveld naar 2024 en maakt het deel uit van "nog uit te voeren werken". Daarnaast hebben gemeenten meer energietoeslag ontvangen dan waar vooraf mee gerekend was. Het kabinet heeft nl. in de loop van 2023 besloten de rijksvergoeding voor de door gemeenten uit te keren energietoeslag te baseren op 130% van de toepasselijke bijstandsnorm (zoals Harlingen dat ook heeft gedaan) i.p.v. 120%. Hierdoor heeft Harlingen € 294.000 meer rijksvergoeding energietoeslag ontvangen. Enkele andere kleinere mutaties uit de

decembercirculaire zorgden nog voor een voordeel van € 13.000. In totaal is er een voordeel van € 1.072.000 op deze begrotingspost ontstaan. Voor een uitgebreide toelichting op de decembercirculaire wordt verwezen naar de raadsinformatiebrief die in december 2023 naar de raad is gestuurd.

6. vennootschapsbelasting: € 357.000 V

In november 2023 heeft de belastingdienst definitief ingestemd met de fiscale waardering van het 'gemeentelijk parkeerbedrijf' (parkeerlocaties Harlingerstraatweg, Waddenpromenade en Westerzeedijk) en de hierop gebaseerde extracomptabele afschrijvings- en rentelasten. Ook heeft ze ingestemd met de extracomptabele toerekening van de overheadkosten. Op basis van deze fiscale correcties wordt over de jaar 2021 en 2022 vennootschapsbelasting terugontvangen en wordt het verschuldigde over 2023 lager dan geraamd. Inclusief een geringe nabetaling over de jaren 2016 en 2017 resulteert een voordeel in de exploitatie 2023 van € 357.000, gespecificeerd als volgt:

Terugbetaling 2021:	€ 114.000
Terugbetaling 2022:	€ 131.000
Minder verschuldigd 2023:	€ 118.000
Naheffing 2016 en 2017:	- € 6.000
Totaal	€ 357.000

7. vrijval voorziening Ludinga Vastgoed BV: € 70.000 V

De voorziening Ludinga Vastgoed BV is in 2023 tot een bedrag van € 676.000 aangesproken als gevolg van jurisprudentie over de wettelijke rente (op de vordering van de gemeente op Ludinga vastgoed BV is de 'gewone' wettelijke rente van toepassing in plaats van de wettelijke handelsrente, een verschil van € 581.000) en als gevolg van de uitspraak in hoger beroep over de BC-transacties. Het resterende deel in de voorziening ad € 746.000 valt vrij ten gunste van de exploitatie 2023, een bedrag van ruim € 70.000.

8. brede aanpak dakloosheid: € 51.000 V

Leeuwarden is centrumgemeente voor de aanpak van dakloosheid en ontvangt daar als centrumgemeente ook budget voor. Daarnaast hebben alle Friese gemeenten (met uitzondering van centrumgemeente Leeuwarden) in 2021 € 51.000 ontvangen voor voornamelijk lokale inzet. Een deel van dit bedrag

kon gevraagd worden (door SDF) om in te zetten voor een kwartiermaker, projectleiders en organisatiekosten. Deze vraag is niet gekomen. Bovendien blijkt uit de programma verantwoording van Leeuwarden/SDF 2022 dat er momenteel voldoende (financiële) middelen beschikbaar zijn voor Brede Aanpak Dakloosheid (BAD). Het bedrag van € 51.000 kan om bovengenoemde redenen vrijvallen in de jaarrekening 2023.

Programma 2, veiligheid

9. openbare orde en veiligheid: € 121.000 N

Binnen het programma openbare orde en veiligheid zijn bij een drietal onderdelen kosten gemaakt waarvoor geen of ontoereikend budget aanwezig was: Voor het opstellen van evenementenbeleid is voor 2024 budget beschikbaar gesteld, maar zijn in 2023 al kosten gemaakt: € 46.000; Voor de aanpak van ondermijning was het in 2023 resterende eenmalige budget ad € 16.000 niet toereikend met als gevolg een overschrijding van € 37.000; Het budget 'veiligheidsmiddelen' is met € 38.000 overschreden als gevolg van hoge beveiligingskosten bij de Visserijdagen.

Programma 3, verkeer, vervoer en waterstaat

10. exploitatie parkeerlocaties eilandparkeren: € 145.000 N

Het jaarresultaat op de exploitatie van het eilandparkeren is € 145.000 lager geworden dan geraamd. De opbrengst was € 28.000 lager dan geraamd (raming was € 4.191.000), voor het overige wordt het lagere resultaat veroorzaakt door hogere exploitatiekosten (onderhoud, energie, ICT, beheer). Door het lagere resultaat is ook minder vennootschapsbelasting verschuldigd (€ 38.000).

11. exploitatie maatschappelijke havens: € 113.000 N

Voor het overgrote deel wordt dit nadeel veroorzaakt door een lagere opbrengst havengelden. Deze zijn € 118.000 lager dan de raming (ad € 225.000) in de havendelen Nieuwe Willems haven, Vluchthaven, Dok en Oude Buitenhaven. De oorzaken zijn minder cruiseschepen en de late start van het seizoen.

Programma 5, onderwijs

12. leerlingenvervoer: € 64.000 V

De kosten voor het leerlingenvervoer zijn een stuk lager uitgevallen vanwege het wegvallen van de kosten van vervoer voor het hoogbegaafdheidsonderwijs.

Programma 7, sociaal domein

13. sociaal domein: € 855.000 V

Dienst Noordwest Fryslan

Eind februari zijn de voorlopige cijfers 2023 voor Harlingen gepresenteerd door de Dienst Noordwest Fryslân. Deze cijfers lieten een voordeel zien van € 242.000 t.o.v. de laatste, in de begroting van de gemeente Harlingen verwerkte, burap.

Inkomen	229.000 N
Werk, Participatie	102.000 N
Armoedebestrijding	207.000 V
WMO	47.000 V
Jeugd	315.000 V
Bedrijfsvoering	4.000 V
	=====
Totaal	242.000 V

De voornaamste oorzaken worden hieronder toegelicht:

Ad 1a Lasten inkomensregeling BUIG

De bijstandsuitkeringen zijn per 1 januari 2023 en juli 2023 geïndexeerd met 10,15% en 3,13% o.b.v. de stijging van het bruto wettelijk minimumloon. Met deze forse indexatie was in de begroting 2023 geen rekening gehouden omdat, conform de septembercirculaire 2022 van het Rijk, een indexatie van 2,3% is gehanteerd. Desondanks is de begrotingsoverschrijding relatief beperkt gebleven. Dit hangt samen met een flink dalend aantal inwoners met een bijstandsuitkering en een toenemende inzet van loonkostensubsidie.

Ad 1b Giraal leefgeld Oekraïners

De regeling Opvang ontheemden Oekraïne loopt van juli 2022 tot 4 maart 2025. De lasten in verband met deze regeling worden volledig vanuit het Rijk vergoed. De lasten zijn in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de regeling vanaf 1 februari 2023 is gewijzigd. Wanneer iemand aan het werk is of iemand van 18 jaar of ouder een uitkering ontvangt dan wordt het

leefgeld voor het hele gezin voortaan stopgezet.

Ad 2 Inburgering

In de begroting na wijziging 2023 is de volledige taakstelling opgenomen in plaats van de 70% die inburgeringsplichtig is. De taakstelling voor inburgeraars wordt niet behaald door een gebrek aan woningen. Hierdoor is er geen doorstroom. Dit betekent dat er geen inburgeringstrajecten ingezet kunnen worden. Dit resulteert in een onderschrijding van de begroting. Voor wat betreft de lasten voor inburgering geldt dat deze door middel van een specifieke uitkering door het Rijk worden vergoed.

Ad 3a Kinderopvang

De tarieven van de kinderopvang zijn verhoogd. Ook zien we dat er door meer ouders van kinderopvang gebruik is gemaakt. Hierdoor vallen de lasten in 2023 hoger uit.

Ad 3b Energietoeslag

De lasten voor de energietoeslag vallen lager uit. In februari 2023 is een voorschot betaald van € 500. In december is de overige € 800 betaald aan inwoners die voldeden aan de nieuwe voorwaarden. In de voorlopige cijfers is een stelpost opgenomen. In de definitieve jaarcijfers worden de definitieve toegekende aanvragen alsnog verwerkt.

Ad 4 WMO

De gemeentelijke bijdragen voor de Wmo zijn lager dan begroot. Dit is grotendeels te verklaren door lagere kosten voor Maatwerkvoorzieningen (collectief vervoer), Begeleiding (individuele begeleiding) en Dagbesteding (dagactiviteiten).

Ad 5 Jeugd

Het gebiedsteam Harlingen pakt intern de casuïstiek multidisciplinair succesvol op. De aanvragen/verwijzingen via o.a. huisartsen en gecertificeerde instellingen worden hiernaast door De Dienst kritisch afgehandeld. De totale gemeentelijke bijdragen voor de Jeugdwet vallen hierdoor in 2023 lager uit dan begroot. Het aantal cliënten met verblijf is in vergelijking met de voorgaande 3 jaren 34% lager. In het kader van 'kinderen laten opgroeien in de thuissituatie' is dit een positieve ontwikkeling.

NB: op 1 januari 2024 zijn de Friese gemeenten een nieuwe overeenkomst met zorgaanbieders aangegaan voor verschillende vormen van specialistische jeugdhulp en Wonen. We zien dat een aantal aanbieders hierop, bij het toekennen of wijzigingen van voorzieningen, heeft geprobeerd voor te sorteren. Hierdoor neemt de druk op de kosten toe.

Noodopvang vluchtelingen Oekraïne: € 938.000 V

Op basis van de “Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne” hebben gemeenten ter dekking van de kosten voor gemeentelijke opvang (GO) in 2023 recht op een normbedrag van € 83 per dag per gerealiseerde opvangplek. In 2023 is in de gemeente Harlingen op ca. 10 adressen gemeentelijke opvang gerealiseerd. Gerekend met een gemiddeld aantal van 332 dagen opvang en het aantal gerealiseerde opvangplekken van ca. 83 is hiervoor een voorschot van € 2.287.000 bij het ministerie aangevraagd.

Er bestaat ook recht op vergoeding voor particuliere opvang (PO). Het normbedrag hiervoor is € 210 euro per geregistreerde persoon per maand. In 2023 is in de gemeente Harlingen op ca. 12 adressen particuliere opvang gerealiseerd. Gerekend met een gemiddeld aantal van 7,67 maanden opvang en ca. 37 geregistreerde personen is hiervoor een voorschot van € 60.000 bij het ministerie aangevraagd. Op basis van de SiSa-afrekening bij de jaarrekening 2022 is daarnaast nog een extra inkomst over 2022 ontvangen van € 477.000, waardoor de totale voorschotvergoeding in 2023 op € 2.823.000 is uitgekomen.

Hieruit moeten de gemeentelijke kosten voor onderdak in opvangvoorzieningen, het leefgeld, recreatieve en educatieve activiteiten, een WA-verzekering en andere (buitengewone) kosten betaald worden. Het totaal hiervan is in 2023 uitgekomen op € 370.000.

Dat betekent dat op deze regeling een voordeel van € 2.453.000 is gerealiseerd. Omdat we dit bij de 2e 4-maandelijke rapportage al aan zagen komen, is toen al een voorschot op dit resultaat van € 1.515.000 ingeboekt, waardoor bij deze jaarrekening nog een aanvullend voordeel van € 938.000 kan worden bijgeboekt.

ESF subsidie: € 204.000 V

In 2021 heeft Nederland ruim 220 miljoen euro uit het Europese crisisinstrument REACT-EU ontvangen. De REACT-EU-gelden heeft de Europese Commissie beschikbaar gesteld om de werkgelegenheids- en sociale effecten van de COVID-19-crisis aan te pakken. Deze middelen zijn in april 2021 door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) uitgezet via een aanpassing en verlenging van de Regeling ESF 2014-2020. Voor de arbeidsmarktregio Friesland is een subsidieplafond REACT EU beschikbaar gesteld van € 6.326.500.

Centrumgemeente Leeuwarden heeft in juni 2021 namens de arbeidsmarktregio Friesland een subsidieaanvraag ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De subsidie is in oktober 2021 verleend. Op 2 juni 2021 heeft het bestuur van Werkgeversservicepunt Fryslân Werkt ingestemd met de aanvraag inclusief de financiële verdeling over de Friese gemeenten.

Het bijzondere van deze subsidies is, dat het verleende subsidies zijn voor (grotendeels) reeds uitgevoerd werk. De administratieve verantwoording en controle op deze subsidies heeft in 2023 plaatsgevonden, waarna de vaststelling heeft gevolgd. Harlingen heeft hieruit een bedrag van € 204.000 ontvangen, waarmee in de begroting geen rekening was gehouden en wat dus heeft geleid tot een voordeel bij de jaarrekening.

Omdat binnen deze saldi ook een nadeel op de personeelslasten is meegenomen, die tevens al is verwerkt in de analyse op het personeelsbudget, en er, vanwege meevallende lasten in het sociaal domein, een lagere onttrekking uit de reserve sociaal domein heeft plaatsgevonden, wordt het resultaat op het sociaal domein hiermee per saldo nog verlaagd met € 219.000. Verder wordt dit resultaat nog verlaagd met een bedrag van € 237.000 vanwege de overhevelingen uit de paragraaf uit te voeren werken. Daarnaast zijn er nog overige, kleinere negatieve verschillen tussen geraamd en werkelijk van in totaal € 73.000. Uiteindelijk bedraagt het totale resultaat binnen programma 7 € 855.000.

Programma 8, volksgezondheid

14. milieu: € 53.000 V

De bijdrage aan de omgevingsdienst FUMO is uiteindelijk € 26.000 lager geworden dan de bijgestelde raming. Op de overige structurele milieubudgetten (contributie, onderzoek, externe deskundigheid) € 27.000 is overgebleven.

Programma 9, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

15. structuur- en bestemmingsplannen: € 41.000 V

De structurele budgetten voor het ontwikkelen en herzien van structuur- en bestemmingplannen zijn in 2023 niet volledig aangesproken.

16. omgevingsvergunningen: € 97.000 N

De tussentijdse verhoging van de raming in 2023 met € 100.000 was achteraf gezien te optimistisch. Van de geraamde opbrengst ad € 311.000 is € 214.000 gerealiseerd. Hiermee is de opbrengst na een forse stijging in 2022 als gevolg van het wegwerken van achterstanden (opbrengst € 652.000) weer terug op het niveau 2020 en 2021.

Diversen

17. personeelsbudget: salarissen/inhuur derden etc.: € 75.000 N

Het personeelsbudget is in de tweede viermaandelijke rapportage verhoogd met ruim € 1,1 miljoen door de meerkosten van inhuur. Uiteindelijk is het totale geraamde personeelsbudget ad € 17 miljoen (inclusief tussentijdse bijstelling) met € 75.000 overschreden, voornamelijk als gevolg van iets hogere indirecte personeelskosten (opleiding etc.).

18. nog uit te voeren werken: € 916.000 V

Het gaat hier nagenoeg volledig om uit Specifieke Uitkeringen van het Rijk gevormde budgetten die nog niet (volledig) zijn besteed. Een specificatie en een

uitgebreide toelichting vindt u in paragraaf J, nog uit te voeren werken.

19. vrijval reservering Spaans: € 2.000.000 V

In de kwestie met betrekking tot de aankoop van het Spaansenterrein is een overeenkomst tot stand gekomen, waardoor er een afwikkeling van de getroffen reservering heeft plaatsgevonden.

20. per saldo voordelen op de overige begrotingsposten: € 177.000 V

Het saldo van de overige afwijkingen tussen geraamd en werkelijk bedraagt € 177.000 voordelig. Het gaat hier om onderuitputting op uitgaven, meevallende inkomsten etc. In de taakveldenrealisatie hierna worden deze afwijkingen nader toegelicht.

PROGRAMMA 1 BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Burgemeester Ina Sjerps, wethouders Erik de Groot, Paul Schoute en Hendrik Sijtsma

Speerpunten	
1	Bouwen aan een toekomstbestendige dienstverlening.
2	Werken aan een systeem van interne beheersing.
3	Doorontwikkeling gemeente zodat de gemeente een aantrekkelijke werkgever is, maar ook blijft.

Toelichting nieuw beleid

ICT: uitvoering van de jaarplannen privacy en informatiebeveiliging

De gemeente werkt meer en meer digitaal. Digitaal werken heeft grote voordelen op het vlak van efficiëntie bij de uitvoer van bedrijfsprocessen en voordelen voor de burger die (ook) digitaal bediend kan worden. Digitalisering brengt daarnaast ook (IT-)risico's met zich mee. Van risico's die samenhangen met het niet beschikbaar hebben van informatiesystemen en processen tot aan risico's die het digitaal verwerken van persoonsgegevens met zich meebrengen.

Voor de uitvoering van de jaarplannen privacy en informatiebeveiliging is voor 2023 een bedrag van € 50.000,- gereserveerd. Van dit bedrag is circa € 12.000,- daadwerkelijk uitgegeven aan het bewustwordingsprogramma voor medewerkers en aan een informatiesysteem dat de organisatie ondersteunt bij het voldoen aan de vereisten zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming voorschrijft. Een deel van het vrijgemaakte budget is niet gebruikt. Dit heeft te maken met het feit dat het jaar 2023 in het teken heeft gestaan om de organisatie van de informatievoorziening verder te professionaliseren. Concreet houdt deze verdere professionalisering in dat we onze IT-beheerprocessen op orde brengen én dat er een formatie komt die past bij de groeiende afhankelijkheid en complexiteit van IT en de daarmee samenhangende noodzakelijke beheersing van IT-risico's.

Speerpunt 1

Bouwen aan een toekomstbestendige dienstverlening

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

We hebben hard gewerkt aan het verbeteren en borgen van de dienstverlening op basis van het Hoofdlijnenakkoord 2022 – 2026.

De uitkomsten van het onderzoek naar onze bereikbaarheid via telefoon en mail zijn vertaald in een aantal maatregelen. Zo zijn de openingstijden van Burgerzaken/service balie verruimd, is er een fysiek loket vergunningen gerealiseerd en is een nieuwe verbeterde telefooncentrale aangeschaft. Verder is een plan van aanpak opgesteld voor betere bereikbaarheid van de backoffice.

Ook zijn er afspraken gekomen t.b.v. verbetering bereikbaarheid en afhandeling van vragen. Tevens is er een spreekuur voor evenementen geopend. Dit heeft geleid tot een daling van de klachten.

Voortaan krijgt iedereen een automatische ontvangstbevestiging. Een test van de gemeentelijke website liet zien dat de toegankelijkheid voldoende is.

In de ontvangsthal zijn maatregelen genomen voor de veiligheid van medewerkers en bezoekers. Verder is in kaart gebracht hoe we klantvriendelijkheid en de privacy van bezoekers kunnen verbeteren.

Het onderzoek naar verbetermogelijkheden in de dienstverlening is de basis voor de nog op te stellen Visie op Dienstverlening. Voor het structureel borgen van verbeteringen stellen we een 'adviseur dienstverlening' aan.

Speerpunt 2

Werken aan een systeem van interne beheersing

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Er is een plan opgesteld zodat het college een rechtmatigheidsverklaring kan laten opstellen. Dit is met de accountant en auditcommissie afgestemd. Dit biedt een duurzame basis voor de financiële rechtmatigheid voor de komende jaren.

Mede voor de uitvoering van de interne beheersing hebben we de controlfunctie opgewaardeerd zodat de nieuwe concerncontroller de gewenste stappen kan realiseren.

Speerpunt 3

Doorontwikkeling gemeente zodat de gemeente een aantrekkelijke werkgever is, maar ook blijft

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Via onze organisatieontwikkeling 'Samen Harlingen' hebben we gewerkt aan het verder versterken van onze ambtelijke organisatie. Meer structurele functies zijn ingevuld met structureel personeel op basis van de beleidswensen. Met het opzetten van projectmatig werken willen we integraal werken bevorderen. De implementatie hiervan vraagt nog de nodige inzet.

Om als organisatie een aantrekkelijke werkgever te blijven namen we een aantal maatregelen. Nieuwe medewerkers worden intensiever begeleid (onboardingtraject), via het project arbeidsmarktcommunicatie presenteren we ons beter en ook hebben we onze secundaire arbeidsvoorwaarden aantrekkelijker gemaakt. Op deze manier willen we nieuwe werknemers blijven vinden, binden en boeien.

Harlinger indicatoren

Privacy

Indicator	2021	2022	2023
Aantal gemelde datalekken	6	5	7

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,60	10,32	10,24
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	8,87	8,89	10,87
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 1.031,02	€ 1.131,16	€ 1.261,65
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	34,64% € 3.483.166	17,58% € 2.171.000	29,20% €3.705.833
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	11,90%	13,27%	12,27%

Financiën programma 1

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	saldo
Lasten	16.142	22.736	17.248	5.488
Baten	47.623	58.686	58.223	-463
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	31.482	35.950	40.975	5.026

PROGRAMMA 2 VEILIGHEID

Burgemeester Ina Sjerps

Speerpunten

1 Een veilige omgeving voor mensen die wonen, werken en recreëren in Harlingen.

Speerpunt 1

Een veilige omgeving voor mensen die wonen, werken en recreëren in Harlingen

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Het integraal veiligheidsplan 2024-2027 is eind 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin staan de prioriteiten waaraan we de komende jaren meer aandacht besteden. Deze zijn verwerkt in het Uitvoeringsplan 2024-2025.

Een nieuwe projectleider ondermijning is aan de slag gegaan met het project Veilige Havens en zoekt daarbij samenwerking en afstemming met betrokken partijen. Er is bewustwording over ondermijnende activiteiten gecreëerd. Tijdens het interne integrale ondermijningsoverleg, de casustafel, zijn signalen besproken om gezamenlijk bestuurlijke of strafrechtelijke maatregelen te bepalen. De casustafel kwam vijf keer bij elkaar. Ondermijning is inmiddels onderdeel van de Regio Deal 'In nije tiid', die eind 2023 is ondertekend.

Bij de twee integrale bestemmingsplancontroles werkten Douane en Marechaussee mee aan de controle van het havenindustriegebied. Bij deze controles zijn geen grote onvolkomenheden geconstateerd.

Conform de ambities van de Friese Norm hebben we het Bibob-beleid uitgebreid en de nieuwe vaststelling van het Damoclesbeleid voorbereid.

In het nieuwe preventie- en handavingsplan Alcohol werken we samen met de partijen van de werkgroep Middelengebruik om het gebruik van alcohol en drugs te verminderen.

Op het gebied van evenementen willen we het voor organisatoren makkelijker maken. Daarvoor hebben we onze communicatie verbeterd en gezorgd voor minder administratieve lasten. We hebben onze bijdrage geleverd aan de nieuwe APV en ons Uitvoeringsbeleid Evenementen. Zo creëren we duidelijkheid voor organisatoren, gemeente, hulpdiensten en belanghebbenden over de regels voor

evenementen.

In gemeentelijke opvanglocaties vingen we ongeveer 80 Oekraïense mensen op.

De samenwerking zorg en veiligheid is geïntensiveerd door onder andere mensenhandel en de doorzorg ex-gedetineerden in samenhang op te pakken vanuit openbare orde en veiligheid en het gebiedsteam.

Voor het 10-jarig bestaan van buurtpreventie was veel (media-)aandacht. Ook in 2023 zijn er enkele tientallen nieuwe aanmeldingen voor deelname binnengekomen.

Harlinger indicatoren

Veiligheid

Indicator	2021	2022	2023
Whatsapp groepen buurtpreventie	21	21	20

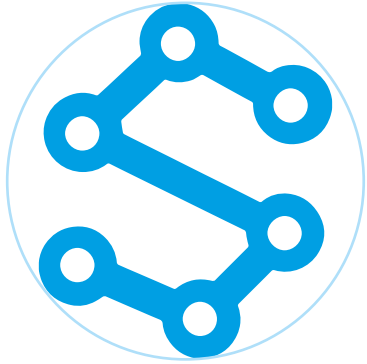
Algemene Indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Gemeente < 25.000 2022
Verwijzingen Halt	Aantal per 1000 jongeren (12 t/m 18 jr)	Bureau Halt 2018-2022	13	6	11	8
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS 2022	1,3	0,9	1,9	0,7
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS 2022	3,5	2,5	2,8	2,7
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS 2022	0,6	0,3	0,9	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS 2022	6,4	5,4	6,3	4,3

Financiën programma 2

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	ssaldo
Lasten	1.690	1.821	1.957	-135
Baten	27	95	102	7
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-1.663	-1.726	-1.854	-128

PROGRAMMA 3 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Wethouders Hendrik Sijtsma en Paul Schoute

Speerpunten	
1	Een veilige verkeersafwikkeling.
2	Een goede bereikbaarheid van de stad en dorpen.
3	Een evenwichtig en gebruiksvriendelijk parkeeraanbod afgestemd op de functies wonen, winkelen, werken, recreëren en langparkeren waarbij de leefbaarheid van de stad en dorpen gewaarborgd is.

Toelichting nieuw beleid

Optimaliseren doorfietsroute Harlingen-Leeuwarden

Dankzij de subsidie van Provincie Fryslân voor de versnelde aanleg van doorfietsroutes hebben we het fietspad tussen Harlingen en Herbaijum verbreed en verbeterd. Dit is een deel van de doorfietsroute Harlingen – Leeuwarden. De gemeente Harlingen ging zo als eerste gemeente met deze route aan de slag. De gemeenten Waadhoeke en Leeuwarden volgen later.

Oversteeklocaties Kimswerderweg

Met de eerdere subsidie voor de Trochfytsroutes is één fietsoversteek bij winkelcentrum Kimswerda aangebracht. In 2024 volgen de fietsoversteek bij Kimswerda en de Oosterparkweg.

Stroom- en watervoorzieningen maatschappelijke havens

In februari 2022 is de Havenvisie gemeentelijke havens Harlingen 2022-2032 vastgesteld met daarin de ambitie opgenomen dat de kwaliteit en het voorzieningenniveau hoog zijn. In de Havenvisie is een hoog voorzieningenniveau gewaarborgd door de verouderde stroom- en watervoorzieningen te vervangen en nieuwe stroom- en watervoorzieningen aan te leggen. In 2023 is hiermee reeds gestart door stroom- en watervoorzieningen in de Willemshaven- en de Zuiderhaven aan te leggen.

Vuilwaterinnamepunt

Samen met de Port of Harlingen is een concept plan gemaakt voor vuilwaterinnamepunten voor de recreatievaart. De focus ligt eerst op de passagiersvaart/recreatievaart met meer dan twaalf personen. Per 2025 geldt namelijk een lozingsverbod voor deze schepen. Uit praktisch oogpunt willen we per één of twee ligplaatsen een innamepunt aanbrengen. Voor alle havens is onvoldoende budget. Daarom richtten we ons eerst op de Zuiderhaven. Als

test is hier een eerste innamepunt geplaatst. In 2024 volgt nog een aantal. Ook willen we aan sluiten bij het provinciaal onderzoek “Aanpak vuilwaterlozingen recreatievaart”.

Uitvoeringsbudget Grote Bredeplaats

Voor de werkzaamheden aan de Grote Bredeplaats zijn we in afwachting van de centrumvisie en het uitvoeringsprogramma. Een extern bureau begeleidt en ondersteunt dit proces. Na vaststelling hiervan door de raad, kunnen de uitvoeringswerkzaamheden aan de Grote Bredeplaats beginnen.

Speerpunt 1

Een veilige verkeersafwikkeling

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Samen met dorpsbelang en aanwonenden is op de Winamerdyk gekozen voor fietsstroken met rood asfalt en een verkeersdrempel bij de dorpskom. Hiermee willen we de snelheid van het verkeer omlaag brengen. Het resultaat hiervan is nog beperkt. We zien dat het verkeer het dorp in rustiger is gaan rijden, maar het dorp uit neemt de snelheid toe.

De eerste werkzaamheden voor het robuust en verkeersveilig maken van de Kimswerderweg zijn uitgevoerd. Het gaat met name om de afslag richting winkelcentrum en de oversteekplaatsen voor wandelaars en fietsers.

In oktober startte de herinrichting van de Schepenwijk. Het asfalt is vervangen door rode bestrating en er zijn meerdere verhoogde plateaus aangelegd als verkeersremmer. Ook de Zuidoostersingel heeft nieuwe bestrating en betere parkeerstroken gekregen. In de Trebolwijk zijn meerdere straten opnieuw ingericht.

Met het budget “klein verkeersleed” zijn diverse klachten opgelost waaronder de parkeeroverlast in de Oosterstraat die de doorgang voor nood- en hulpdiensten belemmerde.

Speerpunt 2

Een goede bereikbaarheid van de stad en dorpen

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

We hebben ontwerpen gemaakt voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de Waddenpromenade en de langparkeerlocaties. Voor het langparkeren willen we de bereikbaarheid verbeteren en het terrein inrichten met aandacht voor biodiversiteit, hittestress, klimaatadaptatie en elektrisch rijden. Dit zorgt voor een fijne omgeving.

Speerpunt 3

Een evenwichtig en gebruiksvriendelijk parkeeraanbod afgestemd op de functies wonen, winkelen, werken, recreëren en langparkeren waarbij de leefbaarheid van de stad en dorpen gewaarborgd is

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Voor de jaarlijkse monitoring hebben we gebruik gemaakt van parkeerdrukmetingen en de data uit parkeerautomaten en mobiel parkeren. Zo kunnen we beter het effect van ons beleid analyseren en zo nodig aanpassen.

Uit de evaluatie van het privaat parkeren voor de eilanden en bruine vloot blijkt dat het zelf exploiteren van de langparkeerlocaties zowel inhoudelijk als financieel in 2023 succesvol was. Klanten en organisaties op het gebied van toerisme en recreatie zijn tevreden. De capaciteit aan parkeerplaatsen voor het reguliere eilandbezoek is het gehele jaar door voldoende. Alleen tijdens Oerol was een overloop nodig. Het reserveren van een parkeerplek nam toe van 26% in 2021 naar 42% in 2023.

Voor de besluitvorming over de geactualiseerde Nota Parkeernormen wachten we de ontwikkeling van het Spaansenterrein af. Zo kunnen we de impact van de actualisatie beter beoordelen.

Een onderzoek naar meer parkeerruimte aan de randen van het stadshart is gestart door een extern bureau. Aan de hand van hun tool willen we meer zicht krijgen op de parkeerbalans. Op basis van meerdere scenario's kijken we naar de huidige en toekomstige parkeersituatie. Zo wordt duidelijk waar eventueel extra parkeer capaciteit toegevoegd kan worden en tegen welke kosten.

Harlinger indicatoren

Wegen

Indicator	omschrijving	2021	2022	2023
Onderhoudsniveau wegen	Het bedrag aan achterstallig onderhoud per m2 areaal	€ 2,44	€2,30	€ 2,31

Financiën programma 3

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	saldo
Lasten	8.909	9.587	9.503	84
Baten	6.637	7.289	7.162	-127
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-2.273	-2.298	-2.341	-44

PROGRAMMA 4 ECONOMIE

Wethouder Paul Schoute en Ina Sjerps

Speerpunten	
1	Zorgen voor meer werkgelegenheid en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.
2	Bevordering toerisme.
3	Actief sturen op samenwerking in het Waddengebied.
4	Programma Harlingen uitwerken en realiseren.

Toelichting nieuw beleid

Fonds Voorbereiding subsidieprogramma's

(Programma Harlingen, de Regio Deal en Programma Maritieme havenontwikkeling).

Met een fonds voor meerjarige opgaven creëerden we financiële ruimte om in te spelen op grote projecten waarmee geen rekening was gehouden in de reguliere begroting. Zo kunnen we snel schakelen en extra menskracht inhuren of onderzoeksopdrachten uitzetten. Het fonds is mede bedoeld voor integrale opgaven om stad en haven te versterken. Het zijn noodzakelijke opgaven voor het bereiken van onze politieke en strategische doelen.

Daarnaast zetten we het fonds in voor strategische projecten in samenwerking met medeoverheden, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Ook benutten we het om externe financiering te kunnen aantrekken. Door het te gebruiken voor cofinanciering kunnen we maximaal een beroep doen op externe middelen. Bijvoorbeeld van provincie, Rijk, EU en marktpartijen.

Het Ontwikkelfonds is ingezet voor inhuur van expertise voor de Regio Deal, zowel voor de inrichting en organisatie van het programma als voor wonen van programmalijn twee.

Speerpunt 1

Zorgen voor meer werkgelegenheid en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Als gemeente hebben we samen met ondernemers gewerkt aan de invoering van een nieuw en toekomstbestendig ondernemersfonds. Een extern bureau gaf daarbij ondersteuning aan gemeente en ondernemers. Uiteindelijk leidde dit

ertoe dat de gemeenteraad besloot de OZB voor niet-woningen te verhogen ten bate van dit fonds. Hiermee beschikken ondernemers over een vrij besteedbaar, gezamenlijk budget voor activiteiten en investeringen die het ondernemersklimaat bevorderen.

In het Participatie Acceleratie Collectief (PAC) werken ondernemers, Pastiel, Gemeente Harlingen en de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noordwest Fryslân samen volgens het open/social hiring concept. Het aantal deelnemers aan het PAC bleef vrijwel gelijk. Dit kwam onder andere omdat bij Pastiel en Sociale Zaken de focus lag op het wijzigen van werkprocessen. Wel is binnen het PAC de voorbereiding gestart voor een opleidingstraject bedrijf en een leerlijn voor nieuwe werkbegeleiders.

Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor Oostpoort 3 en het sluiten van de overeenkomst tussen de gemeente en de Exploitatie Maatschappij Oostpoort Harlingen BV kan er veertien hectare nieuw bedrijventerrein worden aangelegd. Het is het resultaat van goed inspelen op de verwachte vraag en herijking van het regionale convenant bedrijventerreinen.

In de loop van 2023 hebben we de verkoop van kavels op Oostpoort noodgedwongen aangepast. Dit was een gevolg van een gerechtelijke uitspraak (Didam-arrest). Deze bepaalt dat overheden een onroerend goed niet meer aan één partij mogen aanbieden maar via een openbare inschrijving moeten verkopen.

De gemeenten Waadhoeke en Harlingen werken samen met onderwijs en ondernemers aan het Sociaal Economisch Actieprogramma (SEAP 1). Hiermee willen we optimaal profiteren van de kansen voor de regio. We werken via vier programmalijnen: Innovatie & Ondernemerschap, Onderwijs & Arbeidsmarkt, Versterken woon- en vestigingsklimaat en Slimmer samenwerken. Op de nieuwe website hetgoudvannoordwest.nl laat de regio zich van zijn sterkste kant zien.

Vanuit het SEAP 1 is verder gewerkt aan de Regio Deal aanvraag onder de noemer veerkrachtige economie met als onderdelen Hands on Valley en Leven lang leren. Het uitvoeringsprogramma is verlengd. Dit geldt ook voor de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten Harlingen en Waadhoeke. Ook is er een uitvoeringsplan tot stand gebracht voor de komende twee jaar (SEAP 2). Door de extra middelen uit de Regio Deal kunnen we de businesscases versneld uitvoeren.

Speerpunt 2

Bevordering toerisme

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Het blijvend promoten van Harlingen als Cruise Port werpt zijn vruchten af met het aanleggen van maar liefst tien zeecruiseschepen. Het laat zien dat we Harlingen op een positieve manier in de markt zetten en dat onze kwaliteiten herkend worden. Wel waren er iets minder riviercruises vorig jaar omdat schepen nodig waren voor de opvang van vluchtelingen.

We werken aan een ontwikkelagenda Toerisme & Recreatie 2030 en een uitvoeringsprogramma. Het programma biedt concrete handreikingen op het vlak van bestemmingsontwikkeling en -management. Daarbij willen we ook komen tot een fijne verdeling van taken en rollen tussen betrokken partijen om gezamenlijk onze ambities te realiseren. Een extern bureau begon medio 2023 met de herijking van het beleid. Het participatieproces met inwoners en belanghebbenden is inmiddels afgerond. Besluitvorming over het nieuwe beleid volgt in 2024.

Er is hard gewerkt aan de Regio Deal aanvraag voor programmalijn 1: Beleef Noardwest Fryslân. We presenteren ons hierin als aantrekkelijke Waddenregio in alle seizoenen. Onze Unesco-locaties bieden daarvoor tal van kansen. Met de extra middelen uit de Regio Deal gaan we versneld aan de slag met onze ambities. De versterking van de gastvrijheidseconomie draagt bij aan een leefbare en vitale toeristische regio voor bezoeker én inwoners.

Een extern bureau begeleidt de totstandkoming van de centrumvisie met uitvoeringsprogramma. Er is veel informatie verzameld door interviews en bureaustudie. Dit mondde uit in een presentatie eind 2023 van alle uitkomsten tijdens een bijeenkomst over de toekomst van het Harlinger centrum.

We zijn gestart met het opstellen van een integrale visie op evenementen. Belangrijke vraag daarbij is wat voor evenementenstad Harlingen wil zijn en wat daarvoor nodig is. Een inventarisatie van bestaand beleid en het participatieproces hebben veel input opgeleverd. Dit werken we uit in een evenementenvisie met

bijbehorende subsidieregels.

In het nieuwe citymarketingplan 2023-2030 'De Harlinger Aanpak' hebben we de positionering van Harlingen aangescherpt. We willen zo de aantrekkingskracht van Harlingen op inwoners, bezoekers en ondernemers versterken. Het plan is vertaald in tien strategische speerpunten en een uitvoeringsprogramma tot 2030. We zijn ondertussen doorgegaan met de citymarketing 'Harlingen Welkom aan Zee'. Met onder andere online en offline campagnes, nieuwe content op de website en aantrekkelijk aangeklede openbare ruimte. De citymarketing trok een groot aantal bezoekers naar de stad en maar liefst 265.000 bezoekers naar onze toeristische website.

Speerpunt 3

Actief sturen op samenwerking in het Waddengebied

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De afgelopen jaren werkten Rijk en regio samen aan de Gebiedsagenda Wadden 2050. Hierin staat het beleid en beheer van Waddenzee en Waddengebied. Deze agenda uit 2021 is uitgewerkt tot uitvoeringsprogramma's.

De gemeente Harlingen is trekker van Uitvoeringsprogramma 15: Ontwikkeling Maritieme

Havenplaatsen. Samen met de vijf Waddenzeekusthavens werken we aan het versterken van de Waddenzeehavens Den Helder, Den Oever, Lauwersoog, Eemdelta/Delfzijl en Harlingen. In 2023 is hiervoor het visiedocument Ontwikkeling Maritieme Havenplaatsen opgesteld. De ontwikkeling van de Waddenpromenade is een van de projecten uit het programma. De visie stelt ons in staat subsidie aan te vragen bij het IKW/Waddenfonds voor het uitvoeringsprogramma. De Regio Deal Brede Welvaart in Noardwest Fryslân is toegekend en er wordt gewerkt aan de uitvoering.

Voor de bereikbaarheid van de haven via vaargeul Boontjes is een Impactanalyse gemaakt. Daaruit blijkt dat het bevaarbaar houden belangrijke economische winst oplevert.³

De gemeente trekt samen op met het Havenbedrijf voor baggerbelangen in de haven. Port of Harlingen wordt daarbij actief betrokken. De gemeente stuurt als aandeelhouder actief op bereikbaarheid, duurzaamheid en werkgelegenheid. De Evaluatie Verzelfstandiging Port of Harlingen is aanbesteed. Afronding hiervan is voorzien voor 2024.

Speerpunt 4

Programma Harlingen uitwerken en realiseren

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Binnen Programma Harlingen - onze samenwerking met Provincie en Wetterskip – draagt de gemeente bij aan het bereiken van doelen op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit, inclusiviteit, bereikbaarheid en werkgelegenheid. Daarnaast hebben we gewerkt aan de relatie met stakeholders als Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten, landbouw- en natuurorganisaties en gemeenten Waadhoeke en Súdwest-Fryslân. In 2023 is het rapport Gebiedsverkenning kustzone Harlingen opgeleverd, inclusief Handreiking Ruimtelijke kwaliteit.

Onderzoek van Port of Harlingen naar een veiliger en efficiëntere Haventoeegang wordt benut bij de opgaven van Programma Harlingen.

Het onderzoek naar strategische mobiliteit in de toekomst laat zien dat de huidige plek van de functies logisch en toekomstbestendig is. Dit is input voor het nieuwe Integrale Gebiedsontwerp.

Het Programma Harlingen is gestart met het project koppelkansen voor de Waddendijk. Voor het deel Koehool-Zurich zijn wij betrokken bij een inventarisatie 'Brede Welvaart'. Hierbij is aansluiting gezocht met Waadhoeke en Súdwest-Fryslân en de Regio Deal plannen. Dit project loopt door in 2024.

Harlinger indicatoren programma 4

Toerisme

Indicator	2021	2022	2023
Aantal overnachtingen B&B en verblijven	31.229	37.119	23.875
Aantal overnachtingen in hotels	41.609	44.889	56.490
Aantal overnachtingen campings en overig	33.058	37.576	37.315
Totaal aantal overnachtingen	105.896	119.584	117.680

Indicator	2021	2022	2023
Aantal riviercruises	24	76	45
Aantal zee-cruises		2	10

Minder riviercruise schepen bezochten Harlingen omdat ze zijn ingezet als noodopvang voor vluchtelingen.

Economie

Indicator	2021	2022	2023
Leegstaande winkelpanden in de binnenstad	23	18	19

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Gemeente <25.000 2022
Funcziemenging*	%	Meerdere 2022	47,1%	47,2%	48,3%	49,3%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 65 jaar	LISA 2022	158,7	167,8	175,9	180,3

* Deze indicator weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen (0% is alleen werken en 100% is alleen wonen)

Financiën programma 4

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	Saldo
Lasten	706	1.178	1.330	-152
Baten	209	277	479	202
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-497	-901	-852	50

PROGRAMMA 5 ONDERWIJS

Wethouder Hendrik Sijtsma

Speerpunten	
1	Kinderen van Harlingen in hun ontwikkeling ondersteunen door goed, gezond en passend onderwijs te bieden.
2	Bestrijden van laaggeletterdheid.

Speerpunt 1

Kinderen van Harlingen in hun ontwikkeling ondersteunen door goed, gezond en passend onderwijs te bieden

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

In 2023 zijn afspraken gemaakt met alle IKC's over een vergoeding voor kinderopvang. Ook is een afspraak gemaakt met de kinderopvang in Midlum over de vergoeding voor het gebruik van de ruimte.

Voor het zwemvervoer hebben we een opdracht verstrekt aan Kooistra.

Schoolpleinen hebben een upgrade gekregen of krijgen deze nog. Het beheer en de exploitatie van gymzaal 't Wad zijn vastgelegd.

Gemeente en schoolbesturen hebben gezamenlijk gewerkt aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijshuisvesting 2024-2040. In dit plan regelen we de onderwijshuisvesting voor de komende zestien jaar. Het gaat om de huisvesting van de basisscholen, scholen voor het voortgezet onderwijs en de gymzalen. Het thema duurzaamheid heeft een belangrijke rol in het definitieve plan. Na instemming door de gemeenteraad starten we met de uitvoering.

Er zijn diverse onderwijsplannen opgeleverd voor de Regio Deal die in 2024 worden uitgerold.

Ook is er een schooltuin pilot gedraaid met IKC het Wad voor een schooltuin in Wijnaldum. Inmiddels is hiervoor interesse vanuit meerdere scholen.

Het jongerenwerk heeft diverse voorlichtingen gegeven op het gebied van middelen-gebruik, discriminatie, sexting, cybercrime, suïcide preventie en seksuele diversiteit.

Speerpunt 2

Bestrijden van laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid betekent dat mensen moeite hebben met lezen, schrijven en/of of rekenen. Van de 16 tot 65-jarigen in onze gemeente is tussen de 11 en 15% laaggeletterd. De gemeente vindt het belangrijk dat elke inwoner van Harlingen de Nederlandse taal kan lezen en schrijven en goed kan omgaan met de computer. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Daarmee is het ook één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Harlingers merkbaar te verbeteren.

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Wij hebben taaltrajecten en cursussen digitale vaardigheden in het Digi-Taalhuis aangeboden en taalactiviteiten opgestart. Daarnaast is ervoor gezorgd dat laaggeletterdheid wordt herkend door professionals. Hiervoor hebben we meerdere trainingen aangeboden. Er is bekendheid gegeven aan het onderwerp Laaggeletterdheid door bijeenkomsten en via de media. Daarnaast wordt blijvend onderzoek gedaan naar effectieve manieren om laaggeletterden te bereiken zoals de campagne 'Ik wil leren' voor taalnetwerken.

In 2023 besteedden we aandacht aan laaggeletterdheid in de Gezondheidsnota Gezond en Vitaal Harlingen om zo de gezondheidsachterstanden onder deze doelgroep te verkleinen.

Harlinger indicatoren Programma 5

Onderwijs

Deelname in de voor- schoolse opvang	Totaal deelname 2021	T.o.v. totaal bereik in %	Totaal deelname 2022	T.o.v. totaal bereik in %	Totaal deelname 2023 *	T.o.v. totaal bereik in % *
Aantal peuters 2 jaar	98	89%	113	81%	n.b.	n.b.
Aantal peuters 3 jaar	96	87%	120	82%	n.b.	n.b.

*Gegevens niet beschikbaar in 2023 vanwege ziekte van de betrokken medewerker.

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Gemeente < 25.000 inw. 2022
Absoluut verzuim*	Aantal per 1000 leerlingen	DUO /Ingrado	4,3	6,2	5,3	4,5
Relatief verzuim**	Aantal per 1000 leerlingen	DUO /Ingrado	16	13	17	18
Vroegtijdige schoolver- laters zonder startclas- sificatie	% deelnemers van het VO en MBO onderwijs	DUO /Ingrado	1,5%	1,7%	1,9%	1,8%

* Het aantal leerlingen dat niet staat ingeschreven op een school

**Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig is

Financiën programma 5

x € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	saldo
Lasten	2.375	2.717	2.506	211
Baten	486	694	670	-24
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-1.889	-2.023	-1.836	187

PROGRAMMA 6 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Wethouders Hendrik Sijtsma, Erik de Groot en Paul Schoute

Speerpunten	
1	We stimuleren sport en bewegen en ondersteunen het lokaal sportakkoord.
2	Bijdrage leveren aan het cultureel klimaat voor de eigen inwoners en bezoekers.
3	Het ondersteunen van kunst en cultuur in de openbare ruimte.
4	Het entrepotgebouw geschikt maken voor culturele en maatschappelijke activiteiten.
5	Toewerken naar een integraal huisvestingsplan voor sport en cultuur.
6	Deelname aan sport en cultuur stimuleren, met name onder jongeren.
7	Vanuit actuele vraagstukken en samen met betrokken partners het cultureel erfgoed van Harlingen toekomst geven.
8	Het groener maken van de binnenstad.

Toelichting nieuw beleid

Verduurzamen wagenpark/aanschaf zes elektrische auto's

Belangrijke uitgangspunten voor de Mobiliteitsvisie zijn **“leefbaar, bereikbaar, verkeersveilig en duurzaam”**. In deze Mobiliteitsvisie zijn de doelen uit het hoofdstuk Duurzaamheid in het Bestuursakkoord vertaald naar beleid. De gemeente kiest bij het vervangen van haar wagenpark voor de aanschaf van de milieuvriendelijkste vervoermiddelen.

Bij de vervanging van zes afgeschreven bedrijfswagens geven we in het kader van duurzaamheid de voorkeur aan een elektrische uitvoering. In 2024 vindt de aanbesteding plaats waarbij we voor de milieuvriendelijkste variant kiezen en als gemeente het goede voorbeeld geven.

Speerpunt 1

We stimuleren sport en bewegen en ondersteunen het lokaal sportakkoord

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

We hebben gebruik gemaakt van de landelijke regelingen Combinatiefuncties en buurtsportcoaches en Lokaalsportakkoord II. De buurtsportcoaches en vakleerkrachten (Beweegteam) hebben het activiteitenplan uitgevoerd en gewerkt aan de ambities van het Lokaal Sportakkoord. Door diverse activiteiten

en projecten brachten zij sport en bewegen op een positieve manier onder de aandacht van verschillende doelgroepen.

De clubondersteuner ondersteunt en adviseert sinds 2023 de sportclubs bij het oplossen van bestuurlijke- en organisatorische vragen. Deze loketfunctie voor de sportclubs is een eis vanuit de landelijke regeling Sportakkoord II. De regeling bepaalt ook dat het kernteam van het sportakkoord wordt uitgebreid met specialisten vanuit onderwijs, zorg en welzijn. We onderzoeken welke partij hierin het beste kan bijdragen en in welke vorm. Door deze constructie kunnen we de preventieve werking van sport en bewegen optimaal benutten. Ook maken we de verbinding met diverse thema's uit het Gezond en Actief Leven akkoord.

Het schoolzwemmen is voortgezet in 2023.

Gemeente Harlingen heeft zich vorig jaar aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Dit neemt financiële drempels weg om te sporten of aan cultuur deel te nemen. Uit onderzoek bleek dat het Volwassenenfonds hiervoor het meest effectief is.

De gemeente Harlingen beschikt over diverse mogelijkheden om buiten te bewegen en te ontmoeten. Het Balklandpark is in 2023 opgeleverd en meteen gebruikt tijdens de Koningsspelen.

In het sportseizoen 2023-2024 ondersteunt de gemeente Harlingen twaalf veelbelovende sporters financieel om hun talent te ontwikkelen via het Topsportfonds. Dit zijn er drie meer dan in het sportseizoen 2022-2023.

De actualisatie van de Kadernota sport- en bewegen is niet gerealiseerd. Dit komt onder andere door personele wisselingen.

Gemeente Harlingen is aangesloten bij Uniek Sporten Uitleen dat ervoor zorgt dat mensen met een fysieke beperking sporthulpmiddelen kunnen uitproberen. Hierdoor kan uit het brede aanbod uiteindelijk de sport gekozen worden die het beste past.

Speerpunt 2

Bijdrage leveren aan het cultureel klimaat voor de eigen inwoners en bezoekers

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De cultuurnota “Harlingen, Cultuurstad aan het Wad 2022 – 2028” is door de gemeenteraad vastgesteld. De raad heeft met ingang van 2023 het jaarbudget voor cultuur met € 30.000 verhoogd. Dit extra budget is ingezet voor projecten als de Literaire Gedichtenroute, de plaatsing van het beeld “No Return” en de tentoonstelling Helmen vol Verhalen.

De nieuwe cultuurcoördinator is gestart met de uitvoering van de cultuurnota. Ze heeft individuele gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen uit het culturele veld en een bijeenkomst georganiseerd voor de culturele sector in Harlingen. In kleinere groepen wordt vervolgens doorgesproken over onder andere subsidies en fondsen, online en fysieke ontmoetingsplaatsen en samenwerking. Ook over de vorm en inhoud van een culturele digitale ontmoetingsplaats zijn ideeën opgehaald. Deze ontmoetingsplaats moet inwoners een goed inzicht geven in het culturele aanbod.

De vraag of de digitale ontsluiting van informatie over het culturele veld, de activiteitenagenda en een online forum op een of meerdere nieuwe of bestaande websites kunnen worden onderbracht is onderwerp van diverse overleggen geweest.

Speerpunt 3

Het ondersteunen van kunst en cultuur in de openbare ruimte

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Vanuit het Post Corona Cultuurfonds heeft de gemeente bijgedragen aan onder andere de tentoonstelling Match in het Hannemahuis en het Literair Festival Harlingen.

De gemeente ondersteunt Seewyn Kunsteducatie die diverse instrumentale

en zanglessen verzorgt. Op scholen biedt Seewyn Kunsteducatie diverse muziektrajecten aan. Daarnaast nam Seewyn de regie van het cultuurnetwerk Harlingen over van Akte2 met de lancering van de brochure Cultuurmenu voor alle scholen.

Voor culturele activiteiten konden organisatoren, naast gemeentelijke subsidies, aanspraak maken op het Roel Sluiterfonds. Het fonds kende bijdragen toe voor onder andere het tweedaagse Waddensea Jazz festival en de expositie “Buiten Beeld” in de kerken van Wijnaldum en Midlum.

Speerpunt 4

Het entrepotgebouw geschikt maken voor culturele en maatschappelijke activiteiten

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De plannen voor de aanpassing van het Entrepotgebouw zijn klaar. Deze voorzien in een duurzame klimaatinstallatie, audio- en visuele apparatuur, verduisteringsinstallatie, pantry en opslagruimte. We hebben opdracht gegeven de uitvoering te starten.

Speerpunt 5

Toewerken naar een integraal huisvestingsplan voor sport en cultuur

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Voor het Integraal Huisvestingsplan zijn het huidige gebruik en de behoeften van verenigingen en instellingen in kaart gebracht. Ook is er een start gemaakt met het inventariseren van de wensen voor de ontmoetings- en oefenruimtes voor jongeren en mogelijke opslagplaatsen voor decorstukken en/of toneelkleding en dergelijke.

Voor de veldsportcomplexen hebben we inzichtelijk welk onderhoud we de komende jaren moeten uitvoeren. We zijn gestart met de inventarisatie van de binnensportaccommodaties. Dit hangt nauw samen met speerpunt 6.

Speerpunt 6

Deelname aan sport en cultuur stimuleren, met name onder jongeren

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

We hebben het Hannemahuis eens per maand op koopzondag gratis toegankelijk gemaakt.

Naast het Volwassenenfonds is Harlingen aangesloten bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur, de jongerenequivalent van het Volwassenfonds. Specifiek voor jongeren uit Harlingen is het onderzoek gestart naar de meerwaarde van deelname aan initiatieven als Sjors Sportief en Sjors Creatief.

Voor de uitbreiding van de Waddenhal hebben we onderzocht of er nog steeds behoefte was aan twee extra zaaldelen. Hieruit bleek dat er wel enige behoefte aan extra sportruimte is. Daarvoor zoeken we naar mogelijkheden in bestaande faciliteiten. Als dit niet lukt, komt er in 2024 een concreet plan voor een eventuele uitbreiding van sportfaciliteiten.

Speerpunt 7

Vanuit actuele vraagstukken en samen met de betrokken partners het cultureel erfgoed van Harlingen toekomst geven

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Op het gebied van duurzaamheid en erfgoed hebben we vooral ingezet op informatievoorziening onder andere via een informatiemarkt. De reizende expositie over duurzaamheidsmaatregelen bij monumenten van het Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed vond vorig voorjaar plaats in Harlingen.

De Landschapsbiografie van Harlingen is feestelijk gepresenteerd. Zo'n biografie vertelt het verhaal van het landschap vanaf de laatste ijstijd tot heden. Voor Harlingen leggen we uit wat er nog te zien is van de geschiedenis en geven we aan wat unieke landschappelijke waarden zijn. Wegens grote belangstelling is een digitale versie op onze gemeentelijke website gepubliceerd.

Speerpunt 8

Het groener maken van de binnenstad

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Uit onderzoek blijkt dat de vitaliteit van de bomen in onder andere Brouwersstraat en Schritsen slecht is ondanks eerdere maatregelen. Veel bomen moeten daarom vervangen worden. Om deze straten weer echt groen te krijgen met vitale bomen zijn we gestart met het opstellen van een plan waarin ook aandacht is voor toekomstbestendigheid en klimaatadaptatie. We zijn gestart met de groeiplaatsverbetering voor de bomen in de Zuiderhaven inclusief de aanleg van extra groenvakken.

Harlinger indicatoren programma 6

Sport

Indicator	2021	2022	2023
Subsidie aan sportverenigingen per inwoner	€ 1,89	€ 2,10	€ 2,20

Cultuur

Indicator	2021	2022	2023
Bezoekers Hannemahuis	10.680	8.540	16.010
Aantal uitleningen bibliotheek	65.000	78.411	77.350

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2016	Harlingen 2020	Harlingen 2022	Gemeente < 25.000 inwoners 2022
Niet sporters	%	CBS/RIVM 2020-2022	52,0%	55,2%	57,3%	47,9%

Financiën programma 6

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	saldo
Lasten	5.008	7.718	6.002	1.716
Baten	812	1.253	1.294	41
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-4.196	-6.464	-4.708	1.756

PROGRAMMA 7 SOCIAAL DOMEIN

Wethouders Paul Schoute, Erik de Groot en Hendrik Sijtsma

Speerpunten	
1	Ieder kind mag zijn wie het is en hoe het is. Kinderen groeien op in gezondheid, welzijn en veiligheid met perspectief op een zelfstandig leven naar ieders mogelijkheden.
2	Doelstelling van de WMO is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en dat zij goed mee kunnen doen in de maatschappij. De ondersteuning van inwoners met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen vindt zo veel mogelijk plaats in de eigen vertrouwde leefomgeving.
3	We streven een inclusieve arbeidsmarkt na. Zoveel mogelijk inwoners vinden daarom hun plek op de arbeidsmarkt. Ook als zij een beperking hebben. Betaald werk is een belangrijke voorspeller voor een economisch zelfredzaam bestaan.
4	Iedere statushouder integreert, participeert en bouwt een eigen bestaan op in onze gemeente.

Speerpunt 1

Ieder kind mag zijn wie het is en hoe het is. Kinderen groeien op in gezondheid, welzijn en veiligheid met perspectief op een zelfstandig leven naar ieders mogelijkheden

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De nieuwe Friese inkoopmethodiek van Specialistische Jeugdhulp en Wonen is lokaal geïmplementeerd. Het Jeugdteam is getraind in de uitgangspunten van de Friese pedagogische visie en de nieuwe werkwijze.

Met het nieuwe Familiegroepsplan kunnen we het informele netwerk van gezinnen in kaart brengen. Hierin kunnen zij aangeven hoe zij de opvoed- en opgroeisituatie van jeugdige(n) willen verbeteren.

De preventiematrix geeft inzicht in de mogelijkheden in Harlingen voor preventie op het gebied van opgroeien en opvoeden. Ook is een monitoringstraject opgezet om de meest optimale vorm van complementaire jeugdhulp te onderzoeken.

Er zijn gesprekken gevoerd met ketenpartners zoals de GGD, onderwijsinstellingen en kinderopvang om lokale vragen, problematiek en prioriteiten in kaart te

brengen. Voorbereidingen zijn getroffen voor de ontwikkeling van preventief jeugdbeleid in 2024. Dit is in lijn met de landelijke Hervormingsagenda, Friese Regiovisie Jeugd en ontwikkelingen binnen gerelateerde domeinen.

Het Jeugdteam, Stadsteam en relevante ketenpartners volgden de training NU Niet Zwanger. Deze gespreksmethodiek gebruiken ze bij gesprekken met cliënten. Voor Kansrijke Start vonden bijeenkomsten plaats met de ketenpartners geboortezorg om afspraken over samenwerking te maken.

De pilot Prenataal Huisbezoek (een uitgebreid intakegesprek met beide ouders) is gekoppeld aan de kinkhoestvaccinatie voor zwangere vrouwen bij het consultatiebureau.

Tot slot zijn gestart we gestart met Homestart. Dit is een programma dat ouders met lichte opvoedvragen ondersteunt.

Speerpunt 2

Doelstelling van de WMO is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en dat zij goed mee kunnen doen in de maatschappij. De ondersteuning van inwoners met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen vindt zo veel mogelijk plaats in de eigen vertrouwde leefomgeving

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De Dienst Noordwest Fryslân zorgt voor een passend aanbod aan maatwerkvoorzieningen. In 2023 is onder andere gestart met provinciale samenwerking voor het aanbesteden van de inkoop van trapliften.

Het Uitvoeringsplan Mantelzorgondersteuning 2023 – 2024 is opgesteld en in uitvoering.

Voor de nieuwe Woonzorgvisie heeft de werkgroep meerdere stappen gezet om beter zicht te krijgen op het onderwerp. Onderdeel van de woonzorgvisie is het aanbod van woningen voor senioren om zelfstandig te wonen in wooninitiatieven. Hiervoor vond een inventarisatie plaats. Deze visie wordt in 2024 opgeleverd.

De toegankelijkheid van algemene voorzieningen is verbeterd en uitgebreid door het aanstellen van een facilitair coördinator op Nieuw Zuid. Daarnaast is de Buurtkamer opgezet door het gebiedsteam en de Woningbouwvereniging. Een opbouwwerker is hier aan de slag gegaan. Ook is een start gemaakt met het in beeld brengen van de inloopvoorzieningen en ontmoetingsplekken en zijn gesprekken gevoerd voor het eventueel opzetten van een Odensehuis.

Gemeente Harlingen trekt samen met Sociaal Domein Fryslân op bij het beleid op het gebied van 'Geweld in Afhankelijkheidsrelaties'(GIA). Er is geïnventariseerd hoe in Harlingen gewerkt wordt met het veiligheidsplan. In 2024 wordt dit verder onderzocht en geïmplementeerd. Er zijn aandachtsfunctionarissen vanuit de Wmo en Jeugdwet aangesteld en getraind.

Voorzieningen zoals de Buurtkamer, vroegtijdige signalering in de wijk via het bakfietsproject en de gerichte Aanpak voorkomen escalatie, zorgen ervoor dat inwoners minder snel in een beschermde woonvorm terecht komen.

In het kader van het actieplan 'Eén tegen eenzaamheid' doen we mee aan het project 'Over de Drempel' om inwoners bewust te maken van eenzaamheid onder ouderen. AutoMaatje en de Futbringer, die de mobiliteit van inwoners verbeteren, gaan eenzaamheid tegen. Verder zijn subsidies verstrekt aan (welzijns)stichtingen die ontmoetingsplekken en activiteiten organiseren om eenzaamheid tegen te gaan.

Het welzijnswerk maakten we mogelijk met subsidies aan Connexa voor jongerenwerk, ouderenwerk, opbouwwerker Buurtkamer, Nieuw Zuid, MienMaatsje, vrijwilligerscentrale en de ondersteuning van mantelzorg en aan Stjoer voor de inloop voor inwoners met psychische kwetsbaarheid.

Het onderzoek naar de stand van zaken en kansen van Nieuw Zuid heeft een vervolg gekregen met een gezamenlijke visie en missie. Een aantal knelpunten is aangepakt en er zijn plannen gemaakt voor een duurzame algemene voorziening.

Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het herijken van de strategische kadernota: het projectplan Herijking Strategisch Beleidskader Sociaal Domein.

Er is behoefte aan meer specialistische vormen van ambulante ondersteuning voor thuis vanuit de WMO. Deze inkoop van beschermd wonen is bij Sociaal Domein

Fryslân (SDF) belegd. SDF is hiervoor in gesprek gegaan met aanbieders om het aanbod te vergroten.

De stuurgroep 'Toegankelijk Harlingen' voor een meer toegankelijke samenleving voor mensen met een beperking heeft meerdere activiteiten uitgevoerd. Bijvoorbeeld op de internationale dag van de witte stok. Ook konden mensen met een visuele beperking bij de verkiezingen gebruik maken speciale hulpmiddelen.

Speerpunt 3

We streven een inclusieve arbeidsmarkt na. Zo veel mogelijk inwoners vinden daarom hun plek op de arbeidsmarkt. Ook als zij een beperking hebben. Betaald werk is een belangrijke voorspeller voor een economisch zelfredzaam bestaan

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De verordening Participatie is aangepast na het breed offensief. De re-integratie voorzieningen ondersteunen inwoners hierdoor beter bij het vinden van werk. We hebbe re-integratie veel prioriteit gegeven door de werk-intakes, voor inwoners die een beroep doen op een Participatiewet-uitkering, bij Pastiel onder te brengen.

Werkaanvaarding vanuit een Participatiewet-uitkering is aantrekkelijker en eenvoudiger gemaakt door de zogenaamde surplus-regeling. De samenwerking in het integraal team Werk en Participatie is verder geïntensiveerd en meer partijen zijn betrokken bij het team om te komen tot een integrale aanpak.

We boden passende ondersteuning bij actuele problemen als energie-armoede door het verstrekken van de energietoeslag en maatwerk via bijzondere bijstand. Het gevolg hiervan is dat minder inwoners gebruik maken van een Participatiewet-uitkering. Door de Baanafsprakenbanen zijn meer kwetsbare inwoners aan het werk gegaan. De wachtlijst beschut werk is teruggedrongen.

Speerpunt 4

Iedere statushouder integreert, participeert en bouwt een eigen bestaan op in onze gemeente

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

In Harlingen werken statushouders aan hun toekomst en nemen deel aan de samenleving bij voorkeur via betaald of vrijwilligerswerk. Dankzij de regierol van de gemeente is er beter en eerder zicht op statushouders. Dat maakt het mogelijk werk en taalverwerving te combineren zodat zij sneller toetreden tot de arbeidsmarkt.

In het asielzoekerscentrum vinden uitgebreide intakegesprekken en leerbaarheidstoetsen plaats. Zo kunnen inburgeraars al aan een traject beginnen terwijl ze wachten op huisvesting. Sinds het ingaan van de nieuwe Wet Inburgering hebben de eerste deelnemers het inburgeringstraject succesvol afgerond. De eerste groep statushouders is gestart met de Module Arbeid en Participatie (MAP). Na een geslaagde pilot wordt de Onderwijsroute nu op reguliere wijze aangeboden.

De communicatie met en tussen ketenpartners in het inburgeringsproces is verbeterd. Daarbij wordt voortdurend gezocht naar samenwerking.

Door de aanzienlijke instroom en het gebrek aan huisvesting hebben we de taakstelling van het Rijk niet gehaald. We doen daarom onderzoek naar alternatieve vormen van huisvesting.

Harlinger indicatoren

Vergunninghouders

Indicator	2021	2021	2022	2022	2023	2023
	taakstelling	werkelijk	taakstelling	werkelijk	taakstelling	werkelijk
Aantal gehuisveste vergunninghouders	23	26	22	28	18	9

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Harlingen 2023	Gemeenten < 25.000 inw. 2021-2023
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	meerdere 2022	740,1	750,9	775,6		694,5
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS Jeugd 2018-2022	1		1		1
Kinderen in uitkerings-gezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd 2022	7	7	6		3
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking	CBS 2022	65,8	67,7	68,7		72,9
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd 2022	3	2	2		1
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS 2023		314	297	271	173,7
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15 – 64 jaar	CBS 2023		446,1	413,2	406*	146,7*
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd 2023	geen data	13,3	12,4	10,3	10,1
Jongeren met jeugd-bescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd 2023	geen data	1,5	1,7	1,4	geen data
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd 2021	geen data	0,4	geen data		geen data
Cliënten met een maatwerk-arrangement	Aantal per 10.000 inwoners	CBS 2022	890	910	910		geen data

*voorlopig

Financiën programma 7

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	Saldo
Lasten	27.194	30.373	29.625	748
Baten	7.834	11.480	12.035	555
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-19.360	-18.892	-17.589	1.303

PROGRAMMA 8 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Wethouders Erik de Groot en Hendrik Sijtsma

Speerpunten	
1	Inwoners van Harlingen gezonder en bewuster laten leven.
2	Een gezond evenwicht tussen ecologie en economie door het toepassen van principes van duurzaamheid.
3	Een doelmatige, milieu-hygiënische, economische en duurzaam verantwoorde afvalinzameling.
4	Zorgdragen voor een efficiënte, effectieve en resultaatgerichte bedrijfsvoering van en meewerken aan de toekomst van de FUMO.
5	Doelbewust rioolbeheer.
6	Een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte
7	De REC een voortdurend punt van zorg en aandacht van de gemeente Harlingen te laten blijven in het belang van haar inwoners.

Toelichting nieuw beleid

Herinrichting begraafplaats

De algemene begraafplaats biedt een diverse en rijke historie aan grafmonumenten. Wel is sprake van achterstallig onderhoud en het onvoldoende naleven van de beheerverordening. Dit, in combinatie met ruimtebehoefte na 2030, maakte nader onderzoek noodzakelijk.

Uit een eerste onderzoek blijkt dat op een aantal velden veel grafmonumenten staan waarvan de grafrechten zijn opgezegd, graven zijn beschadigd, grafrechten verlopen of de rechthebbende is overleden. Dit leidt ertoe dat ongeveer 500 grafmonumenten verwijderd kunnen worden. Daarnaast is sprake van monumenten die zijn beschadigd of slecht onderhouden waardoor ze mogelijk ook verwijderd moeten worden.

In 2023 hebben we een aantal stappen hiervoor gezet. Monumenten waarvan de grafrechten zijn opgezegd, zijn verwijderd. We hebben rechthebbenden zo zorgvuldig mogelijk benaderd als monumenten zijn beschadigd of rechten zijn verlopen.

Cultuurhistorisch onderzoek moet duidelijk maken welke monumenten op oudere velden we kunnen verwijderen. Voor de monumenten met cultuurhistorische waarde maken we een onderhoudsplan. Na afronding van het onderzoek kunnen

we bepalen welke delen geruimd kunnen worden en welke beschikbaar komen voor nieuwe graven.

Speerpunt 1

Inwoners van Harlingen gezonder en bewuster laten leven

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Inwoners in Harlingen kunnen kansrijk opgroeien, zich ontwikkelen tot gezonde volwassenen, vitaal oud worden en blijven meedoen aan de samenleving. Gezondheid is een vast onderdeel geworden bij de beoordeling van nieuwe initiatieven. Er is aandacht voor een veilige, gezonde en leefbare omgeving voor al onze inwoners. Dit is de kern van de nieuwe gezondheidsnota 'Gezond en Vitaal Harlingen'.

We onderzoeken of het mogelijk is Opgroeien in een Kansrijke Omgeving ook in Harlingen te implementeren.

Het nieuwe preventie- en handavingsplan Alcohol 2023-2026 voeren we gezamenlijk uit met diverse maatschappelijke organisaties. We hebben meerdere acties ondernomen vanuit het plan van aanpak preventie en handhaving middelengebruik. We zijn aangesloten bij de landelijke NIX18 campagne en hebben horeca en sportverenigingen gevraagd hier ook aan deel te nemen. Tijdens de visserijdagen is extra handhaving ingezet en zijn campagneborden NIX 18 geplaatst. Daarnaast doen we mee aan de landelijke campagne 'Zien drinken, doet drinken'.

Verder hebben we deelgenomen aan de intaketafel. Hier worden nieuwe initiatieven besproken. Ook wordt gekeken naar het eventuele effect op de gezondheid van onze inwoners.

Samen met GGD Fryslân hebben we subsidie aangevraagd voor de wijkaanpak Rookvrij Leven voor iedereen. Deze aanpak richt zich op het verkleinen van gezondheidsverschillen binnen de gemeente.

Er is een aanvraag voor de SPUK GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) ingediend. Hiervoor is een integraal plan van aanpak 2023-2026 opgesteld dat

inmiddels wordt uitgevoerd bijvoorbeeld via Welzijn op Recept, Kansrijke Start, Overgewicht en Obesitas en Valpreventie.

We namen deel aan het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA) en de Friese Preventie Aanpak. Met het actualiseren van het beleid Hartveilig Harlingen willen we meer grip krijgen op de 100% dekking van het AED netwerk.

Tot slot is er een bijdrage geleverd aan de Regio Deal. Hierdoor is er aandacht voor een gezonde en leefbare omgeving voor ouderen en zorgbehoevenden. De focus ligt hierbij op positieve gezondheid in de woonzorgvormen en ontmoetingsplekken. Doel is een betere kwaliteit van leven voor iedereen van 0-100 jaar.

Speerpunt 2

Een gezond evenwicht tussen ecologie en economie door het toepassen van principes van duurzaamheid

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De ingrijpende doelstelling “gasloos” en energieneutraal in 2050, heeft de nodige inspanning gevraagd en blijft dit de komende jaren doen. Het beleid van de gemeente Harlingen moet aansluiten bij landelijke en internationale afspraken op het gebied van energie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Met verschillende partijen hebben we samengewerkt aan het Programma duurzaam Harlingen, de Warmtevisie en diverse projecten waaronder een aanpak energiecongestie.

Door de energiecrisis heeft energie besparen veel aandacht gekregen. We zijn aan de slag gegaan met de isolatie-aanpak Harlingen voor met name woningen met label D, E, F of G of van vergelijkbare (slechte) kwaliteit. De aanpak is gebaseerd op: bewustwording, motivatie, kennis en middelen. Voor de aanpak hiervan ontving de gemeente geld van het Rijk. De uitvoering gebeurt provinciebreed.

In Harlingen zijn twee energiecoaches ingezet. Zij maken inwoners bewust van hun energieverbruik in huis, geven praktische bespaartips en verstrekken materialen. De energiecoaches hebben een duidelijke meerwaarde, zeker door de koppeling met thema's als armoede, participatie en inclusie. Voor het bestrijden van energiearmoede heeft het Rijk opnieuw geld beschikbaar gesteld. Dit is gebruikt

voor de verdere inzet van energiecoaches. Zij werken nauw samen met het Gebiedsteam.

Voor het Programma duurzaam Harlingen hebben we informatie over duurzaamheid voor inwoners ontsloten. Ook is een voorzichtige start gemaakt met de invoering van de R-ladder om circulaire economie te bevorderen. De gemeente Harlingen heeft zich aangemeld als ambassadeur van Fryslân Bouwt Circulair, een initiatief van Circulair Fryslân.

Voor het faciliteren en stimuleren van duurzame mobiliteit zijn we de voorbereidingen gestart voor ruim 50 laadpunten op P2 en het aanschaffen van drie hybride pendelbussen voor lang parkeren. Daarnaast zijn er in de openbare ruimte van de 40 geplande inmiddels 16 laadpunten gerealiseerd. Inwoners kunnen jammer genoeg niet meer gebruik maken van een elektrische deelauto omdat EasyDriving is gestopt.

We hebben ingezet op het behouden en versterken van de biodiversiteit door een grotere diversiteit in het bomenbestand, aanpassing in het maaibeheer en de aanleg van meer kruidenrijke bermen.

Samen met de gemeente Waadhoeke hebben we een systeemstudie gedaan om de toekomstige belasting van het netwerk in beeld te brengen. Samen met Liander willen we aan oplossingen werken voor de knelpunten bij levering en teruglevering van stroom bijvoorbeeld door energieopslag, energiehubs en congestiemanagement.

Samen met de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, provincie Fryslân, Liander en de Friese Energie Alliantie werken we samen aan het realiseren van de Friese energietransitie. Hiervoor bespreken we aan de energietafel onderwerpen als zon op dak, potentie groen gas, warmtenetten, grootschalige energieopslag en de energiecongestie. Gezamenlijk werken we aan een Friese Energievisie.

Speerpunt 3

Een doelmatige, milieu-hygiënische, economische en duurzaam verantwoorde afvalinzameling

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Ook in 2023 hebben we gewerkt aan betere afvalscheiding met steeds meer hergebruik van afval. Het uitvoeringsplan Afvalbeleid uit 2020 is geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de doelstelling om niet meer dan 100 kg afval per jaar per persoon te verbranden binnen afzienbare tijd niet realistisch is. In Harlingen lag in 2023 het aantal te verbranden kilo's per inwoner op 142 kg.

Voor het zwerfafvalplan 'de schoonste stad aan het wad, aanpak zwerfafval gemeente Harlingen 2021-2023' hebben we meerdere acties uitgevoerd. Het ging om deelname aan Himmelwike en Skjin Wetter. Daarnaast hebben we voorlichting gegeven op diverse scholen via theaterlessen met als onderwerp de risico's van blik in bermgras.

Om zwerfafval op een culturele manier onder de aandacht te brengen, hebben we acties rond het kunstwerk de CatchFish op de Nieuwe Willemhaven georganiseerd. Dit kunstwerk symboliseert de gevolgen van plastic zwerfafval voor vissen in zee.

De Bubble Barrier in het van Harinxmakanaal is nog niet geplaatst omdat meer tijd nodig was voor het maken van de afspraken over de doorlaatbaarheid voor glasaal en stekelbaars. De Barrier wordt in 2024 geplaatst.

We deden onderzoek naar het tegengaan van bijplaatsingen bij ondergrondse containers. Concrete maatregelen volgen in 2024.

Speerpunt 4

Zorgdragen voor een efficiënte, effectieve en resultaatgerichte bedrijfsvoering van en meewerken aan de toekomst van de FUMO

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De omgevingsdienst FUMO is doorontwikkeld op het gebied van organisatie en

uitvoering. De FUMO als gemeenschappelijke regeling van en voor de Friese gemeenten begint voorzichtig vorm te krijgen mede dankzij onze bestuurlijke en ambtelijke bijdrage.

Speerpunt 5

Doelbewust rioolbeheer

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

In 2023 is een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2028 opgesteld. Verder is in de wijk De Spiker alle riolering gereinigd.

Speerpunt 6

Een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Om Harlingen klimaatbestendig te maken zijn diverse maatregelen uitgevoerd. Zo zijn er groene parkeerplaatsen langs de Zuidoostersingel aangelegd en in meerdere straten nieuwe bomen geplant. Verder is subsidie toegekend aan de inwoners voor regentonnen, waterput, groene daken en vergroening van de tuin. Tijdens de jaarlijkse compostdag was er weer de actie "tegel eruit boom erin". Hierbij zijn ongeveer 75 fruitbomen uitgedeeld.

Speerpunt 7

De REC een voortdurend punt van zorg en aandacht van de gemeente Harlingen te laten blijven in het belang van haar inwoners

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

In 2023 hebben de wethouders milieu en gezondheid structureel overleg gevoerd met de gedeputeerde van de provincie Fryslân. Ook was er regelmatig contact met de directie van Omrin. Op deze wijze krijgt de REC voortdurend onze benodigde aandacht en zorg.

Harlinger indicatoren

Milieu

Aantal kilo's restafval dat verbrand wordt

Indicator	2021	2022	2023
Restafval dat wordt verbrand (per inwoner*)	135 kg.	118kg.	100 kg.

*Bron: Omrin

Ecologisch beheer

Indicator	2021	2022	2023
Ecologisch beheerd areaal:			
Talud	14.562 m2	15.331 m2	15.331 m2
Bijenlint bermen	11.470 m2	11.470 m2	11.470 m2
Natuurlijke oevers en wadi	4.423 m2	5.588 m2	5.588 m2
Ruigte en braakliggende percelen	93.129 m2	44.198 m2	44.198 m2
Bloemrijk kruidenmengsel	104.269 m2	116.390 m2	116.390 m2
Totaal	227.853 m2	192.977 m2	192.977 m2

Toelichting: Bij ecologisch groenbeheer staan inheemse flora en fauna centraal. Ecologisch beheer is er op gericht de biodiversiteit te vergroten en de flora en fauna de kans te geven zich natuurlijk te ontwikkelen. De soortensamenstelling van een stuk groen wordt grotendeels bepaald door natuurlijke concurrentie en bijgestuurd door de beheerder.

Algemene indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2021	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Gemeente < 25.000 Inwoners 2022
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS 2022		225	222	209	108
Hernieuwbare elektriciteit*	%	RWS 2021	167,2%	164,0%	162,8%		geen data

*De geleverde restwarmte van de REC wordt aangemerkt als hernieuwbaar.

Financiën programma 8

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	saldo
Lasten	4.692	5.692	4.888	804
Baten	4.144	4.593	4.185	-408
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-547	-1.099	-703	396

PROGRAMMA 9 VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Wethouder Erik de Groot en Paul Schoute

Speerpunten	
1	De woonvisie waar nodig actualiseren.
2	Leegstand en verpaupering tegengaan.
3	Werken naar een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit

Speerpunt 1

De woonvisie waar nodig actualiseren

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

De woonvisie is op onderdelen geactualiseerd in de vorm van een addendum. Na het vaststellen van de Woonvisie in 2020 heeft de woningmarkt zich anders ontwikkeld dan voorspeld, ook in Harlingen. Dat heeft alles te maken met de hypotheekrente en extra instroom. Ook op de huurmarkt is meer krapte.

Harlingen is aantrekkelijk door het woningaanbod, de relatief gunstige ligging ten opzichte van Noord-Holland en grote landelijke verschillen in prijzen en beschikbaarheid. Mede daardoor zijn in Harlingen meer woningen nodig dan aangegeven in de Woonvisie. Ook de regionale WoonDeal Noordwest Fryslân voorziet in een extra opgave voor Harlingen. Deze ontwikkelingen zijn uitgewerkt in het addendum. Hiermee is de Woonvisie weer actueel.

Speerpunt 2

Leegstand en verpaupering tegengaan

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

In 2023 zijn geen vergunningen verleend voor tijdelijke verhuur op grond van de Leegstandswet.

Ook is er geen concrete aanvraag geweest binnen het project 'revitalisering monumentale binnenstad Harlingen'.

Speerpunt 3

Werken aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit

Wat hebben we in 2023 gedaan en wat hebben we bereikt?

Opnieuw uitstel van de Omgevingswet. Wel is volop doorgewerkt aan de voorbereidingen op deze wet, die uitgaat van minder regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen. In 2023 lag de focus nog sterker op de implementatie van de Omgevingswet. We hebben verder gewerkt aan het maken van de omgevingsvisie voor de gehele gemeente en een omgevingsplan voor bedrijventerrein Oostpoort en de Koningsbuurt. Voor dit plan is een eerste set nieuwe regels opgesteld. Voor de Omgevingsvisie hebben we alle actuele ontwikkelingen op een rijtje gezet en gekeken hoe we de Omgevingsvisie in het stelsel van de Omgevingswet kunnen passen. Het gaat daarbij vooral om het instrument Omgevingsprogramma dat nog te weinig aandacht krijgt. Aan de hand van Harlinger opgaven geven we de Omgevingsvisie verder vorm en maken deze meer specifiek voor Harlingen.

Er is verder inhoud gegeven aan de ontwikkeling van de Westerzeedijk, de Willems haven en het Waterfront en er zijn nieuwe (bouw)initiatieven begeleid. Een aantal van deze ontwikkelingen zijn ook in de vorm van bestemmingsplannen planologisch geregeld. Verder zijn lopende bestemmingsplanprocedures afgerond zoals bestemmingsplan Harlingen-Oostpoort. Het bestemmingsplan Almenum is onherroepelijk geworden. Het ontwerp bestemmingsplan Saltryp voor de herinrichting van het langparkeerterrein is opgesteld en ter inzage gelegd. Tot slot is het wijzigingsplan voor vijf appartementen aan de William Boothstraat vastgesteld.

Ook is gewerkt aan de herinrichting en het proefdraaien met aangepaste processen en software voor vergunningen, toezicht en handhaving.

Harlinger indicatoren

Aanbod huurwoningen

Indicator*	2021	2022	2023
Beschikbare huurwoningen naar prijsklasse			
Goedkoop	18%	15%	15%
Betaalbaar **	75%	75%	78%
Duur	7%	10%	7%

*bron: bod prestatieafspraken 2023 De Bouwvereniging, 01-09-2023. Vermelde cijfers zijn exclusief woningen die via een makelaar of particulier worden aangeboden. (Goedkoop: huur < € 442,46; Betaalbaar: huur tussen € 442,46 en € 678,66; Duur: > € 678,66)

** door de huurverlaging per 1-7-2023 voor minima 120% is het percentage betaalbaar gestegen.

Lastendruk bedrijven

Indicator	2021	2022	2023
Gemiddeld aanslag OZB alle Friese gemeenten (alle categorieën)	13.082	13.506	14.068
Gemeente Harlingen gemiddelde aanslag over alle categorieën	14.894	15.380	15.644
Plaats ranglijst gemeente Harlingen (van de 18 gemeenten)	12	12	11

Algemene Indicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Harlingen 2020	Harlingen 2021	Harlingen 2022	Harlingen 2023	Gemeente < 25.000 inw. 2022/2023
Gemiddelde WOZ waarde	1000 euro	CBS2019-2023		190	208 **	237**	394 **
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1000 wonin- gen	BAG/ABF 2022	15,4	1,5	25,6		8,9
Demografische druk*	%	CBS 2023		87,7	88,3	88,0	80,5
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huis houdens	In Euro's	COELO 2023		594	644	662	897
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huis houdens	In Euro's	COELO 2023		668	723	766	985

* De som van het aantal personen van 0 tot 20 en van 65 en ouder ten opzichte van het aantal personen in de leeftijd van 20 tot 65 jaar.

** voorlopige cijfers

Financiën programma 9

xx € 1.000	begroting voor wijz.	begroting na wijz.	rekening 2023	ssaldo
Lasten	1.316	3.067	2.308	759
Baten	260	522	394	-128
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	-1.056	-2.545	-1.914	631

PARAGRAFEN

A OVERZICHT LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Van de lokale heffingen die bij de algemene dekkingsmiddelen horen zijn de onroerende-zaakbelastingen de belangrijkste. De opbrengst van de toeristenbelasting gaat ook naar de algemene dekkingsmiddelen. Daarnaast zijn er nog heffingen die niet tot de algemene dekkingsmiddelen horen. Dit zijn onder andere de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bij de vaststelling van de begroting 2023 is uitgegaan van een verhoging van de tarieven met het geschatte inflatiepercentage van 2%.

Onroerende-zaakbelastingen

De WOZ waarde wordt gebruikt voor verschillende belastingen: de onroerende-zaakbelastingen, het eigenwoningforfait voor de inkomstenbelasting, de erfbelasting en de watersysteemheffing gebouwd. De onroerende-zaakbelasting wordt berekend door de WOZ waarde te vermenigvuldigen met een percentage van de WOZ waarde.

In 2023 is het OZB percentage voor zowel woningen als niet-woningen verhoogd met het geschatte inflatiepercentage van 2% en een extra verhoging van 1% zoals vastgesteld bij de begroting van 2023.

Afvalstoffenheffing

Bij de opbrengst van de afvalstoffenheffing is uitgegaan van volledige kostendeckering (100%) voor het inzamelen en verwerken van GFT en huishoudelijk afval.

Het tarief voor afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden is in 2023 gestegen met € 44,88 en het tarief voor een meerpersoonshuishouden is gestegen met € 18,25. De tarieven voor een extra grijze of groene container zijn verhoogd met 2% inflatie.

Rioolheffing

Bij de opbrengst van de rioolheffing is van de maximaal toegestane kostendeckering van 100% uitgegaan. Voor niet-woningen met een oppervlakte tussen de 25m² en 60m² is een lager tarief van toepassing (in 2023 € 85,92). Voor de overige objecten was het tarief per aansluiting € 171,84. De tarieven voor de gebruikersheffing zijn met het geschatte inflatiepercentage van 2% verhoogd.

Toeristenbelasting

Onder andere de lasten die verband houden met deelname aan de VVV Fryslân structuur, Marrekrite en wintersfeerverlichting van historische schepen worden gedekt uit de toeristenbelasting. Het tarief is in 2023 gelijk gebleven en was € 1,20 per persoon per overnachting.

Automatische incasso

De gemeentelijke aanslag kan via automatische incasso worden betaald in 8 termijnen. In 2023 maakten circa 6034 belastingplichtigen er gebruik van. Dit komt neer op bijna 67% van het totaal aantal belastingplichtigen.

Kostendeckendheid leges en heffingen

Kostendeckendheid	Rioolheffing 2023	Afvalstoffenheffing 2023
Lasten taakveld inclusief toerekeningen	1.182.000	1.580.000
Baten taakveld exclusief heffingen		225.000
Kwijtschelding		115.000
Netto lasten taakveld	1.182.000	1.470.000
Toe te rekenen kosten		
Overhead	228.000	110.000
(Compensabele) BTW	231.000	322.000
Totale kosten	1.641.000	1.902.000
Opbrengst heffing	1.539.000	2.151.000
Bijdrage vanuit de voorziening(+)/ storting in de voorziening (-)	102.000	249.000-
Totale baten na mutatie voorziening	1.641.000	1.902.000
Dekkingspercentage *	100%	100%

Overzicht tarieven op hoofdlijnen

Soort heffing	2022	2023
Onroerende zaakbelastingen		
eigenarentarief	0,1064 %	0,0953 %
Niet woningen		
eigenarentarief	0,3107 %	0,3101 %
gebruikerstarief	0,2441 %	0,2345 %
Afvalstoffenheffing		
voor eenpersoonshuishoudens	€ 199,20	€ 217,44
voor meerpersoonshuishoudens	€ 278,40	€ 323,28
voor extra containergebruik (grijs)	€ 154,68	€ 157,77
voor extra containergebruik (groen)	€ 28,20	€ 28,76
Rioolheffing		
voor eigenaren niet-woning 25m2-60m2	€ 85,32	€ 85,92
voor eigenaren alle overige objecten	€ 170,64	€ 171,84
voor gebruikers per volle 150 m3 250m3	€ 33,48	€ 34,08

Lastendruk

Jaarlijks wordt door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) een onderzoek verricht naar de ontwikkeling van de lokale lasten. Uit de rapportage over 2023 blijkt dat de omvang van de gemeentelijke heffingen in Friesland tot de laagste van Nederland behoort. Bij het onderzoek zijn betrokken de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De gemiddelde woonlasten in Friesland bedragen voor een eenpersoonshuishouden € 756 en voor een meerpersoonshuishouden € 858. De woonlasten in Harlingen bedragen € 662 en € 766 waarmee respectievelijk een 3e en een 2e plaats wordt ingenomen van de 18 Friese gemeenten. Dit betekent dat Harlingen voor huishoudens tot één van de goedkoopste gemeenten van Friesland behoort.

Voor wat betreft de lastendruk voor bedrijven neemt Harlingen de 11e plek van Friesland in.

Kwijtscheldingsbeleid

Er is kwijtschelding mogelijk voor de aanslag afvalstoffenheffing, ozb eigenaar woning en de aanslag rioolheffing woning. Het beleid van de gemeente is er op gericht om voor de betreffende belastingsoorten de wettelijke kwijtscheldingsmogelijkheden zo optimaal mogelijk te benutten.

In onderstaande tabel staan een aantal gegevens met betrekking tot de kwijtschelding weergegeven.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal verzoeken volledige kwijtschelding	428	480	428
Aantal verzoeken gedeeltelijke kwijtschelding	18	25	34
Aantal verzoeken dat is afgewezen	184	125	182
Totaal aantal verzoeken	630	630	644

B. WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

De gemeente wil op een gestructureerde wijze risico's beheersen en eventuele risico's bewust nemen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in eventuele grote financiële tegenvallers die bij de risico's horen en de beschikbare weerstandscapaciteit om deze risico's op te vangen.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording komt in deze paragraaf de volgende informatie aan de orde:

- Het beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's
- Inventarisatie van de risico's
- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- Confrontatie risico's met beschikbaar weerstandsvermogen.

Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2015 welke in de raadsvergadering van 1 juli 2015 is vastgesteld.

Begrippen

In deze paragraaf zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

Begrip	Toelichting
Weerstands-capaciteit	Dit is het geheel van middelen en mogelijkheden om niet begrote, onvoorziene en (mogelijk) substantiële kosten te dekken.
Risico's	Risico's zijn al die gebeurtenissen die het realiseren van organisatie-doelstellingen in de weg staan. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen en die een financieel nadelig gevolg kunnen hebben.

Weerstands-vermogen	Dit is de mate waarin onverwachte financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.
Risicoma-nagement	Het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden van de risico's en/of de gevolgen van de risico's beheersbaar houdt.
Beheers-maatregelen	Het stelsel van maatregelen en procedures die worden genomen om de onderkende risico's te ondervangen dan wel om de opkomende risico's te signaleren en het effect hiervan te beperken.

Cyclische aanpak

Risicomangement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen en op basis hiervan maatregelen te nemen en te evalueren. Het is een in hoge mate gestandaardiseerd proces dat de volgende stappen kent:

Fase	Activiteiten
Stap 1: Identificeren	In deze fase worden alle potentiële risico's geïnventariseerd. Van belang is een brede en gestructureerde benadering waarmee zoveel mogelijk risico's in beeld kunnen worden gebracht. Het volledig en eenduidig in kaart brengen van de betrokken risico's is van groot belang voor de verdere fasen.
Stap 2: Analyseren en beoordelen	Na het in kaart brengen van de risico's kunnen deze geanalyseerd worden. De analyse bestaat uit een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt, waarbij tevens wordt aangegeven wat de gevolgen van het optreden van het risico kunnen zijn. In deze processtap worden de risico's gekwantificeerd. De basis voor de risicoweging of kwantificering is de "kans maal gevolg" methodiek. Deze systematiek wordt bij hoofdstuk 3 nader toegelicht.
Stap 3: Maatregelen nemen	Wanneer risico's worden onderkend, zijn een aantal oplossingen mogelijk. Voor elk risico moet een keuze gemaakt worden uit de volgende vier maatregelen: vermijden, verminderen, overdragen of accepteren.

Stap 4: Bewaken / monitoren	Het doel van continue monitoring is om tijdig (wijzigingen in) risico's te signaleren, adequate maatregelen te kunnen treffen en waar nodig bij te sturen. Hoe eerder een (wijziging in een) risico wordt gesignaleerd, hoe beter de gevolgen te beheersen zijn. Er wordt zo veel mogelijk aangesloten op de bestaande planning & control cyclus.
-----------------------------------	---

Inventarisatie van de risico's

Hieronder worden de risico's genoemd en toegelicht die tot het moment van aanbieden van de begroting bekend zijn.

Om de risico's te kwantificeren wordt de "kans maal gevolg" methodiek toegepast. Het gevolg is de schade als het risico zich daadwerkelijk voordoet. Voor het gevolg wordt een niet begroot geldbedrag genoemd en onderbouwd. De kans is de waarschijnlijkheid, uitgedrukt in een percentage, dat het risico zich daadwerkelijk voor kan doen.

De kans vermenigvuldigd met het gevolg geeft het risicobedrag weer dat in de risico-inventarisaties (van begroting en jaarrekening) wordt opgenomen.

Voor het inschatten van de kans wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

Aantal keren dat een risico zich naar verwachting voordoet	Kans
< 1 x per 10 jaar	10%
1 x per 5 – 10 jaar	30%
1 x per 2 – 5 jaar	50%
1 x per 1 – 2 jaar	70%
1 x per jaar of >	90%

nr	Risico	Omschrijving risico	Beheersmaatregel	Kans	Geldgevolg	Fin effect structureel	Fin effect incidenteel
1	Wachtgeld wethouders	Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. Op het moment van beëindiging wordt dit recht berekend en wordt ten laste van het rekeningresultaat een dotatie aan de voorziening gedaan. Risico betreft het ontoereikend zijn van het rekeningssaldo om deze dotatie te kunnen doen.	Jaarlijkse actualisatie wachtgeld-verplichting. Met een last van ca. 180.000 euro per jaar per wethouder betekent dit een incidenteel negatief effect van € 720.000 Dit bedrag wordt als financieel effect meegenomen voor een juiste weergave van het weerstandsvermogen.	50%	720.000		360.000
2	Pensioenen wethouders	De gemeente is zelf verantwoordelijk voor de betaling van de wethouders pensioenen. Jaarlijks wordt aan de hand van een actuariële berekening de toekomstige pensioenverplichting berekend. Op basis hiervan wordt de dotatie aan de voorziening bepaald. De dotatie wordt ten laste van het rekeningresultaat gebracht. Risico betreft het ontoereikend zijn van het rekening-saldo om deze dotatie te kunnen doen.	Jaarlijkse actualisatie van pensioen-verplichting. (gemiddeld € 120.000 per collegelid)	50%	480.000		240.000
3	Te weinig invloed als kleine gemeente op begroting en plannen van gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen	Doordat Harlingen slechts een beperkt stemrecht heeft, heeft zij weinig tot geen invloed op majeure ontwikkelingen. Hierbij is het van belang dat Harlingen zich sterk profileert in de verschillende Algemene en Dagelijkse Besturen (AB en DB).	Tijdig reageren op begrotingen van gemeenschappelijke regelingen. Indien mogelijk / noodzakelijk, gezamenlijk optreden met andere Friese gemeenten.	50%	1.000.000		500.000
4	Rampen	Risico dat op grondgebied van Harlingen zich een ramp voordoet.	Verzekeringen en adequate crisisbeheersing organisatie, waardoor gevolgen beperkt kunnen worden.	10%	2.000.000		200.000

5	Grondexploitatie	Het grootste gedeelte van de grondexploitaties zijn afgesloten. Of de verwacht verliezen zijn voorzien. Er is nog sprake van één grondexploitatie binnen de gemeente. Deze grondexploitatie is in handen van een derde partij. Indien zich de situatie voordoet dat deze partij niet meer in staat is de gronden te exploiteren dan zal de gemeente de exploitatie overnemen. Het risico bestaat dat de gemeente wordt geconfronteerd met een verliesgevende exploitatie.	Jaarlijks wordt de grondexploitatie herrekend. Uit deze exploitatie blijkt wat de status is als de gemeente zelf de grond zou exploiteren. Voorlopig is er geen reden tot afboeken.	30%	1.000.000		300.000
6	Planschade	Vooraf zal op basis van inschatting moeten worden bezien wat de mogelijke planschade zou kunnen zijn. Deze schade dient dan verdisconteerd te worden in bv. de aankoop van de grond. Planschade blijft daardoor een financiële risicofactor.	Voor elke wijziging van een bestemmingsplan moet een inschatting van mogelijke planschade opgenomen worden. De gemeente Harlingen zal dit in de leges tot uitdrukking moeten brengen, zodat de kosten voor rekening van de initiatiefnemer blijven komen.	30%	100.000		30.000
7	Bodemverontreiniging	Bij herontwikkeling van binnenstedelijke locaties is er kans op bodemverontreiniging. In het buitengebied wordt de gemeente soms geconfronteerd met illegale stort. De kosten komen dan voor rekening van de gemeente.	Bodembeleid en bodemkwaliteitskaart moeten up-to-date zijn	10%	200.000		20.000
8	Open-einde regelingen	De gemeente voert take uit die wettelijk verplicht zijn. Dit kan ertoe leiden dat de lasten uit de pas kunnen gaan lopen ten opzicht van de middelen die de gemeente daarvoor krijgt	Adequate monitoring ontwikkeling aanvragen.	90%	180.000	162.000	
9	Geldleningen	Aan enkele verenigingen zijn geldleningen verstrekt. Het risico is dat verenigingen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.	Monitoring van financiële ontwikkelingen aan de hand van jaarrekening en begroting.	10%	250.000		25.000

10	Garantstellingen	De gemeente staat ultimo 2023 garant voor € 100 miljoen aan leningen. Het risico bestaat dat de gemeente alsnog de garantie moet betalen omdat de lenende partij niet kan voldoen aan de verplichtingen richting de geldverstrekker.	De gemeente is aangesloten bij Stichting Waarborgfonds. Deze stichting vangt eerst nog de klappen op voordat de gemeente moet betalen. Periodiek de financiële situatie beoordelen van de partijen waar de gemeente een garantie aan heeft verleend.	10%	1.000.000		100.000
11	Aansprakelijkheid	Burgers en/of bedrijven kunnen de gemeente aansprakelijk stellen wegens het bijvoorbeeld niet functioneren van riool (wateroverlast), werkzaamheden die (wel of niet) worden uitgevoerd door gemeentelijk personeel die overlast of schade veroorzaken, onvoldoende handhaven, onvoldoende onderhoud aan wegen, trottoirs, fietspaden etc. met schade als gevolg.	Adequate beheersmaatregelen en goede onderhoudsplannen. Adequaat reageren op brieven, vragen en klachten van burgers en bedrijven. Aansprakelijkheidsverzekering.	30%	150.000	50.000	
12	Belastingen	Bij de toepassing van de belastingwetgeving (BTW, Loonheffing etc.) kunnen verschillen van inzicht en/of interpretatie ontstaan of kunnen de regels onjuist worden toegepast. Dit kan leiden tot een naheffing van de zijde van de fiscus.	Door het invoeren van horizontaal toezicht komt de gemeente een stap dichterbij bij het goed beheersen van de fiscale risico's. Gedurende de looptijd van dit project is veelvuldig contact met de belastingdienst om dit goed af te ronden.	10%	200.000		20.000
13	Onderhanden projecten	Bij de onderhanden projecten loopt de gemeente het risico dat budgetten worden overschreden door onvoorziene zaken.	Periodiek wordt er gerapporteerd over de stand van zaken van de projecten. Er wordt gerapporteerd over de voortgang van de bestedingen en de toereikendheid van het budget,. Door dit tijdig in beeld te brengen kan er op tijd worden ingegrepen.	30%	500.000		150.000
14	Oninbare vorderingen	Na de invoering van een strak invorderingsbeleid en een grondige opschoningsactie is de eventuele oninbaarheid van debiteurenvorderingen goed in beeld. Er vindt regelmatig een analyse plaats op de inbaarheid en deze wordt getoetst aan de hoogte van de voorziening.	Door een strakke invorderingsprocedure te volgen en de debiteurenpositie continue te monitoren wordt het risico op oninbaarheid kleiner.	30%	100.000		30.000

15	Juridische procedures	Jaarlijks worden diverse procedures door of tegen de gemeente gevoerd. De uitkomst en de omvang zijn in een aantal gevallen onzeker en deze procedures kunnen dan ook als een risico worden aangemerkt. Zolang ze nog lopen is het van belang om deze zaken niet openbaar te behandelen omdat de onderhandelingspositie tegenover derden daardoor mogelijk wordt geschaad. Bovendien kunnen er wettelijke belemmeringen aanwezig zijn welke openbare behandeling van zaken niet toestaan	De raad wordt regelmatig geïnformeerd over lopende gerechtelijke procedures.				p.m.
16	Informatiebeveiliging, privacy en datalekken	Binnen de Gemeente Harlingen wordt steeds meer gebruik gemaakt van allerlei informatie; Met deze informatie moet zorgvuldig en integer worden omgegaan; Informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker. Ondanks dat we continue werken aan de beveiliging van de informatievoorziening van de gemeente, blijft het risico bestaan dat er iets gebeurt. De computersystemen van de gemeente kunnen aangevallen worden (cybercrime), maar ook kunnen persoonsgegevens vernietigd, gewijzigd of vrijkomen zonder dat dit de bedoeling is (datalek).	Voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarin gaat het bijvoorbeeld over toegang van medewerkers tot systemen en ruimten. Maar ook zaken als clean desk beleid wachtwoordbeleid etc.	30%	500.000		150.000
17	Sociaal Domein	Dat de uitkeringen voor het sociaal domein vanuit het gemeentefonds de afgelopen jaren te laag zijn geweest is inmiddels duidelijk. De arbitragecommissie heeft hierover een uitspraak gedaan. In hoeverre de uitkering voldoende stijgt om de tekorten uit het verleden en in de toekomst, te compenseren, is nog onduidelijk.	Continue screening van de berichtgeving en behoudend zijn met betrekking tot het inzetten van nieuw meerjarig beleid.	70%	500.000	350.000	
18	Personeelskosten	Harlingen is een kleine organisatie en daarmee op een aantal onderdelen kwetsbaar. Waar grotere gemeenten diverse medewerkers binnen een vakgebied hebben moeten medewerkers in Harlingen vaak op diverse vakgebieden thuis zijn. Bijvoorbeeld bij ziekte of het vertrek van een medewerker kan dit direct tot problemen leiden.	Blijvend samenwerking zoeken met andere gemeenten en continue blijven (bij)scholen.				p.m.

19	Omgevingswet	<p>Invoering Omgevingswet per 1 januari 2024. Het is een wettelijke verplichting deze wet in te voeren. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Voor de gemeente Harlingen dienen er onder andere één omgevingsvisie, en één omgevingsplan te komen, waarin alle regels uit alle bestemmingsplannen en vele gemeentelijke verordeningen verwerkt dienen te worden. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen. De Omgevingswet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en heeft de nodige raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding op het omgevingsplan (van rechtswege), het maken van het omgevingsplan, en de verbetertrajecten van de diverse werkprocessen zoals vergunningverlening en beleidsvorming zijn grote opgaven. In deze opgaven is er ook aandacht voor een verbetering van de dienstverlening. Het vraagt van de organisatie aanpassingen in o.a. werkprocessen, ICT en dienstverlening. De invoering van de Omgevingswet is de grootste stelselwijziging binnen het fysieke domein. Daardoor zijn nog niet alle effecten en benodigdheden voor de implementatie volledig te overzien.</p>	<p>We hebben aandacht voor de noodzakelijke digitaliseringsslag en de gevolgen voor het ICT-beheer bij (volledig) digitaal werken en werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Verder hebben we aandacht voor de structurele financiële effecten als gevolg van de komst van de Omgevingswet (in samenhang met de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen). In de begroting is geld opgenomen voor extra werkzaamheden verdere digitalisering van werkprocessen en werkzaamheden voor de totstandkoming van het omgevingsplan. Hierin is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging bouw meegenomen, inclusief de gevolgen voor de leges.</p>				
20	Nieuw financieringssysteem Gemeentefonds	<p>Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026.</p>	<p>De uitkomsten van deze nieuwe financieringssysteem voor gemeenten zijn nog onduidelijk. We houden scherp in de gaten wat dit voor de gemeente Harlingen betekent. Zodra er meer duidelijkheid komt brengen we de structurele (financiële) lange termijn effecten voor de gemeente Harlingen hiervan in beeld.</p>				
		Totaal				562.000	2.125.000
						Structureel	Incidenteel

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Structureel

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw, een bepaald redelijk peil moet hebben. De onroerende zaakbelastingen (OZB) alsmede de afvalstoffenheffing en rioolheffing maken onderdeel uit van het belastingpakket.

De toelatingseisen voor 2023 zijn als volgt:

Afvalstoffenheffing	100 % kostendekkend
Rioolheffing	100 % kostendekkend
OZB	normpercentage 0,1800 van de WOZ-waarde

Een eventuele onderdekking op de onderdelen afvalstoffenheffing en rioolheffing moet gecompenseerd worden door extra baten uit de OZB.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing- en rioolheffing

Retributies	Lasten	Baten	Ruimte
Afvalstoffenheffing	1.902.000	1.902.000	0
Rioolheffing	1.641.000	1.641.000	0
Totaal	3.543.000	3.543.000	0

Onbenutte belastingcapaciteit OZB

Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale heffings- en belastingtarieven en de begrote opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit. De berekening van de maximale belastingtarieven gebeurt op basis van het normtarief. Dit normtarief wordt door het Rijk vastgesteld. Voor 2023 is de uitkomst vastgesteld op 0,1729 % van de WOZ-waarde.

Gerealiseerde opbrengst	4.022.476
Berekening met normtarief (0,1729 % van WOZ waarde 2.290.585.000)	3.960.422
Ruimte	0

Voor onvoorziene structurele uitgaven is jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 30.000.

Aanwending van deze post kan alleen indien voldaan wordt aan al de 3 O's, te weten: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Incidenteel

Algemene reserve (31 december 2023)	5.000.000
Algemene investeringsreserve (31 december 2023)	7.572.607
Totaal reserves	12.572.607

De stille reserves zijn bewust niet meegenomen. Deze reserves zijn wel aanwezig binnen de gemeente Harlingen, voornamelijk in de waardering van het gemeentelijk vastgoed. Deze middelen zijn echter niet snel opneembaar en het is lastig in te schatten wat de hoogte van de reserve is. Om deze reden heeft de raad, met de vaststelling van de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2015, op 1 juli 2015 besloten dat deze reserves niet worden meegenomen bij de bepaling van de hoogte van de weerstandscapaciteit.

Confrontatie risico's met beschikbare weerstandscapaciteit

	Structureel	Incidenteel
Geinventariseerde risico's	562.000	2.125.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	0	12.572.607
Saldo	-562.000	10.447.607

De ratio met betrekking tot de incidentele posten wordt als volgt berekend:

$$\begin{array}{l} \text{Beschikbare weerstandscapaciteit} \quad \underline{12.572.607} \quad = \\ \text{Benodigde weerstandscapaciteit} \quad 2.687.000 \\ \text{Ratio weerstandsvermogen} = \mathbf{4,68} \end{array}$$

De raad heeft aangegeven te streven naar voldoende weerstandscapaciteit. Een ratio van het weerstandsvermogen van tenminste 1,0 voldoet aan het criterium "voldoende". Bij deze norm is de omvang van de gekwantificeerde risico's in evenwicht met de beschikbare weerstandscapaciteit waarmee risico's opgevangen kunnen worden. Indien de ratio daalt tot onder 1,0 dan wordt de gemeente kwetsbaarder. De gemeente beschikt dan niet meer over voldoende weerstandscapaciteit om de risico's af te dekken.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten vastgesteld. Dit in verband met het opnemen van financiële kengetallen in de begroting en jaarrekening. De kengetallen dienen met ingang van de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 te worden opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Schuldquote

Omschrijving	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2023
Netto schuldquote	57,33%	55,10%	69,4%
Idem, gecorrigeerd voor verstrekte leningen	56,52%	54,43%	68,38%

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. De netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen is voor onze gemeente nauwelijks van belang omdat er maar een beperkt bedrag aan verstrekte leningen uitstaat, waarvan het merendeel voor hypothecaire geldleningen personeel.

De netto schuldquote voor 2023 bedraagt 55,10 % en kan als normaal worden aangemerkt.

Dit percentage loopt aardig in de pas met het percentage in 2022.

Algemene normwaarden schuldquote	Schuldquote
Normaal	< 90%
Voorzichtigheid geboden	90% - 130%
Zeer hoge schuld	> 130%

Solvabiliteitsratio

Omschrijving	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2023
Solvabiliteit	35,60%	40,52%	34,57%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Dit percentage geeft aan in hoeverre de activa (investeringen) zijn gefinancierd met eigen vermogen. Hoe hoger dit percentage hoe minder gefinancierd is met vreemd vermogen (leningen).

Algemene normwaarden solvabiliteit	Ratio
Weinig risico	>50%
Normaal	20% -50%
Hoog risico	0% - 20%

Als normaal wordt een ratio tussen de 20% en 50% beschouwd. Voorzichtigheid is geboden bij een ratio tussen de 0% en 20%.

De solvabiliteitsratio voor 2023 bedraagt 40,52 % en kan als normaal worden beschouwd.

Kengetal grondexploitatie

Omschrijving	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2023
Kengetal grondexploitatie	1,65%	1,28%	2,25%

De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Algemene normwaarden grondexploitatie	Ratio
Weinig risico	< 20%
Voorzichtigheid geboden	20% - 35%
Hoog risico	> 35%

Gezien het lage percentage loopt de gemeente hier nauwelijks risico. Het kengetal heeft nagenoeg uitsluitend betrekking op de grondexploitatie Ludinga. De rente wordt niet bijgeschreven op de boekwaarde maar wordt ten laste gebracht van de algemene middelen. Daar de gemeente de grondexploitatie ook nog eens niet zelf verricht, is het (financiële) risico nagenoeg nihil.

Structurele exploitatieruimte

Omschrijving	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2023
Kengetal structurele exploitatieruimte	1,58%	6,47%	1,96%

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Algemene normwaarden exploitatieruimte	Ratio
Weinig risico	< 20%
Normaal	0%
Hoog risico	< 0%

Opgemerkt wordt dat de structurele ruimte die er in de begroting en meerjarenraming zit met nieuw beleid wordt ingevuld. In geval de primitieve begroting een structureel tekort vertoont, dan zal in de begroting direct structurele ombuigings- en bezuinigingsmaatregelen worden verwerkt. Het kengetal zal zich dan ook altijd rond de 0% begeven.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Omschrijving	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2023
Totale woonlasten gezin Harlingen	€ 723	€ 766	€ 697
Gemiddelde woonlasten gezin Nederland	€ 904	€ 944	€ 851
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	89,15%	84,73%	84,4%

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde. Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale lokale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het jaar daarvoor.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de Harlinger woonlasten zich in de jaren 2022 en 2023 tussen de 89 en 84% van de gemiddelde woonlasten in Nederland hebben bedragen. Conclusie: de lokale woonlasten liggen in Harlingen op een laag niveau. Omdat de rioolheffing 100% en de afvalstoffenheffing nagenoeg kostendekkend is, is de ruimte binnen de belastingcapaciteit, naast de mogelijkheden om de OZB te verhogen, beperkt.

Algemene conclusie financiële positie

Onze financiële positie op dit moment is goed te noemen terwijl de vooruitzichten voor de jaren daarna onzeker zijn. Dit vraagt voor de middellange termijn derhalve de gebruikelijke aandacht voor de financiële positie.

De structurele exploitatieruimte voor nu en toekomstige jaren geeft op dit moment geen aanleiding tot zorgen. Het inpassen van nieuw beleid zal evenwel kritisch en zorgvuldig moeten worden afgewogen tegen bestaand beleid. Hierbij vormen de criteria zoals uit het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 het uitgangspunt.

C. ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding

Deze paragraaf gaat over beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. De bruikbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte worden voor een belangrijk deel bepaald door de aanwezige kapitaalgoederen zoals wegen, openbare verlichting, rioleringen, water, groenvoorzieningen en gebouwen. Voor het beheer en onderhoud zijn beheerplannen in het leven geroepen.

Beheer en onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze paragraaf heeft als doel inzicht te geven in de stand van zaken en de financiële dekking van de beheerplannen.

Over welke kapitaalgoederen het gaat, geven de volgende tabellen een indicatief overzicht:

Wegen, fiets- en voetpaden, bermen

In juni 2020 is het beheerplan Wegen vastgesteld. Deze gaat over de periode 2020 – 2024. Dit beheerplan geeft inzicht in de te verwachten werkzaamheden en de lasten die dit in deze periode met zich meebrengt om de wegen in goede staat te houden. Ieder jaar worden daarnaast alle wegen geïnspecteerd door middel van een visuele inspectie. Uit de wegeninspectie volgt het jaarlijkse onderhoudsprogramma van de wegen.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Zwaar belaste weg	m2	0
Gemiddeld belaste weg	m2	113.703
Licht belaste weg	m2	165.332
Weg in woongebied	m2	579.220
Weg in verblijfsgebied	m2	243.816
Fietspaden	m2	78.718
Eilandparkeren	m2	71.563
Totaal wegen	m2	1.252.352
Abri's	st.	4

Openbare verlichting

In juni 2020 is het beheerplan Openbare Verlichting vastgesteld. Deze gaat over de periode 2020 - 2024. Het beheerplan geeft handvaten voor het inrichten en onderhouden van de openbare verlichting. Het dagelijks onderhoud van de openbare verlichting verloopt via de Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân. Deze lasten zijn volledig opgenomen in de begroting.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Lichtmasten	st.	3.443
Armaturen	st.	3.540

Parkeerautomaten

In 2023 hebben we vernieuwde parkeerautomaten gekregen. In 2024 stellen we hiervoor een nieuw beheerplan vast met de looptijd 2024-2028.

Kapitaalgoed	Eenheid	Aantal
Parkeerautomaten	st.	55

Riolering

Het beheer en onderhoud van de rioleringen vinden plaats op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023. De lasten worden volledig gedekt uit de heffing van de rioolrechten.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	km	149
Persleiding	km	24
Duikers	m	2.900
Rioolgemalen	st.	19
Pompunits buitengebied (minigemalen)	st.	64
Poldergemalen	st.	5
Bergbezinkbassins	st.	5

Het beheer en onderhoud van de rioleringen vond plaats op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023.

In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vaststellen nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2028
- Vervangen riool steeg Tiepelplein
- Afkoppelen verharding Zuidoostersingel
- Aanleg nieuw hemelwaterriool Kimswerderweg
- Regulier onderhoud (reinigen/inspecteren/onderhoud gemalen)

Damwanden binnenwater

Het beheerplan Kades en walbeschoeiing 2020-2035 wordt in 2024 geactualiseerd en is de leidraad voor het onderhoud. De huidige versie is in 2020 door de raad vastgesteld Het beheerplan is gebaseerd op een kwaliteitsniveau Basis, met als kenmerken HEEL, BETROUWBAAR, VEILIG en FUNCTIONEEL. Het Doel van de onderhoudsmaatregelen is om tegen zo laag mogelijke kosten de levensduur van de constructie zo lang mogelijk te maken op basis van SOBER EN DOELMATIG.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Zandstrand	m ²	25.000
Zeehavensteigers	m	1.430
Betonkade Nieuwe Willemshaven	m	400
Havendammen	3	3.100
Damwanden, staal buitenwaterkering	m	2.650
Damwanden, hout buitenwaterkering	m	299
Damwanden, staal binnenwaterkering	m	282
Damwanden, hout binnenwaterkering	m	5.912
Gemetselde kades	m	809
Betonnen damwanden	m	262

Infrastructuur gemeentelijke zeehaven

Het huidige beheerplan van de maatschappelijke havens is bij de start van de NV Port of Harlingen in 2018 gemaakt, in 2020 door de gemeenteraad vastgesteld en per 1 januari 2020 in werking getreden. Hiermee liep dit beheerplan in de pas met de overige gemeentelijke beheerplannen die ook in 2020 zijn vastgesteld en in

werking getreden. Het BBV (notitie materiële vaste activa) hanteert als richttermijn dat een beheerplan maximaal 5 jaar oud mag zijn, maar dat hier gemotiveerd van afgeweken mag worden.

Het beheerplan van de maatschappelijke haven voldoet niet aan deze richttermijn. Tot problemen of achterstallig onderhoud leidt dit echter niet. Het noodzakelijke onderhoud wordt tot en met 2024 conform het beheerplan uitgevoerd. Ingaande 2025 zullen in het kader van de voorgeschreven vijfjaarlijkse actualisatie nieuwe beheerplannen in werking treden, zo ook het beheerplan maatschappelijke havens. In 2024 zullen deze nieuwe beheerplannen worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Houten damwand	m	440
Stalen damwand	m	2.493
Gemetselde kade	m	132
Betonkade	m	414
Stalen steigers	m	230
Houten steigers	m	665
Talud	m	65

Openbaar groen

Het beheer en onderhoud vindt plaats op basis van de hoeveelheden uit het groenbeheerprogramma. De lasten zijn verwerkt in de begroting.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	st.	7.487
Openbaar groen	ha.	1

Het aantal bomen is in 2023 met 167 toegenomen ten opzichte van 2022. Het aantal hectare groen is in 2023 gelijk gebleven aan 2022.

Baggeren binnenwateren

Voor de wateren achter de sluis wordt gebaggerd conform het beheerplan Baggeren binnenwateren gemeente Harlingen 2020-2035. In 2024 word de

gemeenteraad gevraagd de geactualiseerde versie 2025-2040 vast te stellen zodat ook de komende jaren het onderhoud geregeld is. De binnenwateren zijn verdeeld in een aantal categorieën en per categorie is aangegeven in welke mate de gemeente hier een beheer en/of onderhoudstaak heeft. Het plan maakt inzichtelijk wat de jaarlijkse beheers- en baggeropgave is in de deze periode van alle zoete binnen wateren van de gemeente Harlingen

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Binnenwater	m ²	369.315

Bruggen en duikers

Het beheerplan Bruggen en duikers 2020-2035 wordt in 2024 geactualiseerd voor de periode 2025-2040. Het vormt de leidraad voor het beheer van deze kapitaalgoederen. Het onderhoud van deze objecten is gebaseerd op het kwaliteitsniveau Basis en kenmerkt zich door de termen HEEL, BETROUWBAAR, VEILIG en FUNCTIONEEL. Het doel van deze onderhoudsmaatregelen een zo lang mogelijke levensduur tegen zo laag mogelijke kosten, dus SOBER en DOELMATIG

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Bruggen en duikers	st.	63

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Harlingen heeft ongeveer 52 gebouwen en complexen (modern en monumentaal) in eigendom. Er zijn enkele gebouwen verkocht maar ook weer nieuwe aangekocht, zodat het aantal vrijwel niet wijzigt. De gebouwen verkeren nu bijna allemaal in een redelijke goede staat van onderhoud. Het groot onderhoud aan de eigen gebouwen wordt uitgevoerd aan de hand van het beheerplan gebouwen 2020-2035 van de gemeente Harlingen welke in juni 2020 is vastgesteld.

Het kwaliteitsniveau van de voorgestelde maatregelen kenmerkt zich door de termen SOBER, FUNCTIONEEL en DOELMATIG. Het doel van de onderhoudsmaatregelen is om tegen zo laag mogelijke kosten de levensduur van de gebouwen zo lang mogelijk te maken.

Kapitaalgoed	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijke gebouwen	st.	38
Schoolgebouwen	st.	7
Sportaccommodaties	st.	7

Dekking beheerplannen

Op grond van door de raad vastgestelde beheerplannen zijn voorzieningen ingesteld voor de uitvoering van de daarin opgenomen activiteiten. Voor de mutaties in deze voorzieningen in 2023 wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Omschrijving	Raming	Realisatie	Vershil
Wegen	1.114.000	1.113.777	223
Openbare verlichting	140.000	53.881	86.119
Bruggen	257.585	268.908	-11.323
Damwanden (zoet)	66.917	69.363	-2.446
Baggerspecie (zoet)	85.505	56.702	28.803
Havenwerken (zout)	127.727	59.101	68.626
Gemeentelijke gebouwen	961.490	375.452	586.038
Totaal	2.753.224	1.997.184	756.040

D. FINANCIERING

Algemeen

De financieringsparagraaf (treasuryparagraaf) is samen met het financieringsstatuut (treasury-statuut), dat bij wijziging van de Gemeentewet verplicht is geworden, en de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden), die vanaf 1 januari 2001 van kracht is geworden en per 1 januari 2009 is gewijzigd, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van “treasury”.

Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

In het treasurystatuut van de gemeente Harlingen, dat in december 2009 door de raad is vastgesteld, zijn de uitgangspunten, de doelstellingen en de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief toezicht op de uitvoering van treasury) bepaald.

De financierings- en beleggingsactiviteiten van de gemeente Harlingen vinden plaats binnen het formele kader van het treasurystatuut. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de financieringsparagraaf van de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschillenanalyse tussen de plannen en de uitkomsten.

Risicobeheer

Het treasurybeleid van onze gemeente is er op gericht binnen de financiële mogelijkheden een zo optimaal mogelijk rendement te verkrijgen dan wel de lasten zo veel mogelijk te reduceren. Hierbij moeten de risico's zo goed mogelijk worden beheerst. De waarde van financiële activa dient zo weinig mogelijk gevoelig te zijn voor marktbevingen.

Kasgeldlimiet

Jaarlijks wordt de kasgeldlimiet berekend. Dit is een percentage van de totale begroting (8,50%). De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen. Indien deze kasgeldlimiet structureel wordt overschreden dient de kortlopende schuld omgezet te worden in een langlopende schuld.

De berekening voor de kasgeldlimiet voor de begroting 2023 is als volgt:

Begrotingstotaal	68.033.000
Het door de minister vastgestelde percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	5.782.805

	Per kwartaal	Kasgeldlimiet	Verschil
1e kwartaal	399.000	5.782.805	5.383.805
2e kwartaal	400.000	5.782.805	5.382.805
3e kwartaal	401.000	5.782.805	5.381.805
4e kwartaal	-186.000	5.782.805	5.968.805

Renterisiconorm

In de Wet Fido is een norm gegeven voor de omvang van het renterisico. Onder renterisico wordt verstaan de gevoeligheid van de financiële positie van de organisatie voor renteschommelingen.

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal.

De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden, zodat er een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en renteaanpassingsdata en eventueel hieruit voortvloeiende rentewijzigingen, ontstaat.

In de volgende tabel wordt het renterisico in relatie tot de norm aangegeven

Renterisiconorm 2023

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	-	-	-	-
2	Aflossingen	6.000	5.000	5.000	4.000
3	Renterisico (1+2)	6.000	5.000	5.000	4.000
4	Renterisiconorm	13.607	13.943	14.291	13.952
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	7.607	8.943	9.291	9.952
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
(4a)	Begrotingstotaal	68.033	69.714	71.456	69.758
(4b)	Percentage	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm (4) = (4a x 4b/100)	13.607	13.943	14.291	13.952

De gemeente heeft per 31 december 2023 6 leningen voor in totaal € 45.666.666,-.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente binnen de renterisiconorm blijft.

De marktrente voor langlopende geldleningen is gestegen en bedraagt gemiddeld 3,56% in 2023 (20 jarige lineaire lening) ten opzichte van 2,12 % gemiddeld in 2022. De rente voor rood staan in rekening-courant bedroeg 5,00 %. Bij het besluit om een nieuwe lening aan te trekken speelt de kasgeldlimiet, het verschil in percentage tussen lang en kort geld en de verwachting van de renteontwikkeling op langere termijn een rol.

Over de investeringen is op basis van het geraamde renteomslag-percentage (0,2883 %) rente berekend. Dit percentage is sinds 2017 sterk gedaald als gevolg van het nieuwe BBV op basis waarvan (nagenoeg) geen bespaarde rente over reserves en voorzieningen meer mag worden berekend.

Kredietrisico's

In onderstaand overzicht wordt het kredietrisico op de verstrekte gelden per 1 januari 2023 weergegeven.

Bedragen x 1.000

Uitzettingen	2023
Leningen verenigingen/stichtingen	90
Leningen deelnemingen	284
Deelnemingen	3.919
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	204
Totaal	4.497

Bij het uitzetten van middelen zijn in ieder geval twee aspecten in het geding. Dit zijn een voldoende kredietwaardigheid van de tegenpartij en een beperkt marktrisico van de uitzetting. Overtollige financieringsmiddelen worden alleen bij financiële instellingen met ten minste een AA-rating uitgezet waarbij minimaal de hoofdsom wordt gegarandeerd. Ultimo 2023 was er geen sprake van overtollige middelen.

Financieringspositie

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen wordt uitgegaan van integrale financiering. Dit wil zeggen dat gekeken wordt naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Door de langere looptijd van diverse projecten betekent dit niet dat per direct het tekort moet worden geleend. Dit betreft een indicatie van de financieringsbehoefte in de komende jaren.

De berekening van de kapitaalbehoefte per 1 januari 2023 is als volgt:

Totaal geïnvesteerd vermogen	93.288.868
Reserves en voorzieningen	38.318.283
Aangetrokken geldleningen	51.666.666
Financieringstekort	3.303.918

Beheersen EMU-saldo lokale overheden

Het EMU -saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven en geeft aan of er sprake is van een overschot of een tekort. Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en de UvW. In het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen van 23 mei 2018 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Na een constructieve dialoog hebben het Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4% van het bruto binnenlands product voor 2023. Het gemeentelijk aandeel in de macronorm bedraagt -0,27% en wordt per individuele gemeente verdeeld op basis van het begrotingstotaal. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Het EMU-saldo wordt als volgt berekend (bedragen x € 1.000):	2023
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan / onttrekking uit reserves	4.488
<i>Mutaties die het EMU-tekort verkleinen:</i>	
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.825
Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.822
Baten uit bijdragen van andere overheden	1.178
Opbrengsten uit verkoop van grond (tegen verkoopprijs)	
<i>Mutaties die het EMU-tekort vergroten:</i>	
Investeringen in materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-6.101
Aankoop grond, bouw- en woonrijpmaken e.d.	
Betalingen ten laste van de voorzieningen	-3.980
Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die niet vallen onder één van de andere genoemde posten	
Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	
EMU-saldo gemeente Harlingen	232

Deze berekening van het EMU saldo laat zien dat de gemeente in 2023 € 232.000 minder uitgeeft dan er wordt ontvangen. Dit is goed verklaarbaar want ondanks dat er fors geïnvesteerd is, zijn er ook de nodige baten ontvangen en is er een positief exploitatiesaldo. Uit de uitkomst blijkt dat de gemeente Harlingen in positieve zin bijdraagt aan het totale EMU saldo.

Wet Hof en schatkistbankieren

Met de wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) gaat per jaar een macroplafond gelden voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en de UvW.

De Wet schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën buiten de schatkist van het Rijk aanhouden.

Het drempelbedrag wordt als volgt bepaald:

voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1.000.000,- bedraagt;
 voor gemeenten met een begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat boven de € 500 miljoen komt.

Voor Harlingen is dit zogenaamde drempelbedrag voor 2023 bepaald op € 1.360.000.

Op 16 juli 2014 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd in verband met de rapportageverplichting over het drempelbedrag bij het verplicht schatkist-bankieren. Het drempelbedrag is gedefinieerd als de gemiddelde bankstand gerekend over een kwartaal. Voor elk kwartaal moet derhalve aangetoond worden dat de gemeente de drempelwaarde niet heeft overschreden. Met de BNG is afgesproken dat zij dagelijks het meerdere boven het drempelbedrag stort op de rekening van het rijk. Gelet op deze afspraak is er voldoende waarborg dat de gemeente het drempelbedrag niet overschrijdt.

Het overzicht over 2023 ziet er als volgt uit:

	Kwartaalgemiddelde	Drempelbedrag	Onderschrijding
1e kwartaal	171.000	1.360.000	1.189.000
2e kwartaal	186.000	1.360.000	1.174.000
3e kwartaal	185.000	1.360.000	1.175.000
4e kwartaal	159.000	1.360.000	1.201.000

E. BEDRIJFSVOERING

Opleiden en Ontwikkelen

De enige constante in het leven is continue verandering, zo ook in werk. Met het ontwikkeltraject ‘Samen Harlingen’ werken we sinds 2021 aan het toerusten van onze mensen en organisatie voor het nu en de toekomst. Hierbij hoort een professionaliseringsslag voor leidinggevend en medewerkers. Als organisatie wilden we in 2023 vooral algemene inzichten krijgen om daar in 2024 op voort te kunnen borduren. Het medewerkers tevredenheidsonderzoek draagt bij aan dat inzicht en maakt het mogelijk specifieker op een aantal onderwerpen in te zoomen. We hebben daarnaast geïnvesteerd in meerdere algemene trainingen voor de gehele organisatie om medewerkers goed te faciliteren in hun dagelijkse werkzaamheden.

Verder is meer gekeken naar de medewerkers en hun behoefte aan persoonlijke ontwikkeling. Voordat je als organisatie preventief te werk kunt gaan moet je eerst de basis goed neer zetten. Dit hebben wij in 2023 gedaan.

Samen Harlingen

Gemeente Harlingen kent als kleine gemeente met grote ambities haar eigen uitdagingen. Dat geldt ook voor de medewerkers. De afgelopen twee jaar is vanuit “Samen Harlingen” ingezet op:

- Gezonde financiële huishouding;
- Hoogwaardige dienstverlening naar inwoners;
- Professionele medewerkers;
- Hoogwaardige ondersteuning van college en gemeenteraad;
- Een gemeente waar burgers graag wonen, bedrijven goed gedijen, medewerkers graag werken en toeristen met plezier (terug)komen.

Er is inmiddels al veel gerealiseerd, maar we blijven onze organisatie door ontwikkelen. Stilstand past niet bij onze ambities. Onze organisatie is steeds beter toegerust op het uitvoeren van onze wettelijke taken en het behalen van het vereiste kwaliteitsniveau. Dit had onze volledige aandacht in 2023. Wel kunnen wij ons als gemeente nog verbeteren bij het realiseren van onze grote ambities. Er zal een raadsinformatiebrief worden verstuurd waarin er inhoudelijk dieper wordt ingegaan op informatie omtrent het personeel.

Vitaliteit

Voor een vitale gemeente Harlingen is aandacht voor ieders vitaliteit van belang. In de teamplannen en de gesprekscyclus met medewerkers hadden we daarom meer aandacht voor vitaliteit. Door maatwerk te bieden speelden we in op de individuele behoeften van onze medewerkers. De teamleiders zijn extra ondersteund om hun medewerkers zo vitaal mogelijk te houden of weer te krijgen. In 2024 zullen wij nog dieper ingaan op vitaliteit.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Ziekteverzuim 25-35 jaar	5,76%	5,44%	2,72%	2,21%
Ziekteverzuim 35-45 jaar	7,17%	4,47%	5,40%	3,63%
Ziekteverzuim 45-55 jaar	2,30%	3,72%	8,64%	4,66%
Ziekteverzuim 55 plussers	7,72%	8,41%	9,10%	9,63%
Gemiddeld ziekteverzuim	4,87%	5,20%	6,27%	5,52%

Toelichting

Van 2022 naar 2023 is het gemiddelde ziekteverzuim bij de gemeente Harlingen gedaald van 6,27% naar 5,52%. Op 31 december 2023 was de gemiddelde leeftijd van medewerkers bij de gemeente Harlingen 48 jaar.

De daling van het verzuimpercentage is deels het resultaat van preventie en sneller handelen bij signalen van langdurige uitval. Wel blijven hoge werkdruk en ervaren fysieke en/of psychische klachten belangrijke thema's. Verder analyseren we het ziekteverzuim om te kijken welke maatregelen we nog meer kunnen nemen. Door de relatief kleine schaal is de organisatie kwetsbaar.

Het gemiddeld verzuim onder 55-plussers ligt relatief hoog terwijl ongeveer een derde van de medewerkers 55 jaar of ouder is. Bij het team buitendienst is de helft van het personeel 55 jaar of ouder. Deze groep vormt 12,5% van de gehele organisatie. Doordat ze fysiek zwaar werk doen, lopen zij meer risico op gezondheidsklachten.

Uit de personeelsmonitor blijkt dat in 2023 het gemiddelde ziekteverzuim bij kleine gemeenten (tot 20.000) 6,3% is. Bij de gemeente Harlingen is dit 5,5%; een forse daling ten opzichte van 2022. Ook andere gemeenten laten een vergelijkbare afname zien van 6,7% naar 6,3%. De gemiddelde leeftijd bij de gemeente Harlingen daalde van 49 jaar in 2022 naar 48 jaar in 2023.

Inkoop en aanbesteden

De spendanalyse over 2023 laat zien dat het aantal niet gemelde inkoopacties (boven de 25K bij leveringen en 100K bij werken), waar het volgens het inkoopbeleid wel had moeten, is teruggebracht naar 5% van het inkoopvolume. De tabel laat zien dat we daarmee het laagste niveau van 2021 evenaren, maar de inzet is om dit percentage nog verder omlaag te brengen.

jaar	percentage
2023	5
2022	11
2021	5
2020	8
2019	11
2018	31

Het bedrag van de, op basis van de Europese aanbestedingswet, onrechtmatige inkopen wordt voor een groot deel bepaald door onrechtmatige inkopen uit het verleden. Toch waren er ook in 2023 weer onrechtmatige inkopen. Het totaal aan onrechtmatigheid op de inkopen komt uit op € 341.379.

Dit betreffen uitsluitend doorlopende inkoopacties, die niet met de inkoopadviseur zijn afgestemd.

Juridisch specialisme

Een aantal afgesloten civielrechtelijke procedures leidden nog tot advocaatkosten in 2023. Hierdoor vlakke de neerwaartse lijn van 2022 af in 2023. Daarnaast is meer gebruik gemaakt van extra juridische expertise vanwege onderbezetting. Op bestuursrechtelijk gebied kwamen in totaal 39 bezwaarschriften en acht beroepschriften binnen. Deze bezwaarschriften hadden met name betrekking op omgevingsvergunningen, de Wet open overheid (Woo), handhaving en een verkeersbesluit. De beroepschriften waren gericht tegen beslissingen op bezwaarschriften en het niet tijdig nemen van een besluit.

Privacy

In 2023 hebben we medewerkers verder bewust gemaakt, zijn er DPIA's (Data Protection Impact Assessments) uitgevoerd en hebben we de AVG-compliance verder geoptimaliseerd. Daarnaast hebben we gewerkt aan het implementeren van de eisen vanuit de Wet Politiegegevens voor de verwerking van persoonsgegevens.

Uiteraard werken we op het gebied van informatiebeveiliging weer nauw samen met de CISO.

Informatiebeveiliging

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is een verplicht normenkader voor alle overheden in Nederland. De gemeente Harlingen heeft de afgelopen jaren stappen gezet om hieraan te voldoen.

Het "Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2023-2024", de uitkomsten van de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en de ontwikkelingen rondom de NIS2-richtlijn gaven richting aan de werkzaamheden voor informatiebeveiliging in 2023. Dit is een continu proces waarbij het onderhouden, beheren en bijstellen van beheersmaatregelen nodig is om de basis op orde te houden. Dit vraagt wel steeds meer tijd en inzet.

Verder hebben we ons voorbereid op de ontwikkelingen vanuit de NIS2-richtlijn. Deze richtlijn regelt een wettelijke zorgplicht, meldplicht en toezicht voor informatiebeveiliging. De uitdaging voor de gemeente Harlingen ligt in het aantoonbaar uitvoeren van beheersmaatregelen. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2023 gestart.

Rechtmatigheid

1. Wat is rechtmatigheid?

Nieuw in 2023

Vanaf 2023 moet het college van B&W verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Dit wordt de rechtmatigheidsverantwoording genoemd. Het college was ook in de jaren voor 2023 al verantwoordelijk voor de naleving van deze regels, maar vanaf 2023 moet ze hier zelf ook verslag van doen.

Verantwoordelijkheid college van B&W en gemeenteraad

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college van B&W toe

in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de gemeenteraad op 31 januari 2024 vastgestelde normenkader 2023 van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. De rechtmatigheidsverantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. In deze paragraaf bedrijfsvoering licht het college de rechtmatigheid nader toe, zoals wet- en regelgeving dit ook voorschrijft. Naast deze toelichting krijgt de gemeenteraad ook een separaat document aangeboden door het college, genaamd rechtmatigheidsverantwoording van het college 2023 gemeente Harlingen. Hier zal sprake zijn van enige overlap van informatie. Op basis van wet- en regelgeving zijn beide verplicht. Naast deze informatie, is er in de jaarrekening bij de waarderingsgrondslagen op hoofdlijnen ook uiteengezet hoe wordt omgegaan met rechtmatigheid en tot slot is er in de jaarrekening ook een rechtmatigheidsverklaring opgenomen. Samengevat is er op meerdere plaatsen informatie over rechtmatigheid te vinden:

Jaarverslag: in de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op rechtmatigheid;
Jaarrekening: de grondslagen van de rechtmatigheid zijn in de waarderingsgrondslagen uiteengezet;
Jaarrekening: er is een rechtmatigheidsverklaring opgenomen;
Apart document (aangeboden bij de jaarstukken 2023):
rechtmatigheidsverantwoording van het college 2023 gemeente Harlingen

Specifieke uitkeringen

De verantwoording van de specifieke uitkeringen maakt geen deel uit van de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Het college verantwoordt immers niet aan de raad maar aan het Rijk, dat de uitkering onder voorwaarden beschikbaar heeft gesteld. De verantwoording van de specifieke uitkeringen blijft onderdeel van de SiSa-bijlage (Single Information Single Audit) bij de jaarrekening. De controle en de oordeelsvorming door de accountant blijft daarom ongewijzigd toezien op de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-regelingen. Indien uit de controle van de accountant blijkt dat er onrechtmatig is gehandeld en de voorwaarden niet in acht zijn genomen, kan dit de oordeelsvorming door de

accountant raken en leiden tot rapportering in het accountantsverslag. Dit kan ook leiden tot terugvordering van de specifieke uitkering door het Rijk. Ook de bijzondere bepalingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden die gelden voor de SiSa, worden niet fundamenteel aangepast.

Criteria rechtmatigheid

Voor het controleren of de baten, de lasten en de balansmutaties wel rechtmatig tot stand zijn gekomen, zijn drie criteria belangrijk:

We moeten ons aan de afgesproken budgetten houden (begrotingscriterium);
Er moet aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn om het geld te mogen gebruiken (voorwaardencriterium);
We mogen het geld niet gebruiken voor andere dingen dan waar het voor bedoeld is en we mogen het niet misbruiken (misbruik en oneigenlijk gebruik).

Het college doet geen accountantscontrole, maar kan wel informatie krijgen over situaties waarover twijfel bestaat of ze wel rechtmatig zijn. Dit gaat niet over het ontbreken van informatie, maar over verschillende interpretaties van feiten en regels. Bijvoorbeeld als er mogelijk sprake is van staatssteun, waarbij juristen verschillende meningen hebben. Als er onduidelikheden zijn, is het de taak van het college om deze zoveel mogelijk te voorkomen en als ze er toch zijn, ze binnen een redelijke tijd op te helderen. Dit zal in de meeste gevallen niet nodig zijn, omdat het college meestal duidelijk kan aangeven wat wel en niet mag. Maar als er onvoldoende informatie is, kan er nog steeds onzekerheid zijn voor de accountant die het controleert, dan wel onduidelijkheid blijven bestaan voor onszelf in het licht van onze eigen rechtmatigheidsverantwoording.

Voor de jaarrekening van 2023 van de gemeente moeten er grenzen zijn vastgesteld voor wat er gerapporteerd moet worden. Dit noemen we de verantwoordings- en de rapporteringsgrens. Die zijn voor 2023 in een aparte notitie vastgelegd en door de raad vastgesteld.

2. Invoeringsperikelen

In februari 2024 werd bekend dat de noodzakelijke wijzigingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording, voorlopig niet zullen worden aangebracht.

Doordat de Gemeentewet al wel is aangepast kan de accountant geen direct oordeel meer geven over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de gehele jaarrekening, zoals tot en met controlejaar 2022 het geval was.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) adviseert daarom om de rechtmatigheidsverantwoording ondanks de imperfecte regelgeving toch op te nemen in de jaarrekening 2023. Op die manier kan de controlerend accountant een getrouwheidsoordeel afgeven conform de Gemeentewet. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook toe op de rechtmatigheidsverantwoording.

Dit heeft ertoe geleid dat er naar toe is gewerkt om als gemeente Harlingen de rechtmatigheidsverantwoording zo compleet mogelijk, conform het eerder opgestelde en door de raad op 20 december 2023 vastgestelde plan van aanpak rechtmatigheid, in de jaarrekening op te nemen.

3. Verantwoordingsgrens

Voor de verantwoording over de rechtmatigheid is door de raad een verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld.

Het college hanteert de volgende grenswaarden bij de rechtmatigheidsverantwoording:

Realisatie 2023 € 75.366.000	Verantwoording over 2023
Fouten %	3%
Foutenmarge	€ 2.261.000
Onduidelijkheden	3%
Onduidelijkheden marge	€ 2.261.000
Rapporteringsgrens	€ 226.000

Deze grenswaarden zijn ingegeven door de volgende overwegingen:

Het hanteren van een grenswaarde van 3% is ingegeven door het uitgangspunt de werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording (structureel) budgettair neutraal te beleggen en het vertrekpunt ten aanzien van de verbijzonderde interne controle van de gemeente Harlingen. De organisatie beschikt niet over een omvangrijk en volwassen interne controleapparaat en heeft momenteel nog geen ervaring met het uitvoeren van het controleren van de rechtmatigheid van de jaarrekening. Het is wenselijk dat de organisatie ruimte heeft om het

verantwoordingsproces te organiseren en uit te voeren. De ambitie is om de werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording zoveel mogelijk binnen de bestaande formatie in te bedden en uitbreiding daarvan of externe inhuur beperkt te houden.

De verantwoordingsgrens heeft betrekking op de omvang en diepgang van de controlewerkzaamheden welke moeten worden verricht om de rechtmatige naleving

van wet- en regelgeving expliciet zichtbaar te maken. De rechtmatige naleving is de verantwoordelijkheid van de proceseigenaren en blijft ook gewaarborgd in deze processen. De verantwoordingsgrens heeft hier dan ook geen effect op. De Commissie BBV geeft in de Kadernota Rechtmatigheid nadere aanwijzingen over de informatie die het college in de paragraaf in de jaarstukken (alsmede in de begroting op te nemen paragraaf) moet en/of kan opnemen. De commissie BBV acht de paragraaf bedrijfsvoering de aangewezen plek om een nadere toelichting te geven door het college op zaken die de rechtmatigheid raken en hoe de beheersing is vormgegeven. Dit betekent dat alle incidentele bevindingen of systematische fouten en onduidelijkheden boven de € 226.000 worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

4. Bevindingen rechtmatigheid

We hebben gedurende 2023 geen onrechtmatigheden vastgesteld boven de grens van € 2.261.000 die opgenomen dienen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording voor wat betreft (A.) het begrotingscriterium, (B.) het voorwaarden criterium en (C.) het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

In de hiernavolgende toelichting zijn alle afwijkingen opgenomen, ook al vallen ze onder de rapporteringsgrens van € 226.000. Omdat dit het eerste jaar is waarin we de rechtmatigheidsverantwoording op deze manier opnemen willen we de geconstateerde afwijkingen graag integraal laten zien en toelichten.

4.1. Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee

samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma (ervan uitgaande dat de raad de begrotingsbedragen op programmaniveau heeft vastgesteld), de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.

Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan is er sprake van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid) aangezien deze lasten buiten het begrotingsrecht van de raad tot stand zijn gekomen.

4.1.1 Normen voor het begrotingscriterium

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet) en worden door de raad zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. De raad bepaalt zelf op welk niveau de budgetten in de begroting en investeringen worden geautoriseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet en de notitie verantwoordings- en rapporteringsgrens.

De raad van de gemeente Harlingen stelt de begroting vast op programmaniveau en de investeringen per krediet. In de financiële verordening 2021 (ex art. 212 van de Gemeentewet) is hierover het volgende opgenomen:

Artikel 5 lid 1: De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.

Artikel 5 lid 6: Ten behoeve van de voortgang van jaar overschrijdende activiteiten, is het college bevoegd eventuele restant budgetten van enig jaar over te hevelen naar het volgende jaar. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- a. Alleen incidentele budgetten voor activiteiten die nog niet zijn afgerond komen in aanmerking voor budgetoverheveling;
- b. Het restant budget bedraagt tenminste € 10.000;
- c. Overheveling mag slechts tweemaal per budget plaatsvinden.

Overheveling geschiedt door het college middels een begrotingswijziging, welke uiterlijk ten tijde van de vaststelling van de jaarrekening door de raad wordt bekrachtigd indien is voldaan aan de gestelde voorwaarden. Overhevelingen die

niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden voldoen worden separaat bij de jaarrekening voorgesteld aan de gemeenteraad.

Afwijkingen van het begrotings- en investeringsbudget en de rechtmatigheidsverantwoording 2023

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig.

In artikel 189, lid 3 van de Gemeentewet is bepaald dat ten laste van de gemeente lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties worden genomen tot de bedragen die hiervoor op de begroting zijn gebracht. Hogere dan in de begroting opgenomen lasten en daarmee samenhangende balansmutaties zijn dan ook onrechtmatig. Voor de baten geldt dat deze als onrechtmatig worden beschouwd indien afwijkingen gedurende het begrotingsjaar wel al bekend zijn of behoorden te zijn bij de ambtelijke organisatie/college, maar niet tijdig tot een aanpassing van de begroting hebben geleid.

Volgens artikel 28 BBV dienen overschrijdingen (en onderschrijdingen) van zowel de baten als de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te worden toegelicht. Het college betreft de overschrijdingen van de lasten en investeringen ten opzichte van de begroting na wijziging en (bekende of bekend behoorden te zijn) afwijkende baten en onderschrijdingen van lasten en investeringen die niet tijdig tot een aanpassing van de begroting hebben geleid bij de fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Voor de afweging of afwijkingen leiden tot opname in de rechtmatigheidsverantwoording dienen de baten en lasten apart te worden beschouwd en derhalve niet te worden gesaldeerd. Ook dient rekening te worden gehouden met het niveau waarop de raad de begroting autoriseert, in ons geval dus op programmaniveau.

Overwegingen die daarbij meegenomen worden zijn:

Er is wel/niet tijdig een voorstel ingediend om de begroting te wijzigen;

De overschrijding past wel/niet binnen het door de raad geaccordeerde beleid;

Er is sprake van compensatie via direct te relateren baten;
 Er is sprake van een open-einde-regeling;
 De gemeenteraad is wel geïnformeerd, maar er is geen begrotingswijziging vastgesteld;
 Bij meerjarige investeringsbudgetten kunnen de raad en het college afspraken maken over de wijze waarop de jaarschijven binnen een meerjarig investeringsbudget zijn opgebouwd. Zolang aannemelijk is dat het totaal van de uitgaven binnen een investeringsbudget blijven, levert overschrijding van een jaarschijf -tenzij anders door de raad besloten- geen onrechtmatigheid op. Dit wordt wel toegelicht in de jaarrekening, omdat het niet aanwenden van investeringsbudgetten kan duiden op vertragingen in de uitvoering van de investering (en dus beleid).

4.1.3 Begroting 2023: exploitatie

Uit een nadere analyse van de geconstateerde afwijkingen van baten en lasten van de programma's komt het volgende naar voren:

Overschrijding lasten

Op het niveau van de lasten is er bij programma 2 Veiligheid en bij programma 4 Economie sprake van een overschrijding van de lasten. Deze overschrijdingen zijn per definitie onrechtmatig. Maar er kan wel sprake zijn van "acceptabele" overschrijdingen. Er gelden een aantal overwegingen voor om te bepalen of de overschrijding acceptabel is:

- Er is wel/niet tijdig een voorstel ingediend om de begroting te wijzigen;
- De overschrijding past wel/niet binnen het door de raad geaccordeerde beleid;
- Er is sprake van compensatie via direct te relateren baten;
- Er is sprake van een open-einde-regeling;
- De gemeenteraad is wel geïnformeerd, maar er is geen begrotingswijziging vastgesteld;

We lichten de overschrijding van de lasten van programma 2 en 4 hieronder toe en gaan ook in of er sprake is van "acceptabele" overschrijdingen.

Programma	Begroting na wijziging		Rekening		Baten	Lasten	Saldo
	Baten	Lasten	Baten	Lasten			
1 Bestuur en ondersteuning	58.686	22.736	58.223	17.248	-463	5.488	5.025
2 Veiligheid	95	1.821	102	1.957	7	-136	-129
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	7289	9.587	7.162	9.503	-127	84	-43
4 Economie	277	1.178	479	1.330	202	-152	50
5 Onderwijs	694	2.717	670	2.506	-24	211	187
6 Sport, cultuur en recreatie	1253	7.718	1.294	6.002	41	1.716	1.757
7 Sociaal domein	11480	30.373	12.035	29.625	555	748	1.303
8 Volksgezondheid en milieu	4593	5.692	4.185	4.888	-408	804	396
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	522	3.067	394	2.308	-128	759	631
Totaal	84.889	84.889	84.544	75.366	-345	9.523	9.178

Programma 2 Veiligheid

Binnen het programma openbare orde en veiligheid zijn bij een drietal onderdelen kosten gemaakt waarvoor geen of ontoereikend budget aanwezig was in 2023: Voor het opstellen van evenementenbeleid is ingaande 2024 budget beschikbaar gesteld, maar zijn in 2023 al kosten gemaakt: € 46.000; Voor de aanpak van ondermijning was het in 2023 nog resterende eenmalige budget ad € 16.000 niet toereikend met als gevolg een overschrijding van € 37.000; Het budget 'veiligheidsmiddelen' is met € 38.000 overschreden als gevolg van hoge beveiligingskosten bij de Visserijdagen.

Conclusie: de uitgaven van in totaal € 136.000 zijn aan te merken als onrechtmatig want de lasten overschrijden het budget en zijn niet tijdig geautoriseerd. Deze overschrijding van € 136.000 telt mee voor het rechtmatigheidsoordeel. De budgetoverschrijding past wel binnen het bestaande beleid, daarmee is het een "acceptabele" overschrijding.

Programma 4 Economie

Het Sociaal Economisch Actieprogramma is verlengd. In het SEAP werken verschillende partijen vanuit de overheid, het onderwijs en de ondernemers samen. De gemeente Harlingen is kassier van dit actieprogramma. Op 12 december heeft het college van B&W ingestemd met een voorstel om het SEAP te verlengen t/m 30 juni 2024. De ondertekening van het addendum bij de SOK heeft geen financiële gevolgen staat in het college besluit. Er wordt aanvullend geld beschikbaar gesteld van € 250.000 middels een voorlopige beschikking vanuit de Rijksmiddelen Regio Deal. De verlenging van dit actieprogramma brengt meer uitgaven met zich mee, daar tegenover staan meer bijdragen van de samenwerkende partijen. De budgetoverschrijding wordt geheel gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.

Conclusie: de uitgaven van in totaal € 152.000 zijn aan te merken als onrechtmatig want de lasten overschrijden het budget. Deze overschrijding van € 152.000 telt mee voor het rechtmatigheidsoordeel. De budgetoverschrijding wordt geheel gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten en daarmee is het een acceptabele overschrijding.

Onderschrijdingen lasten, onderschrijding baten en overschrijding baten

Onderschrijding lasten

Bij de programma's 1 Bestuur en ondersteuning, 3 Verkeer, vervoer en waterstaat, 5 Onderwijs, 6 Sport, cultuur en recreatie, 7 Sociaal domein, 8 Volksgezondheid en milieu en 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing is er minder uitgegeven dan begroot. Het melden aan de raad van deze onderschrijding is voldoende.

Conclusie: de onderschrijdingen van de lasten op de genoemde programma's zijn gemeld aan de raad. Daarmee zijn de onderschrijdingen van de lasten aan te merken als rechtmatig.

Onderschrijding baten

Voor wat betreft de baten is er bij de programma's 1 Bestuur en ondersteuning, 3 Verkeer, vervoer en waterstaat, 5 Onderwijs, 8 Volksgezondheid en milieu en 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing sprake van minder baten dan in de begroting was opgenomen. In alle vijf geconstateerde gevallen is er bij deze programma's ook sprake van minder lasten. Het melden aan de raad van deze onderschrijding is voldoende.

Conclusie: de onderschrijdingen van de baten op de genoemde programma's zijn gemeld aan de raad. Daarmee zijn de onderschrijdingen van de baten aan te merken als rechtmatig.

Overschrijding baten

In vier programma's, programma 2 Veiligheid, 4 Economie, 6 Sport, cultuur en recreatie en 7 Sociaal domein zijn er meer baten ontvangen dan in de begroting is opgenomen Het melden aan de raad van deze overschrijding is voldoende.

Conclusie: de overschrijdingen van de baten op de genoemde programma's zijn gemeld aan de raad. Daarmee zijn de overschrijdingen van de baten aan te merken als rechtmatig.

4.1.4 Begroting 2023: investeringen

Er zijn acht investeringskredieten met een kleine overschrijding in 2023, de kleinste overschrijding is € 0,25, de grootste overschrijding is € 11.700. In totaal een overschrijding van alle acht kredieten van (afgerond) € 36.000. Deze relatief kleine verschillen ontstaan vaak nadat wij de kredieten administratief hebben afgehandeld. Er worden dan in de periode daarna nog een aantal kosten geboekt. Wij accepteren deze kleine verschillen. Formeel worden deze kredieten wel juist opgenomen in de begroting van de jaren na 2023, omdat voor deze investeringen de werkelijke afschrijvingslast wordt meegenomen (over het hogere bedrag). *Conclusie: kredietoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid, maar zijn niet tijdig geautoriseerd. Daarmee zijn deze uitgaven van in totaal € 36.000 aan te merken als onrechtmatig en tellen deze mee voor het rechtmatigheidsoordeel.*

Onttrekken of doteren aan bestemmingsreserves

De mutaties in de bestemmingsreserves vormen een onderdeel van de (al dan niet herziene) gemeentelijke begroting. In de jaarrekening moeten de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt overeenkomstig het bedrag dat via de begroting(-swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve. Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi, bijvoorbeeld een overschot of tekort op de uitvoering van de WMO, ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht.

Mutaties in de reserves die niet door een, voor 31 december van het verslagjaar, genomen, raadsbesluit zijn gedekt, zijn in strijd met de Gemeentewet. Deze worden in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en toegelicht. Alle mutaties in de reserves zijn gedekt door een raadsbesluit. Dit kan zijn direct door een raadsvoorstel waarin de toevoeging of onttrekking van de bestemmingsreserve onderdeel uitmaakt van de besluitvorming. Het kan ook zijn indirect doordat in de nota reserves en voorzieningen de wijze van toevoeging of onttrekking van de bestemmingsreserve wordt beschreven. De nota reserves en voorzieningen is vastgesteld in de raad (in 2023).

Conclusie: alle onttrekkingen en toevoegingen aan bestemmingsreserves zijn gedekt door raadsbesluiten en zijn daarmee rechtmatig.

Budgetoverheveling tussen begrotingsjaren en rechtmatigheid

Het college geeft uitvoering aan de door de raad vastgestelde begroting en de, in aanvulling daarop, gedurende het jaar vastgestelde beleids- en begrotingsaanpassingen. In de praktijk wijkt de werkelijke besteding af van de in de begroting opgenomen bedragen.

Het komt regelmatig voor dat deze afwijkingen worden veroorzaakt doordat activiteiten, waarvoor de raad geld beschikbaar heeft gesteld, nog niet (geheel) zijn uitgevoerd. Dit leidt dan tot een voordelig saldo ten opzichte van de begroting. De activiteiten worden in het volgende begrotingsjaar (verder) uitgevoerd. De gemeente Harlingen verantwoordt de uitvoering van de 'overgehevelde' activiteiten en bijhorende lasten gewoon ten laste van de exploitatie in het nieuwe jaar. Bij de vaststelling van de jaarrekening van het oude jaar en de daarin opgenomen resultaatbestemming stem

de raad op grond van een geactualiseerde uitvoeringsplanning vervolgens in met het overhevelen van de niet aangewende middelen als gevolg van nog niet uitgevoerde activiteiten naar het nieuwe begrotingsjaar. In formele zin worden er dan in het begin van het nieuwe begrotingsjaar activiteiten uitgevoerd en budgetten van het afgesloten jaar naar het nieuwe begrotingsjaar overgeheveld zonder dat daar vooraf voor dat jaar toestemming is gegeven door de raad. Anderzijds zijn het wel activiteiten die passen binnen het beleid van de raad. Deze afspraak hebben we vastgelegd in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet en voeren we op deze wijze uit.

Conclusie: de budgetoverheveling tussen begrotingsjaren gaat conform de met de raad afgesproken werkwijze en is daarmee rechtmatig.

Conclusie begrotingsrechtmatigheid en verantwoording

In onderstaande tabel is de samenvatting van de uitkomsten van de analyse van de begrotingsrechtmatigheid 2023 opgenomen:

Onderdeel	Fout	Onduidelijkheid	Verantwoorden	Rapporteren
Begroting: exploitatie	€ 288.000 (€ 136.000 + € 152.000)	geen	Nee, onder grens	Nee, per geval onder grens
Begroting: investerings	€ 36.000	geen	Nee, onder grens	Nee, onder grens
Bestemmingsreserves	geen	geen	N.v.t.	N.v.t.
Budgetoverheveling	geen	geen	N.v.t.	N.v.t.

Zodra de raad de verantwoording en de jaarstukken vaststelt, wordt ook ingestemd met alle begrotingsonrechtmatigheden. De algemene lijn is dat ook begrotingsonrechtmatigheden die binnen de beleidskaders van de raad passen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijk fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar niet worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Het is immers vrijwel altijd zo dat de realisatie afwijkt van de begroting. Aangezien overeenkomstig artikel 28 BBV de toelichting op de jaarrekening een redengevende verklaring moet bieden voor de afwijkingen, levert het separaat toelichten van de overschrijdingen die passen binnen het van tevoren door de raad vastgestelde beleidskader in de rechtmatigheidsverantwoording geen toegevoegde waarde op. Via de rechtmatigheidsverantwoording wordt dus inzicht gegeven op het totaalniveau van alle afwijkingen ten opzichte van de begroting op het door de raad vastgestelde programmaniveau aangezien deze formeel wel onrechtmatig zijn. Bij de afwijkingen van dit totaalniveau wordt gebruik gemaakt van de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens.

Voorwaardencriterium

4.2.1 Normen voor het voorwaardencriterium

Financiële geldstromen dienen plaats te vinden binnen wet- en regelgeving. In het door de raad vastgestelde Normenkader 2023 is weergegeven welke wet- en regelgeving bij welke geldstromen van toepassing is. Deze geldstromen zijn daarom getoetst op wat in het normenkader is weergegeven.

4.2.2 Bevindingen

Het is niet doelmatig en niet nodig om alles te controleren. Geldstromen die volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2023 niet onder de financiële rechtmatigheid vallen zijn daarom niet gecontroleerd. In paragraaf 4.1 van deze kadernota staat: *“Voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.”*

Dit heeft betrekking op het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Vervolgens is gekeken welke grote geldstromen over bleven en welke processen daarop van toepassing zijn. Bij deze processen heeft interne controle plaatsgevonden.

Uitgevoerde controles

Personeel	Geen fouten	
Salarissen	€ 732	Fout in 2023 niet hersteld, maar voor 2024 wel.
Vennootschapsbelasting	Geen fouten	
Inkopen en aanbesteden	€ 341.979	Betreft foute aanbestede inhuur.
Factuurafhandeling	Geen fouten	
Leerlingenvervoer	Geen fouten	
Subsidieverstrekingen	Geen fouten	
Kwijtscheldingen	Geen fouten	
Reserves en voorzieningen	Geen fouten	
Activa en afschrijvingen	Geen fouten	
Belastingen	€ 13.966	Bij omgevingsvergunningen te weinig doorberekende kosten welstands-commissie
OZB	Geen fouten	
Rente	Geen fouten	
Huren en pachten	Geen fouten	
Langparkeren	Geen fouten	
Straatparkeren	Geen fouten	
Dividenden	Geen fouten	
Gemeenschappelijke regelingen	Geen fouten	
Havens	Geen fouten	
Nascheiding afval	Geen fouten	
Memoriaalboekingen	Geen fouten	

4.2.3 Conclusie voorwaarden criterium en verantwoording

In onderstaande tabel is de samenvatting van de uitkomsten van de analyse van de rechtmatigheid van het voorwaarden criterium opgenomen:

Onderdeel	Fout	Onduidelijk	Verantwoorden	Rapporteren
Salaris	€ 732	geen	Nee, onder de grens	Nee, onder de grens
Inkopen en aanbesteden	€ 341.979	geen	Ja	Ja
Belastingen	€ 13.966	geen	Nee, onder grens	Nee, onder de grens

Bij inkopen en aanbesteden is sprake van een fout van € 341.979. Deze is als volgt opgebouwd:

Inhuur medewerker	€ 66.776	Had in 2019 aanbesteed moeten worden. Is een fout omdat het totaalbedrag nu boven de Europese aanbestedingsnorm uitkomt. Werkt nog door in 2024, maar dan eindigt de inhuur.
Inhuur medewerker	€ 28.575	Had in 2019 aanbesteed moeten worden. Is met ingang van 2022 een fout omdat het totaalbedrag toen boven de Europese aanbestedingsnorm uitkwam. Bedrag is al wel veel lager dan in 2022.
Inhuur medewerkers	€ 246.628	Vergunningverlening op afstand is dit jaar ten onrechte niet Europees aanbesteed. Er wordt in 2024 gekeken hoe dit is te herstellen, zodat dit in de toekomst niet blijft doorwerken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Omdat oneigenlijk gebruik, op basis van de definitie in het plan van aanpak, weliswaar ongewenst, maar niet onrechtmatig is, is dit onderdeel buiten de controle gelaten. In de notitie 'Voorkoming misbruik en oneigenlijk gebruik gemeenten Harlingen 2023' zijn de maatregelen weergegeven die binnen de gemeente plaats vinden ter voorkoming van misbruik. Omdat bij de interne controles wordt gekeken naar de hele gang van zaken binnen het proces komen daarbij ook de mogelijke misbruiken naar boven. Verder heeft er in 2023 een

fraude-risico analyse plaatsgevonden.

Zowel bij de interne controles als bij de fraude-risicoanalyse zijn geen situaties van misbruik aangetroffen.

4.4 Frauderisicoanalyse

Preventie van fraude heeft de afgelopen jaren een steeds prominentere rol gekregen in de jaarrekeningcontrole. De accountant dient hier op basis van wet- en regelgeving specifiek over te rapporteren in haar controleverklaring. Er is een frauderisicoanalyse waarin frauderisico's in beeld zijn gebracht. Bij deze analyse is aangegeven in hoeverre de risico's worden afgedekt door de getroffen interne beheersmaatregelen. Het document wordt jaarlijks aangepast en aangevuld. Er zijn in 2023 geen fraudes geconstateerd. Voor verstrekkingen is er sprake van M&O (misbruik en oneigenlijk gebruik) beleid.

4.5 Continuïteit

In 2023 zijn er risicoanalyses uitgevoerd op alle (kritische) informatiesystemen en processen. Met deze risicoanalyses is inzichtelijk gemaakt wat het belang is van de kritische informatiesystemen voor de aanwezige (primaire) bedrijfsprocessen in termen van 'beschikbaarheid/continuïteit', 'integriteit' en 'vertrouwelijkheid'. Door dit inzicht te creëren, kunnen we gericht, en daarmee effectieve beheersmaatregelen treffen.

Verder is beoordeeld of de, uit de risicoanalyse naar voren gekomen risico's, voldoende worden gemitigeerd met de reeds getroffen beheersmaatregelen en/of of er aanvullende beheersmaatregelen getroffen moesten worden. Hierbij is ook gekeken naar beheersmaatregelen ten behoeve van fraudepreventie (als onderdeel van het thema 'integriteit'). Waar aanvullende beheersmaatregelen nodig waren, zijn deze gerealiseerd of in gang gezet.

F. VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is de raad inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente over door derden uit te voeren processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Dat zijn deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Een bestuurlijk belang heeft de gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft. Hieronder wordt verstaan dat namens de gemeente een burgemeester, wethouder, raadslid of ambtenaar de volgende functie(s) vervult bij een derde rechtspersoon:
lid van het Algemeen Bestuur
lid van het Dagelijks Bestuur

Een financieel belang heeft de gemeente indien de middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

De gemeente Harlingen heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen waaronder gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en overige samenwerking-verbanden. Voor maar een gedeelte van deze verbonden partijen geldt dat zij een rol spelen in de beleidsvoering van de gemeente. In andere gevallen is de participatie van de verbonden partijen historisch gegroeid. Hieronder zijn de verbonden partijen van de gemeente opgenomen.

De verbonden partijen

A. Publiekrechtelijke partijen

- Werkvoorzieningschap Fryslân-West (Empatec)
- Welstandszorg Hûs en Hiem
- Sociaal Domein Fryslân
- Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân
- Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân
- De Marrekrite
- Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

B. Privaatrechtelijke partijen

- Bank Nederlandse Gemeenten
- N.V. Port of Harlingen
- Omrin (Afvalsturing Friesland en Fryslân Miljeu)
- Onderdelen van voormalig N.V. Essent
- Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)

Kerngegevens

Hieronder worden kort een aantal van de verbonden partijen uitvoeriger besproken vanwege het belang dat de gemeente bij deze partijen heeft. Hierbij besteden we aandacht aan de doelstelling, de activiteiten, het financiële en bestuurlijke belang, het eigen- en vreemd vermogen en het resultaat van de verbonden partij.

A. Publiekrechtelijke partijen

Naam **Werkvoorzieningsschap Fryslân-West (Empatec)**

Vorm: Gemeenschappelijke regeling
 Vestigingsplaats: Sneek
 Doel: Het op bedrijfsmatige verantwoorde wijze doen uitvoeren van taken van en voor de deelnemende gemeenten op het terrein van gesubsidieerde arbeid.
 Dit gebeurt via de NV Empatec.

Activiteiten: Bieden van werkgelegenheid onder aangepaste omstandigheden

Financieel belang: Bijdrage per werknemer afkomstig uit gemeente

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft een zetel in het Algemeen Bestuur Wethouder Schoute is vanuit zijn functie lid van het Dagelijks Bestuur en wethouder de Groot als portefeuillehouder Financiën lid van het Algemeen Bestuur.

Gemeentelijke bijdrage:
 2023 € 2.139.677
 Eigen vermogen Ultimo 2022: € 7.851.000
 Vreemd vermogen Ultimo 2022: € 1.040.000
 Resultaat 2022 Voordelig saldo: € 1.560.000

Naam **Welstandszorg Hûs en Hiem**

Vorm: Gemeenschappelijke regeling
 Vestigingsplaats: Leeuwarden
 Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland

Activiteiten: Adviseren van de 18 gemeenten in het kader van de Woningwet, Monumentenwet en de Monumentenverordening

Financieel belang: De Welstandszorg Hûs en Hiem wordt gefinancierd middels een adviesbijdrage per aangevraagd advies

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft een zetel in het Algemeen Bestuur Wethouder De Groot is vanuit zijn functie lid van het Algemeen Bestuur

Gemeentelijke bijdrage:
 2023 € 40.105
 Eigen vermogen Ultimo 2022: € 338.222
 Vreemd vermogen Ultimo 2022: € 483.299
 Resultaat 2022 Nadelig saldo: € 109.336

Naam **Sociaal Domein Fryslân**

Vorm: Gemeenschappelijke regeling (Centrumregeling)

Centrumgemeente: Gemeente Leeuwarden

Activiteiten: Wettelijke taken op het terrein van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de functies voor deze taken die zien op beleidsvoorbereiding, de inkoop, het contractmanagement en beheer, het financieel administratief beheer verwerken evenals het cliëntenbeheer.

Financieel belang: De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de jeugdwet.

Bestuurlijk belang: Wethouder Sijsma heeft vanuit zijn functie de portefeuille jeugd, wethouder de groot de portefeuilles WMO, middelen en Financiën.

Gemeentelijke bijdrage:
 2023 € 459.029
 Eigen vermogen Ultimo 2022: € n.v.t.
 Vreemd vermogen Ultimo 2022: € n.v.t.
 Resultaat 2021 N.v.t.

Naam Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân

Vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats:	Franeker
Doel:	Het op bedrijfsmatige wijze (doen) uitvoeren van taken van de 4 deelnemende gemeenten op de terreinen van de sociale zekerheid en de gesubsidieerde arbeid.
Activiteiten:	Uitvoering van de P-wet, WMO (prestatievelde huishoudelijke verzorging en voorzieningen gehandicapten), Jeugdwet, Wet Inburgering en overige wetten op de terreinen van de sociale zekerheid en de gesubsidieerde arbeid waarvan de uitvoering aan de gemeentebesturen al dan niet in medebewind is opgedragen.
Financieel belang:	De dienst SoZaWe Noardwest Fryslân wordt als volgt gefinancierd: 30% naar rato van het inwoneraantal en 70% naar rato van het aantal uitkeringsgerechtigden/Wmo-cliënten.
Bestuurlijk belang:	Wethouder de Groot was en Schoute is lid van het bestuurlijk overleg.
Gemeentelijke bijdrage:	
2023	€ 22.847.587
Eigen Vermogen	Ultimo 2022: € 654.806
Vreemd Vermogen	Ultimo 2022: € 5.460.337
Resultaat 2022	Nihil

Naam Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân

Vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats:	Leeuwarden
Activiteiten:	Binnen de Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweezorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Financieel belang:	Jaarlijkse bijdrage

Bestuurlijk belang: Burgemeester Sjerps is vanuit haar functie lid van het Algemeen Bestuur. Wethouder de Groot is lid van de bestuurscommissie gezondheid evenals lid van de agendacommissie Gezondheid en burgemeester Sjerps is lid van de bestuurscommissie Veiligheid

Gemeentelijke bijdrage:	
2023	€ 1.765.580
Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 9.526.798
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 81.044.780
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 893.759

Naam De Marrekrite

Vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats:	Leeuwarden
Doel:	De gemeenschappelijke belangen van de deelnemers te behartigen op het gebied van een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de watersport en waterrecreatie, dit met inachtneming van de belangen van natuur en landschap.
Activiteiten:	Beheer en onderhoud aanlegvoorzieningen
Financieel belang:	Jaarlijkse bijdrage
Bestuurlijk belang:	Per deelnemende gemeente 1 lid in het Algemeen Bestuur Wethouder Schoute is vanuit zijn functie lid van het Algemeen Bestuur
Gemeentelijke bijdrage:	
2023	€ 5.345
Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 4.704.090
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 4.813.102
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 209.232

Naam Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats:	Leeuwarden
Doel:	Het inzetten op een betere en veilige leefomgeving in Fryslân. Hiervoor voeren ze een aantal taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving uit die voorheen werden uitgevoerd door overige partijen (rijk, provincie, gemeenten, waterschappen, brandweer).

Activiteiten:	Verlenen van vergunningen, houden van toezicht, handhaving en advisering op het gebied van licht, geluid, trillingen, bodem, energie, externe veiligheid en juridische zaken.
Financieel belang:	Aandelen en naar rato van afname diensten.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht naar rato van de aandelen Wethouder Sijsma is vanuit zijn functie lid van het Algemeen Bestuur
Gemeentelijke bijdrage:	
2023	€ 571.655
Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 1.206.775
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 3.823.687
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 72.032

B. Privaatrechtelijke partijen

Naam Bank Nederlandse Gemeenten

Vorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Den Haag
Doel:	De uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden.
Activiteiten:	Verlenen van bancaire diensten
Financieel belang:	31.200 aandelen à € 2,50 nominaal
Bestuurlijk belang:	Stemrecht naar rato aandelenbezit
Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 4.615 miljoen
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 107.459 miljoen
Resultaat 2022	Nettowinst: € 300 miljoen

Naam N.V. Port of Harlingen

Vorm:	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats:	Harlingen
Doel:	Het beheren, ontwikkelen en exploiteren van havens te Harlingen met
Activiteiten:	Exploitatie van de haven, zoals het ontwikkelen, aanleggen en beheren van de haveninfrastructuur en haven suprastructuur. Het verzorgen van de logistieke dienstverlening voor de afhandeling van goederenstromen.
Financieel belang:	100%

Bestuurlijk belang:	100% aandeelhouder
Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 4.853.350
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 7.179.892
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 751.689

Naam Afvalsturing Fryslân / Fryslân Miljeu (Omrin)

Vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats:	Heerenveen
Doel:	Het verwijderen en voorkomen van het Friese afval in alle Friese gemeenten conform de voorgeschreven milieudoelstellingen en dat tegen zo laag mogelijke kosten.
Activiteiten:	Afvoeren en verwerken van afval
Financieel belang:	Aandelen
Bestuurlijk belang:	Stemrecht naar rato van de aandelen Wethouder Sijsma is vertegenwoordiger namens de gemeente als aandeelhouder

Afvalsturing Fryslân

Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 70.303.000
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 119.141.000
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 7.870.000

NV Fryslân Miljeu

Eigen vermogen	Ultimo 2022: € 11.303.000
Vreemd vermogen	Ultimo 2022: € 6.735.000
Resultaat 2022	Voordelig saldo: € 1.432.000

Naam Openbare Verlichting & Energie Fryslan (OVEF)

Vorm:	Coöperatie
Vestigingsplaats:	Leeuwarden
Doel:	Is een organisatie die de inkoop van energie en de verduurzaming verzorgt voor leden en afnemers. Verder beheren ze de data die uit de energiemeters komt en adviseren ze de leden en afnemers hierover. Op het gebied van openbare verlichting kopen ze het beheer en onderhoud van een kleine 100.000 lichtmasten in. Ook verzorgen ze het beheer van de publieke laadpalen in Friesland. De uitvoering van het beleid is verdeeld over de diensten Openbare Verlichting (OVL), Energie en Laadinfra.
Bestuurlijk belang:	Wethouder Sijsma is vanuit zijn functie lid van het Algemeen Bestuur, Burgemeester Sjerps is lid van de Raad van Commissarissen
Financieel belang:	Afname van diensten
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.
Resultaat 2022	N.v.t.

Diverse deelnemingen in verband met verkoop aandelen Essent en Attero.

In 2009 is besloten de aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Netwerkbedrijf Enexis is hierbij eigendom gebleven van de publieke aandeelhouders. Daarnaast is een aantal Special Purpose Vehicles (SPV's) opgericht om de verkoop van Essent en Attero financieel verder af te wikkelen. Uit de verkoop van Essent aan RWE en Attero aan Waterland vloeien de onderstaande verbonden partijen voort.

Naam Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Vorm:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats :	Den Bosch
Doel:	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. is 100% aandeelhouder van Energy Resources Holding BV, een voortzetting van Essent Business Development B.V. Welke een 50% belang heeft in N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid Nederland (EPZ). Zodra de juridische obstakels voor de vervreemding van het 50% belang in EPZ voor de huidige publieke aandeelhouders zijn weggenomen, wordt in principe dit belang en daarmee deze onderneming overgedragen aan RWE. Hierover zijn tijdens de verkoop van Essent aan RWE afspraken gemaakt tussen de toenmalige Essent aandeelhouders en RWE. EPZ houdt zich bezig met de winning van energie uit een kerncentrale (Borsele), een kolen- en biomassacentrale en een windpark.
Bestuurlijk Belang:	Aandeelhouder
Financieel belang:	Dividend
Eigen vermogen	Ultimo 2022 € 1.480.014
Vreemd vermogen	Ultimo 2022 € 9.914
Resultaat 2022	Nadelig saldo € 52.060

Naam CSV Amsterdam BV (Claim Staat Vennootschap BV)

Rechtsvorm:	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats:	Den Bosch
Doel:	Samenwerking inzake procedure tegen de staat in verband met de nadelige (financiële) gevolgen van de splitsingswet voor de (voormalige) aandeelhouders van Essent en Attero.
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder
Financieel belang:	Dividend
Eigen vermogen	Ultimo 2022 € 210.079
Vreemd vermogen	Ultimo 2022 € 13.351
Resultaat 2022	Nadelig saldo € 102.300

G. GRONDBELEID

Visie op het grondbeleid

Algemeen

Het gemeentelijk grondbeleid is één van de belangrijkste instrumenten om ruimtelijke beleidsopgaven en ambities in de praktijk te realiseren. In de paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken.

Grondbeleid in de gemeente Harlingen wordt gezien als beleid dat ten behoeve van de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening streeft naar het creëren van ruimte voor verschillende functies zoals wonen, infrastructuur, welzijn, zorg, bedrijventerreinen, detailhandel, natuur, recreatie en toerisme door het ondersteunen of oppakken van concrete ontwikkelinitiatieven.

Voor het grondbeleid in Harlingen 2020-2023 zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- het tijdig mogelijk maken van het maatschappelijk gewenste ruimtegebruik;
- het realiseren van nieuwe ontwikkelingen tegen aanvaardbare maatschappelijke gevolgen meteen rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten;
- het bevorderen van de kwaliteit van de openbare werken en de openbare ruimte

In 2023 is begonnen met de actualisatie van het grondbeleid 2024-2027. Dit beleid zal naar verwachting in de eerste helft van 2024 worden vastgesteld.

Uitvoering grondbeleid

De gemeente Harlingen voert al enkele jaren een (semi) actief grondbeleid. Daar waar mogelijk verwerft de gemeente strategisch gelegen gronden waarna deze gronden uitgegeven worden aan ontwikkelende marktpartijen zonder ze zelf bouwen woonrijp te maken. Op deze wijze kan de gemeente door de eigen grondpositie een regisserende rol verwerven binnen de ruimtelijke processen.

In het geval dat de gemeente volledig eigenaar is van de grond, bestaat de

mogelijkheid (en ligt het soms ook meer voor de hand) om de exploitatie in eigen hand te nemen. Hier zal de rol van de gemeente meer actief zijn. De ontwikkeling van het Willemshavengebied en het Westerzeedijkgebied zijn daar voorbeelden van.

Focus 2023, transacties vastgoed en ontwikkeling

Verwerven vastgoed

De gemeente heeft in 2023 meerdere vastgoedobjecten aan de Harlingerstraatweg in eigendom verworven vanuit de wens om de gronden voor het lang-parkeren volledig in eigendom te verkrijgen.

Oostpoort en overige kavels bedrijventerrein

In 2023 is er door de gemeente geen bedrijfskavel op bedrijventerrein Oostpoort verkocht. Wel is een klein restperceel verkocht ter uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein.

Uitgifte in erfpacht/verkoop

In 2023 is de laatste 5,1 hectare uitgifbare grond van Westergo CV/BV in erfpacht uitgegeven aan Port of Harlingen. De openbare kade en kraanbaan moeten nog overgedragen worden aan Port of Harlingen. In 2023 is de opstal Nieuwe Willemskade 8 verkocht aan Brouwerij Harlingen Haven BV. Het bijbehorende terras is in erfpacht uitgegeven.

Ludinga

Het uitbreidingsplan Ludinga is op dit moment de enige lopende exploitatie voor wat betreft woningbouw. Verkoop hiervan geschiedt via de projectontwikkelaar. In 2023 is 1 bouwkavel in het kader van de zogenaamde BC-transacties verkocht.

Afstoten overtollig vastgoed

In 2023 is geen overtollig vastgoed verkocht.

Verkoop erfpachtgrond/overhoeken

In 2023 zijn enkele overhoeken verkocht.

Niet in exploitatie genomen gronden

Harlingen heeft diverse percelen grond in voorraad met het oog op het ontwikkelen van toekomstige bestemmingsplannen, te weten:

Omschrijving	Oppervlakte	Boekwaarde op 1-1-2023	Boekwaarde op 31-12-2023
Westerzeedijk	71.970	415.850	359.850
Maditerrein	8.876	44.380	44.380
Overig (diverse verspreid in gemeente)	89.707	95.806	95.806
Totaal	170.553	556.036	500.036

Toelichting:

Het terrein Westerzeedijk

Deze gronden zijn gewaardeerd voor € 5 per m² en maken onderdeel uit van de gronden die momenteel worden ontwikkeld binnen het project Westerzeedijk. In 2023 is een gedeelte van deze gronden verkocht aan camping De Zeehoeve.

Het Maditerrein

Dit terrein staat op de balans voor € 5 per m².

Overig

Het betreffen hier diverse percelen, verspreid over de gemeente, met een totale oppervlakte van 9 hectare. Ze hebben nog een boekwaarde van € 95.806 (€ 1,06 per m²).

Deze grond is gedeeltelijk verpacht (opbrengst € 2.972).

Erfpachtgronden

De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden bedroeg per 31-12-2023 € 13.721.000.

Het betreft hier gronden uit oude grondexploitaties voor woningbouw (€ 16.000) en voor bedrijfsterreinen (€ 13.705.000), die niet zijn verkocht, maar in erfpacht zijn uitgegeven.

De aan deze erfpachtgronden toegerekende rentekosten bedroegen in 2023 € 39.557.

De opbrengst erfpachtcanon bedroeg in 2023 € 372.753.

Grondexploitaties, onderhanden werken

Er zijn momenteel geen gemeentelijke grondexploitaties. Er loopt nog een particuliere grondexploitatie, nl. het realiseren van de nieuwbouwwijk Ludinga.

Ludinga

In 2004 is gestart met de ontwikkeling van dit uitleggegebied voor woningbouw ten zuidoosten van Harlingen. Dit wordt gedaan door de projectontwikkelaar Ludinga Vastgoed BV.

De binnen dit uitleggegebied in eigendom van de gemeente Harlingen zijnde gronden zijn per 1 januari 2002 voor € 4,2 miljoen verkocht aan Ludinga Vastgoed BV. Levering en betaling vinden plaats op het moment van levering door Ludinga Vastgoed BV van gronden in bouwrijpe staat aan de nieuwe bewoners.

Voor het nog niet door Ludinga Vastgoed BV voldane gedeelte van deze koopsom ontvangt de gemeente een rentevergoeding vanaf 1 januari 2002.

In 2023 is € 234.395 in mindering gebracht op de boekwaarde.

Totaal is sinds 2005 153.748 m² geleverd aan eindgebruikers. Dit is 64,6% van de totale hoeveelheid aan Ludinga Vastgoed te leveren grond die geraamd is op ca. 24 hectare.

Financiële overzicht Ludinga:	
Boekwaarde op 1 januari 2023:	€ 1.338.222
Lasten 2023:	-
Baten 2023:	€ 234.395
Boekwaarde op 31 december 2023:	€ 1.103.827

Op de gemeentelijke balans is deze boekwaarde sinds 1 januari 2017 op basis van BBV-regelgeving gesplitst:

Vlottende activa, voorraden:	€ 982.761
Vlottende activa, vorderingen:	€ 121.066

Grondexploitatie, reserves en voorzieningen

Voor grondexploitatie, waarvoor op basis van een geactualiseerde exploitatieopzet een verlies wordt geprognoseerd, wordt een voorziening aangehouden. Uitgangspunt hierbij is een behoedzame raming van de opbrengsten.

Op dit moment zijn er geen voorzieningen voor verliesgevend grondexploitatie.

Westerzeedijk

De komende jaren wordt het Westerzeedijkgebied tot een aantrekkelijk recreatief gebied ontwikkeld. In 2018 zijn in een open planproces de wensen van bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden opgehaald en verwerkt in een voorkeursmodel. Op basis van dit model is in 2019 in samenwerking met de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân gewerkt aan een schetsontwerp voor het ruimtelijk raamwerk (openbare ruimte) en een ontwikkelstrategie voor het bepalen van de gemeentelijke rol, de financiering en de fasering van het project. Het schetsontwerp en de ontwikkelstrategie zijn in september 2019 vastgesteld door de raad. Voor de ontwikkeling van dit gebied is de reserve Westerzeedijk in het leven geroepen. In 2023 zijn gronden verkocht aan camping Zeehoeve. De overdracht van gronden aan Roompot moeten nog plaatsvinden in 2024.

H. INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

Inleiding

De provincie verzorgt het interbestuurlijk toezicht (IBT) op gemeenten en waterschappen zodat toezichtontvangers medebewindstaken in lijn met wet- en regelgeving uitvoeren. In de afgelopen jaren is het Friese IBT geëvalueerd en gewerkt aan effectiever toezicht. Dit heeft geleid tot een visie, doelstellingen en een uniforme werkwijze voor alle toezichtontvangers.

Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda schetst de werkzaamheden die de provincie in 2023 en 2024 uitvoert voor het interbestuurlijk toezicht (IBT). Deze agenda moet tot meer risicogericht maatwerktoezicht leiden. De nadruk hierbij ligt op dialoog en lerend toezicht. Het beleidskader hiervoor hebben Gedeputeerde Staten begin 2023 vastgesteld. Het is een stevig fundament voor het IBT in de komende jaren. De methodiek is nieuw en de toezichthouder en toezichtontvangers moeten hiermee bekend raken. Dat vergt tijd. Voor iedere toezichtontvanger komt er een individueel toezichtplan dat gevuld wordt met informatie vanuit themaonderzoeken en toezichtgesprekken en afspraken. Voor Harlingen is nog geen individueel toezichtsplan opgesteld en zijn nog geen gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt. Dit gebeurt in 2024.

Jaarverslag 2022

In afwachting van het vernieuwde algemeen IBT-beleidskader 2023-2026 is gewerkt met de Uitvoeringsagenda IBT 2022. Het jaarverslag IBT 2022 is medio 2023 ontvangen en beschrijft de uitgevoerde werkzaamheden en eerste opbrengsten van risicogericht maatwerktoezicht.

Het jaarverslag kent diverse toezichtdomeinen: archief- en informatiebeheer, Frysk, water en riool, huisvesting verblijfsberechtigden, omgevingsrecht, ruimtelijke ordening en archeologie & monumentenzorg. Per domein worden de belangrijkste bevindingen en risico's generiek benoemd bij de uitvoering van medebewindstaken. De geconstateerde algemene risico's hebben te maken met het kennisniveau, financiën en het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel. Daarnaast zijn risico's in beeld gebracht vanuit twee themaonderzoeken binnen omgevingsrecht en archeologie & monumentenzorg.

I. WET OPEN OVERHEID (WOO)

De WOO

Op grond van artikel 3.5 van de Wet open overheid (WOO) bevat de begroting een openbaarheidsparagraaf. De WOO heeft als doel om te komen tot een transparante(re) overheid. Het uitgangspunt is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er een (gegronde) reden is waarom dit niet kan.

De WOO maakt een onderscheid tussen passieve openbaarmaking (op verzoek) en actieve openbaarmaking (uit eigen beweging). Met de passieve openbaarmaking heeft onze organisatie al enige ervaring. Het proces is helder en de uitvoering verloopt over het algemeen goed. Voor de komende jaren ligt de focus op het voldoen aan de eisen rondom de actieve openbaarmaking.

In 2023 is er een WOO-contactpersoon aangewezen. Daarnaast is onze gemeente aangesloten bij de WOO-index en hebben we een ROO-redacteur (Register van Overheidsorganisaties) aangewezen. Als ROO-redacteur is het mogelijk om digitale linkjes naar openbare documenten in te voeren, deze zijn dan vervolgens terug te vinden in de WOO-index.

Beleidsvoornemens

In de jaarlijkse verantwoording moet verslag worden gedaan van de uitvoering van de WOO in relatie tot de beleidsvoornemens. In 2024 gaat een nieuwe kwartiermaker WOO onder andere processen verder stroomlijnen, de organisatie voorbereiden op actieve openbaarmaking en de informatievoorziening op de gemeentelijke website verbeteren.

Praktisch

Kwantitatief

In 2023 zijn er 15 WOO-verzoeken ingediend.

Kwalitatief

In 2023 is zeer diverse informatie onder de WOO opgevraagd, onder andere: gesloten overeenkomsten, ingediende bezwaarschriften, bouwplannen, integriteitsschendingen en naheffingsaanslagen.

Overzichten

Er zijn geen overzichten op grond van artikel 3.3a van de WOO openbaar gemaakt in 2023.

J. NOG UIT TE VOEREN WERKEN

Het totaalbedrag van de nog uit te voeren werken bestaat uit de restanten van eenmalige budgetten die beschikbaar zijn gesteld door de gemeenteraad en die niet gedekt zijn uit een reserve of een voorziening. Het totaalbedrag op 31 december 2023 is € 915.924. Op grond van de verslaggevingsregels van de commissie BBV worden deze restantbudgetten overgeheveld naar het begrotingsjaar 2024. Ze komen in aanmerking voor overheveling, omdat de projecten waarvoor de budgetten beschikbaar zijn gesteld door uiteenlopende oorzaken nog lopen.

Nr.	Omschrijving	Taakveld	Bedrag
1	Invoering Omgevingswet	810 ruimte en leefomgeving	121.000
2	Invoering Omgevingswet	810 ruimte en leefomgeving	25.396
3	Post-corona Cultuurfonds	530 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	94.483
4	Duurzaamheidsbeleid	740 Milieubeheer	171.802
5	Subsidieregeling compensatie hogere energielast	530 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	191.648
6	Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	830 Wonen en Bouwen	51.000
7	Coronaherstelplan sociaal domein	630 Inkomensregelingen	86.182
8	Wet goed verhuurderschap (Wgv)	830 Wonen en Bouwen	23.000
9	Hoofdlijnenakkoord GGZ	681a Beschermd Wonen	121.413
10	Breed Offensief	650 Arbeidsparticipatie	30.000
	Totaal:		915.924

Toelichting:

1. Invoeringskosten Omgevingswet

Voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet hebben gemeenten bij de decembercirculaire 2023 € 103 miljoen ontvangen, zodat ze in hun transitie kunnen zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Voor Harlingen gaat het om € 121.000 wat bij deze jaarrekening zal worden overgeheveld om besteding in 2024 mogelijk te maken.

2. Invoeringskosten Omgevingswet

Ook bij de septembercirculaire 2022 is voor Harlingen reeds een bedrag ontvangen voor de implementatie van de omgevingswet. Dit bedrag van € 174.621 is bij de jaarrekening 2022 overgeheveld naar 2023. Per ultimo 2023 resteert hiervan nog € 25.396 wat bij deze jaarrekening zal worden overgeheveld om in 2024 aan te kunnen wenden voor de implementatie van de omgevingswet.

3. Post-corona Cultuurfonds

Als coronacompensatie heeft de gemeente in 2021 via de periodieke circulaire middelen ontvangen voor het in stand houden van de lokale cultuur. Hiervoor is in 2021 het zgn. post-corona cultuurfonds gevormd. Via de in de raad vastgestelde Cultuurvisie wordt dit bedrag besteed. Bij deze jaarrekening wordt daarom het restant van 2023 van € 94.483 als budgetoverheveling meegenomen naar 2024.

4. Duurzaamheidsbeleid

Voor de uitvoeringskosten van klimaat- en energiebeleid uit het Klimaatakkoord en het beleidsprogramma Klimaat hebben gemeenten de afgelopen jaren middelen van het Rijk gekregen. Ook de komende jaren t/m 2025 ontvangen gemeenten nog klimaatmiddelen van het Rijk. Van de reeds ontvangen middelen t/m 2023 resteert per ultimo 2023 nog een bedrag van € 171.802 wat zal worden overgeheveld naar 2024.

5. Subsidieregeling compensatie hogere energielast

In 2023 is de “Tijdelijke subsidieregeling compensatie hogere energielasten” vastgesteld. Het doel is om aan maatschappelijke organisaties die accommodaties in beheer en gebruik hebben in de gemeente Harlingen een (gedeeltelijke) compensatie te verstrekken voor de gestegen energielasten in de kalenderjaren

2022 en/of 2023 ten opzichte van 2021.

Het budget voor de regeling is € 210.000. Per ultimo 2023 resteert hiervan nog een bedrag van € 191.648 wat zal worden overgeheveld naar 2024, omdat compensatie over het jaar 2023 nog t/m 31 december 2024 kan worden aangevraagd.

6. Wet Kwaliteitsborging Bouw (Wkb)

Op 1 januari 2024 is de nieuwe Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen stapsgewijs ingegaan. De Wkb heeft als doel de bouwkwiteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten moesten treffen tot de inwerkingtreding hebben gemeenten in 2022 in totaal een rijksbijdrage van € 25 miljoen ontvangen, in aanvulling op de 10 miljoen die eerder in 2021 al is verstrekt. Voor Harlingen gaat het om resp. € 29.000 en € 11.000. Dit budget van in totaal € 40.000 is in 2022 overgeheveld naar 2023. In 2023 is nog eens € 11.000 ontvangen. Het totaal van € 51.000 is per ultimo 2023 nog niet besteed en wordt daarom overgeheveld naar 2024 voor de dekking van inhuur.

7. Coronaherstelplan sociaal domein

De middelen voor de uitvoering van het Coronaherstelplan zijn gereserveerd voor 2022 en 2023. Een aantal activiteiten lopen door in 2024. Daarom moet het restant budget van 2023 van € 86.182 overgeheveld worden naar 2024.

8. Wet Goed Verhuurderschap (Wgv)

In het rijks-coalitieakkoord is afgesproken dat gemeenten meer mogelijkheden krijgen om malafide verhuurderschap en discriminatie op de huurmarkt gericht aan te pakken, middels het wetsvoorstel “Wet Goed Verhuurderschap”. Voor de eenmalige kosten die gemeenten maken als gevolg van de invoering van de landelijke regels en het instellen van het meldpunt is bij de decembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2023 in totaal € 23.000 ontvangen. Per ultimo 2023 zijn deze middelen nog niet besteed en worden daarom overgeheveld naar 2024. De wet is per 1 juli 2023 ingevoerd. Op 1 januari 2024 zijn enkele aanvullende bepalingen in werking getreden.

9. Hoofdlijnenakkoord GGZ

In 2022 en 2023 heeft Harlingen via Sociaal Domein Fryslân (SDF) resp. € 60.620 en € 60.793 ontvangen m.b.t. het Hoofdlijnenakkoord GGZ. Hierin zijn afspraken gemaakt om de kwaliteit en de toegankelijkheid van de geestelijke

gezondheidszorg verder te verbeteren.

De middelen kunnen lokaal ingezet worden. Het bedrag van € 60.620 is al overgeheveld van 2022 naar 2023. Incl. het bedrag van 2023 wordt het totaalbedrag van € 121.413 nu overgeheveld naar 2024 om in dat jaar te worden ingezet als dekking voor het aanstellen van een sociaal werker bemoeizorg vanuit het Gebiedsteam.

10. Breed Offensief

Het wetsontwerp Breed offensief beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. De maatregelen richten zich veelal op het gemakkelijker maken voor werkgevers om mensen met een beperking in dienst te nemen. Het gaat onder andere om het stroomlijnen van de administratieve werkprocessen rondom loonkostensubsidie, het uniformeren van de loonwaardebepaling en werkgeversdienstverlening.

Het is er in 2023 niet van gekomen om de middelen hiervoor (€ 19.000 uit 2022 en € 11.000 uit 2023) een bestemming te geven. In het 2e kwartaal van 2024 wordt hier verder beleid op gemaakt, waardoor het totaalbedrag van € 30.000 nu moet worden overgeheveld naar 2024.

K. AANWENDING ONVOORZIEN

In de begroting is een post geraamd voor structurele onvoorziene uitgaven. In de loop van het dienstjaar wordt hierover beschikt of hieraan bedragen toegevoegd. In overeenstemming met art. 25 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten wordt onderstaand overzicht gegeven van de toepassingen en toevoegingen in de loop van 2023.

Primitieve begroting:	€ 30.000
4e begrotingswijziging	-/- € 2.900
17e begrotingswijziging:	-/- € 175
43e begrotingswijziging:	-/- € 26.925
Raming na wijziging:	€ 0

Toelichting:

De 4e begrotingswijziging betreft de verhoging van het opleidingsbudget van de griffie. De 17e begrotingswijziging heeft betrekking op de rentelast die voortvloeit uit de vervanging van de verlichting van het hoofdveld van VV Zeerobben. In de 43e begrotingswijziging is het restantbedrag in de 2e viermaandelijke financiële rapportage door de gemeenteraad overgeheveld naar de eenmalige middelen.

Jaarrekening

BALANS

Activa

Bedragen x € 1.000

Vaste activa	31 december 2023	31 december 2022
Immateriële vaste activa	78	142
<i>Kosten onderzoek en ontwikkeling</i>	78	142
Materiële vaste activa	87.633	85.471
Investeringen economisch nut		
<i>Gronden uitgegeven in erfpacht</i>	13.721	13.721
<i>Investeringen met economisch nut</i>	52.945	51.328
<i>Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven</i>	16.088	16.444
<i>Investeringen met maatschappelijk nut</i>	4.879	3.979
Financiële vaste activa	4.430	4.497
<i>Kapitaalverstrekking aan deelnemingen</i>	3.919	3.919
<i>Leningen aan deelnemingen</i>	82	90
<i>Overige langlopende leningen u/g</i>	428	488
Totaal vaste activa	92.140	90.110

Vlottende activa	31 december 2023	31 december 2022
Vorraden	983	1.179
<i>Onderhanden werk (o.a. gronden in exploitatie)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	<i>983</i>	<i>1.179</i>
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.353	11.698
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>	<i>5.440</i>	<i>5.412</i>
<i>Uitzettingen in 's Rijks schatkist</i>	<i>3.019</i>	<i>4.489</i>
<i>Overige vorderingen</i>	<i>894</i>	<i>1.796</i>
Liquide middelen	3	408
<i>Kassaldi</i>	<i>3</i>	<i>2</i>
<i>Bank- en girosaldi</i>	<i>-</i>	<i>406</i>
Overlopende activa	3.154	2.840
<i>Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>1.037</i>	<i>1.444</i>
<i>Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotten</i>	<i>2.117</i>	<i>1.397</i>
Totaal vlottende activa	13.493	16.126
Totaal activa	105.633	106.235

Passiva

(Bedragen x € 1.000)

Vaste passiva	31 december 2023	31 december 2022
Eigen vermogen	42.807	38.318
Algemene reserves	12.573	10.799
Bestemmingsreserves		
<i>Overige bestemmingsreserves</i>	21.056	20.107
<i>Resultaat boekjaar</i>	9.178	7.413
Vorzieningen	7.885	8.024
<i>Vorzieningen voor verplichtingen en risico's</i>	2.721	4.014
<i>Vorzieningen ter egalisatie van kosten</i>	4.268	3.850
<i>Vorzieningen voor middelen van derden met een specifieke aanwendingsrichting</i>	895	159
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	45.667	51.667
<i>Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	45.667	51.667
Totaal vaste passiva	96.358	98.009

Flottende passiva	31 december 2023	31 december 2022
Netto flottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	2.639	4.476
<i>Overige schulden</i>	2.458	4.476
<i>Bank- en girosaldi</i>	181	0
Overlopende passiva	6.636	3.750
<i>Verplichtingen (overheid) die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen</i>	3.577	2.352
<i>Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel</i>	2.875	912
<i>Overige vooruitontvangen bedragen niet overheid</i>	184	487
Totaal flottende passiva	9.276	8.227
Totaal Passiva	105.633	106.235
<i>Gewaarborgde geldleningen</i>	100.521	99.494

Overzicht baten en lasten 2023

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar voor wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
1 Bestuur en ondersteuning	16.142	47.623	31.482
2 Veiligheid	1.690	27	1.663-
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	8.909	6.637	2.273-
4 Economie	706	209	497-
5 Onderwijs	2.375	486	1.889-
6 Sport, cultuur en recreatie	5.008	812	4.196-
7 Sociaal domein	27.194	7.834	19.360-
8 Volksgezondheid en milieu	4.692	4.144	547-
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.316	260	1.914-
Totaal (incl. saldo eenmalige middelen in programma 1)	68.033	68.033	0

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Raming begrotingsjaar na wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
1 Bestuur en ondersteuning	22.736	58.686	35.950
2 Veiligheid	1.821	95	1.726-
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	9.587	7.289	2.298-
4 Economie	1.178	277	901-
5 Onderwijs	2.717	694	2.023-
6 Sport, cultuur en recreatie	7.718	1.253	6.464-
7 Sociaal domein	30.373	11.480	18.892-
8 Volksgezondheid en milieu	5.692	4.593	1.099-
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.067	522	2.545-
Totaal (incl. saldo eenmalige middelen in programma 1)	84.889	84.889	0

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Realisatie begrotingsjaar voor saldobestemming		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
1 Bestuur en ondersteuning	17.248	58.223	40.975
2 Veiligheid	1.957	102	1.854-
3 Verkeer, vervoer en waterstaat	9.503	7.162	2.341-
4 Economie	1.330	479	852-
5 Onderwijs	2.506	670	1.836-
6 Sport, cultuur en recreatie	6.002	1.294	4.708-
7 Sociaal domein	29.625	12.035	17.589-
8 Volksgezondheid en milieu	4.888	4.185	703-
9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.308	394	1.914-
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	75.366	84.544	9.178

Recapitulatie lasten en baten 2023 per programma

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving	Totaal lasten	Totaal baten	resultaat	Mutaties reserves	Saldo rekening
1	Bestuur en ondersteuning	2.723	3.295	572	205	777
2	Veiligheid	1.957	102	-1.854	16	-1.839
3	Verkeer, vervoer en waterstaat	9.503	7.162	-2.341	570	-1.771
4	Economie	1.330	479	-852	428	-424
5	Onderwijs	2.506	670	-1.836	-23	-1.859
6	Sport, cultuur en recreatie	6.002	1.294	-4.708	773	-3.935
7	Sociaal domein	29.625	12.035	-17.589	1.021	-16.568
8	Volksgezondheid en milieu	4.888	4.185	-703	426	-277
9	Volkshuisv., RO, sted. vernieuwing	2.308	394	-1.914	802	-1.112
	Totaal programma's	60.842	29.616	-31.225	4.218	-27.007
-	Overhead	10.954	576	-10.377	471	-9.906
-	Algemene dekkingsmiddelen	511	46.825	46.313	0	46.313
-	Venootschapsbelasting	222	-	-222	0	-222
-	Mutaties reserves	2.837	7.527	4.689	-4.689	0
	Totale / resultaat	75.366	84.544	9.178	0	9.178

Overzicht algemene dekkingsmiddelen jaarrekening 2023

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	lasten	batens	saldo
Treasury	180	627	447
OZB	256	4.023	3.767
Parkeerbelasting	14	44	30
Overige belastingen	60	0	-60
Precariobelasting	0	140	140
Reclamebelasting	0	0	0
Algemene uitkering gemeentefonds	0	41.982	41.982
Onvoorziene baten en lasten	1	9	8
(afwikkelingsverschillen oude jaren)	0	0	0
	511	46.825	46.313

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Bij deze jaarrekening dienen de bijlagen bij de jaarrekening te worden betrokken.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening, het plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording en de notitie verantwoordings- en rapporteringsgrens rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, en balansmutaties;

- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 31 januari 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als rechtmatig zijn aangemerkt indien ze aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de notitie voorkoming Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening, het plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording en de notitie verantwoordings- en rapporteringsgrens rechtmatigheid.

Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 2.261.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 226.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen conform de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar. Dit is de decembercirculaire.

Personeelslasten worden (in principe) toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vaste activa

Afschrijving geschiedt lineair. Uitzonderingen hierop zijn de investeringen in riolering, aanleg en verbeteren damwanden en kademuren, aanbrengen kathodische bescherming en de aanleg van kunstgrasvelden. Bij deze genoemde investeringen wordt de annuïteiten methode gehanteerd. Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname.

Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar het overzicht verderop in dit hoofdstuk.

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De afschrijvingsduur bedraagt maximaal 5 jaar.

Materiële vaste activa

Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd (artikel 62, lid 1 BBV). Dit betekent de bruto-methode. Bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief moeten op de investering in mindering worden gebracht. Hier is sprake van de netto-methode. Indien de raad heeft besloten tot een bestemmingsreserve dan mag deze reserve niet in mindering worden gebracht op de investering, maar wordt deze gebruikt als dekking van de jaarlijkse uit de investering voortvloeiende kapitaallasten.

In erfpacht uitgegeven gronden. De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs.

Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa vallen zowel kapitaalverstrekkingen als langlopende leningen.

De waardering is tegen de nominale waarde. Dit is de verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terug ontvangsten.

Vorraden

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de vervaardigingskosten inclusief rente en verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen. Eventueel getroffen voorzieningen voor verliezen zijn in mindering op de boekwaarde gebracht.

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Jaarlijks wordt aan het college voorgesteld om vorderingen welke als oninbaar moeten worden beschouwd ten laste van het resultaat te brengen. Voor vorderingen welke dubieus zijn, wordt een voorziening gevormd.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde. Hierop is een uitzondering gemaakt voor de voorziening Pensioenen wethouders en oud-wethouders. Deze voorzieningen zijn op de contante waarde gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De verwachting is dat over 2023 een aangifte Vpb zal volgen. Dit vanwege het lang parkeren. Er is een voorlopige aanslag opgelegd van € 299.804. In de jaarrekening 2023 is rekening gehouden dat er nog een bedrag betaald moet worden van € 161.356. Over 2022 verwachten we nog een bedrag terug te ontvangen van € 150.408.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Gronden	Geen afschrijving
Automatiseringsapparatuur	4 – 10 jaar
Kantoormachines	5 jaar
Meubilair	7 – 15 jaar
Gebouwen	
• semi-permanent	15 jaar
• zwembad	25 jaar
• overig	30 – 40 jaar
Installaties	
telefooncentrale	6 jaar
• overig	10 – 15 jaar
Tractie en gereedschappen	
• schaftwagens	10 jaar
• overig	3 – 6 jaar
Wegen en fietspaden	15 – 25 jaar
Bruggen	25 – 40 jaar
Binnenhavens/waterwegen	25 – 30 jaar
Zeehavens	
• damwanden/kademuren	40 jaar
• houten walbeschoeiingen	15 jaar
• aanbrengen kathodische bescherming	10 jaar
• overig	25 jaar
Sportvoorzieningen	
aanleg sportvelden/kunstgrasvelden	15 jaar
• groot onderhoud/renovatie	15 jaar
Plantsoenen/openbaar groen	25 jaar
Riolering	
• aanleg riolering	60 jaar
• installaties/wervels en gemalen	15 jaar
• overig	45 jaar

Toelichting op de balans

Activa

(bedragen x € 1.000)

Immateriële vaste activa	Stand 1-1-2023	Investerings 2023	Afschrijving 2023	Desinves- teringen	Bijzondere waarde- vermindering	Bijdrage derden	Stand 31-12-2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling	142	0	64	0	0	0	78
Totaal immateriële vaste activa	142	0	64	0	0	0	78

Toelichting: De immateriële vaste activa bestaat uit het uitwerken van het definitief scenario eiland parkeren.

Materiele vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 31 december	2022	2023
In erfpacht uitgegeven gronden	13.721	13.721
Investerings met een economisch nut	51.328	52.945
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing wordt geheven	16.444	16.088
Investerings met maatschappelijk nut geactiveerd voor 1 januari 2017	75	65
Investerings met maatschappelijk nut geactiveerd na januari 2017	3.903	4.814
Totaal	85.471	87.633

Toelichting: De investeringen in activa met maatschappelijk nut bestaat voor het grootste deel uit de aanleg van het Fietspad Wijnaldum, Midlum.

Bij de investeringen in economisch nut gaat het vooral om het terrein Lang parkeren aan de Harlingerstraatweg.

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa	Stand 1-1-2023	Investerings 2023	Afschrijving 2023	Desinvesteringen	Bijdrage derden	Stand 31-12-2023
In erfpacht uitgegeven gronden	13.721	0	0	0	0	13.721
Gronden en terreinen	6.449	752	0	2.000	56	5.144
Bedrijfsgebouwen	28.675	652	1.105	0	89	28.134
Woonruimten	0	1.102	0	0	0	1.102
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	33.934	1.747	1.135	0	698	33.848
Vervoermiddelen	193	126	47	0	0	271
Machines, apparaten en installaties	755	360	158	0	0	957
Overige materiële vaste activa	3.743	1.362	316	0	335	4.455
Totaal materiële vaste activa	87.471	6.101	2.761	2.000	1.178	87.633
Reservering terrein Spaansen*	-2.000	0	0	-2.000	0	0
Totaal materiële vaste activa	85.471	6.101	2.761	0	1.178	87.633

Toelichting: In de kwestie met betrekking tot de aankoop van het Spaansen terrein is een overeenkomst tot stand gekomen, waardoor er een afwijking van de getroffen reservering heeft plaatsgevonden.

(bedragen x € 1.000)

Financiële vaste activa	Stand 1-1-2023	Investerings	Aflossingen	Afschrijving	Desinvesteringen	Voorziening	Bijdragen	Stand 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.919	0	0	0	0	0	0	3.919
Leningen aan deelnemingen	90	0	8	0	0	0	0	82
Overige langlopende leningen	488	11	71	0	0	0	0	428
Totaal financiële activa	4.497	11	78	0	0	0	0	4.430

(bedragen x € 1.000)

De kapitaalverstrekking aan deelnemingen bestaan per 31 december uit:	Saldo lening 1-1-2023	Voorziening	aflossing	Saldo 31-12-2023
Deelneming Zonnepark	66			66
Deelneming Omrin	103			103
Deelneming BNG	78			78
Deelneming POH	3672			3672
Totaal kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.919	0	0	3.919
Lening CBL Vennootschap BV	5			5
Lening coöperatie zonnepark	85		8	77
Totaal leningen aan deelnemingen	90	0	8	82

(bedragen x € 1.000)

De overige langlopende leningen bestaan per 31 december	Saldo lening 1-1-2023	nieuw	Voorziening	aflossing	Saldo 31-12-2023
Stichting Volkskredietbank Leeuwarden	250				250
Lening V&K Stenen Man	34			5	29
Lening HMHC		11			11
Verstrekke hypothecaire leningen personeel	204			65	139
Totaal overige langlopende leningen	488	11	0	70	428

Flottende activa

Vorraden

(bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 31 december	2022	2023
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-	-
Gereed product en handelsgoederen	1.179	983
Totaal voorraden	1.179	983

(bedragen x € 1.000)

Grondbank en overige voorraden	Stand 01-01-2023	Investing	Verkopen	Bijdragen derden	Stand 31-12-2023
Ludinga I	1.179		197	0	983
Totaal	1.179	0	197	0	983

Toelichting: De ontwikkelingen m.b.t. Ludinga zijn nader uitgewerkt in de paragraaf grondbeleid onderdeel grondexploitaties

(bedragen x € 1.000)

Uitzettingen korter dan één jaar	2022	2023
Vorderingen op openbare lichamen	5.412	5.440
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	4.489	3.019
Overige vorderingen	1.994	1.073
Voorziening	198-	179-
Totaal uitzettingen korter dan één jaar	11.698	9.353

(bedragen x € 1.000)

Uitzettingen korter dan één jaar; vorderingen op openbare lichamen	2022	2023
Te vorderen BCF	3.460	4.159
Te vorderen BTW	65	41
Debiteuren openbare lichamen	66	1.068
Nto bedragen Rijk	1.821	172
Totaal vorderingen op OL	5.412	5.440

(bedragen x € 1.000)

Uitzettingen korter dan één jaar; uitzettingen in 's Rijks schatkist	2022	2023
SKB rekening	4.489	3.019
Totaal uitzettingen 's Rijks schatkist	4.489	3.019

(bedragen x € 1.000)

Uitzettingen korter dan één jaar; overige vorderingen	2022	2023
Debiteuren (minus debiteuren OL)	1.994	1.073
Voorziening dubieuze debiteuren	198-	179-
Totaal overige vorderingen	1.796	894

Schatkistbankieren

De Wet schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tot een bepaald bedrag (drempelbedrag) mogen gemeenten hun overtollige financiën buiten de schatkist van het Rijk aanhouden. Het drempelbedrag wordt als volgt bepaald:

Voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1.000.000 bedraagt. Per 1 juli 2021 is dit drempel bedrag verhoogd van 0,075% naar 2%. Dit is gedaan omdat de EMU schuld lager is dan 60% en om de administratieve last voor lagere overheden te verlichten.

Het overzicht over 2023 ziet er als volgt uit:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	1360			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	171	186	185	159
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.190	1.175	1.176	1.202
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	68.033			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	68.033			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1.000.000	Drempelbedrag	1360			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.358	16.934	17.001	14.611
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	171	186	185	159

(bedragen x € 1.000)

Liquide middelen per 31 december	2022	2023
Kassaldi	2	3
Banksaldi	406	0
Totaal liquide middelen	408	3

De gemeente heeft bij de BNG een rekening courant krediet van 2 miljoen.

(bedragen x € 1.000)

Overlopende activa per 31 december	2022	2023
Vooruitbetaalde bedragen	217	336
Nog te ontvangen bedragen	1.227	701
Nog te ontvangen bedragen overheid	1.397	2.117
Totaal overlopende activa	2.840	3.154

(bedragen x € 1.000)

Overlopende activa, nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2022	2023
Vooruit betaalde bedragen	217	336
<i>Subtotaal vooruitbetaalde bedragen</i>	217	336
Nog te ontvangen bedragen	1.019	497
Buitenrekening	-	0
Pintransacties burgerzaken (van liquide middelen)	1	1
Tussenrekening Inpublic parkeren	206	202
Crediteuren salarissen	-	1
<i>Subtotaal nog te ontvangen bedragen</i>	1.227	701
<i>Totaal nto en vooruitbetaalde bedragen</i>	1.444	1.037

(bedragen x € 1.000)

Overlopende activa, nog te ontvangen bedragen overige overheid	2022	2023
Nto bedragen overige overheid	1.397	2.117
<i>Totaal nto bedragen overige overheid</i>	1.397	2.117

Toelichting op de balans

Passiva

Vaste passiva

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen per 31 december	2022	2023
Algemene reserve	10.799	12.573
Overige reserves	20.107	21.056
Resultaat boekjaar	7.413	9.178
Totaal eigen vermogen	38.319	42.807

(bedragen x € 1.000)

Reserves	Saldo 01-01-2023	Resultaat bestemming	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2023	
<i>Algemene reserves</i>	10.799	5.663	0	3.889	12.573	
-	Algemene reserve (weerstandvermogen)	5.000	0	0-	5.000	
-	Algemene investeringsreserve (incl resultaat vorig boekjaar)	5.799	3.430	0	1.656	7.573
-	Reserve nog uit te voeren werken	0	2.233	0	2.233	0
<i>Overige reserves</i>	20.107	1.750	2.838	3.638	21.056	
-	Bestemmingsreserves	7.512	1.750	1.030	2.166	8.125
-	Dekkingsreserves	12.595		1.808	1.472	12.931
Resultaat boekjaar	7.413	-7.413	9.178	-	9.178	
Totaal reserves	38.319	0	12.016	7.527	42.807	

Specificatie algemene investeringsreserve

(bedragen x € 1)

Stand per 1-1-2023 **5.798.675**

toevoeging

rekeningsaldo 2022 3.430.121

nog uit te voeren werken 2022 2.232.403

5.662.524

vermindering

ontwikkelfonds voorbereiding programma's 40.842

Harlinger participatiecode 16.822

vorming dekkingsreserve cultuurfunctie entrepotgebouw 20.879

vorming dekkingsreserve verbeteren stadsentree Spoorstraat 18.292

onderzoek extra parkeercapaciteit randen binnenstad 7.994

actieplan economie 87.913

evaluatie Port of Harlingen 24.963

subsidie Visserijdagen 18.000

subsidie Zoutsloter kerstmarkt 10.000

gebiedsontwikkeling Franekeradeel-Harlingen 40.241

strategisch opleidingsplan 71.422

verbeteren ketensamenwerking 7.980

pilot verbetering mobiliteit i.h.k.v. inclusie 22.000

wijziging begroting dienst Noardwest Fryslân -

uitvoeringsplan citymarketing 50.000

organisatie hulpverleningsdag 12.062

aanpak opgroeien in kansrijke omgeving 14.921

organisatie The Passion 225.000

programma duurzaamheid 50.000

bodemsanering vlek 5 Westerzeedijk 3.624

naar reserve Westerzeedijk 325.000

aanvullende bijdrage Fumo 23.864

sloop voormalige school de Diamant -

bijdrage herinrichting schoolpleinen 30.000

subsidie RSH 25.000

implementatie omgevingswet 16.779

uitvoeringsprogramma agenda Waddengebied 6.372

uitbreiding formatie citymarketing 33.000

nieuwe beleidsnotitie recreatie & toerisme 43.433

vervangen bomen straten centrum 31.781

great bubble barrier 899

inzet energiecoach 60.000

vorming reserve stads- en dorpsvernieuwing 200.000

aanpak ondermijning criminaliteit 15.645

vorming dekkingsreserve Winamerdyk 50.000

procesvoorstel kernwinkelgebied Harlingen 51.462

nog uit te voeren werken 2022 2.232.403

3.888.592

Stand per 31-12-2023 **7.572.607**

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserves	1-1-2023	Resultaat bestemming	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Reserve bovenwijkse voorzieningen Ludinga	698			406	292
Reserve verkoop Havenkantoor	134			30	104
Reserve Havenverzelfstandiging	362			362	0
Reserve Wegen	424			327	97
Reserve herinrichting Waddenpromenade	236				236
Reserve afkoop parkeerplaatsen	41				41
Reserve vernieuwing havenwerken	1.285				1.285
Reserve overdracht zeewering industriehaven	440				440
Reserve Willemshaven	0		261		261
Reserve kwaliteitsbeleving eilandtoerist	300				300
Reserve beheerplannen monumentenstichting	125		127	93	158
Reserve Regiodeal		750		150	600
Reserve kunstgrasveld		250			250
Reserve Tall Ships 2026		750		6	744
Reserve Hein Buismanstichting	441				441
Reserve onderhoud Zandstrand	37		40		77
Reserve Sociaal Domein	1.755			49	1.706
Reserve stads- en dorpsvernieuwing	200		200		400
Reserve Westerzeedijk	1.035		402	743	694
Totaal bestemmingsreserves	7.512	1.750	1.030	2.166	8.125

* De reservemutaties komen voort vanuit de primitieve begroting en/of zijn door een begrotingswijziging van de raad geautoriseerd. Gedurende het jaar heeft de raad 5 begrotingswijzigingen vastgesteld en daarin onttrekkingen uit c.q. toevoegingen aan de begroting geautoriseerd. Het gaat om de begrotingswijzigingen genummerd; 10, 19, 24, 33 en 43.

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsreserves	1-1-2023	Resultaat bestemming	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Reserve cultuurfunctie entrepotgebouw	0		21		21
Reserve armaturen looproute haven/singels	38			4	34
Reserve fietspad Wijnaldum-Midlum	478			19	459
Reserve vrij liggende fietspaden stationsweg	471			21	450
Reserve tunnel fietspad Wijnaldum-Midlum	864			36	828
Reserve stadsentree Stationsweg	41		18		59
Reserve damwand Blauwe Kop	143			7	137
Reserve wandelpad Bynia State -Zeehoeve	91		324		415
Reserve herinrichting Waddenpromenade/looproutes parkeren	76		72		148
Reserve Winamerdyk	0		50		50
Reserve damwanden dok en Nw Willems haven	564			26	538
Reserve damwand Dokje	673			24	649
Reserve treinwagon Willems haven	151			13	138
Reserve afmeervoorziening cruisevaart	1.429			37	1.393
Reserve damwand vluchthaven	1.412			36	1.375
Reserve renovatie damwand Zoutsloot	328			25	303
Reserve damwand en kadevoorzieningen Z-O Singel	80			6	74
Reserve aanlegvoorzieningen Sterke Yerde	33			3	30
Reserve aanlegvoorzieningen Noordoostersingel	8			2	7
Reserve damwand Noordergracht	80			5	75
Reserve sanitaire unit Zuidoostersingel	62			12	50
Reserve multifunctioneel gebouw Badhuus	1.033			28	1.005
Reserve walvoorziening VBZH	52			9	43
Reserve onderwijshuisvesting	2.872		1.166	934	3.104
Reserve nieuwbouw zwembad	1.218			174	1.044
Reserve kunstgrasveld Vierkantsdijk	94			8	86
Reserve aankoop pand christoffelsteeg	66			5	61
Reserve installatie / inrichting Hannemahuis	22			22	0
Reserve vier dijktrappen	29		157		186
Reserve Gebouw C	187			17	170
Totaal dekkingsreserves	12.595	-	1.808	1.472	12.931

* De reservemutaties komen voort vanuit de primitieve begroting en/of zijn door een begrotingswijziging van de raad geautoriseerd.

Gedurende het jaar heeft de raad 5 begrotingswijzigingen vastgesteld en daarin onttrekkingen uit c.q. toevoegingen aan de begroting geautoriseerd.

Het gaat om de begrotingswijzigingen genummerd; 10, 19, 24, 33 en 43.

Resultaatbestemming

Het resultaat (x 1.000) over 2023 is € 9.178 (€ 9.177.765) positief. Wij stellen u voor het gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:

- toevoegen aan algemene investeringsreserve t.b.v. nog uit te voeren werken	€ 916
- toevoegen aan algemene investeringsreserve t.b.v. brede SPUK/GALA 2024-2026	€ 104
- toe te voegen aan de bestemmingsreserve Regiodeal	€ 1.439
- toe te voegen aan de bestemmingsreserve Willemshaven	€ 152
- toevoegen aan de algemene investeringsreserve	€ 6.567

Als gevolg hiervan wordt de stand van de algemene investeringsreserve na toevoeging van het rekeningsaldo € 14.140.

Voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1-1-2023	herrubricering	vrijval	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Pensioenen wethouders en oud wethouders	2.488			46	147	2.388
Voorziening spaarverlof	120			215		335
Voorziening Ludinga Vastgoed BV	746				746	0
Voorziening centrale riolering	549	-549				0
Voorziening Afvalstoffenheffing	111	-111				0
Totaal	4.014	-660	0	261	893	2.721

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen voor egalisatie van kosten	1-1-2023	vrijval	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Voorziening havenwerken	661		180	59	782
Voorziening damwanden	1.009		207	78	1.139
Voorziening baggerspecie	226		29	57	198
Voorziening bruggen	490		323	281	533
Voorziening grafrechten	340		78	45	373
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.124		495	375	1.243
Totaal	3.850	0	1.311	895	4.268

*De hoogte van de voorzieningen wordt bepaald aan de hand van een onderliggend onderhouds- c.q. beheersplan.

(bedragen x € 1.000)

Vorzieningen voor middelen van derden met een specifieke aanwendingsrichting	1-1-2023	herrubricering	vrijval	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Infrastructuur Waddenpromenade*	159				72	87
Voorziening centrale riolering		549			102	448
Voorziening Afvalstoffenheffing		111		249		360
Totaal	159	660	0	249	174	895

*Deze voorziening is getroffen als onderdeel van de herinrichting van de Waddenpromenade. Het plan zit in de voorbereidingsfase.

(bedragen x € 1.000)

	1-1-2023	herrubricering	vrijval	toevoeging	onttrekking	31-12-2023
Totaal voorzieningen	8.024		0	1.822	1.961	7.885

(bedragen x € 1.000)

	2022	2023
Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar per 31 december		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	51.667	45.667
Overige vaste schulden	-	-
<i>Totaal vaste schulden met een looptijd > 1 jaar</i>	51.667	45.667

(bedragen x € 1.000)

Verloop vaste schulden	Saldo 01-01-2023	Opname 2023	Aflossing 2023	Stand 31-12-2023
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	51.667	0	6.000	45.667

De totale rentelasten over 2023 bedragen € 240.905

Vlottende passiva

(bedragen x € 1.000)

Vlottende passiva per 31 december	2022	2023
Schulden < 1 jaar	4.476	2.639
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	3.750	6.636
Totaal vlottende passiva	8.227	9.276

Kortlopende schulden per 31 december	2022	2023
Overige schulden	4.476	2.458
Bank- en girosaldi	-	181
Totaal kortlopende schulden	4.476	2.639

Kortlopende schulden, overige schulden	2022	2023
Crediteuren	1.984	1.882
Nog te betalen bedragen*	2.465	550
Nog te verdelen opbrengsten	0	-
Buitenrekening	1	-
Crediteuren salarissen	1	-
Waarborgsommen	25	26
Totaal kortlopende overige schulden	4.476	2.458

*Daling is het gevolg van een vrijval reservering, zie voor verder toelichting het jaarverslag (programma 8, punt 19).

Overlopende passiva per 31 december	2022	2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	2.352	3.577
De van Rijk en provincie ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	912	2.875
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van de volgende begrotingsjaren komen	487	184
Totaal overlopende passiva	3.750	6.636

Overlopende passiva verplichtingen overheid	2022	2023
Crediteuren O.L. van 1600	1.207	2.875
Nog te bet bedragen overige overheden	105	205
Afdracht loonheffing	61	36
Subtotaal overige overheden	1.372	3.116
Nog te betalen bedragen Rijk	979	462
Te betalen btw	1	-
Subtotaal Rijk	980	462
Totaal overlopende passiva verplichtingen overheid	2.352	3.577

(bedragen x € 1.000)

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Saldo 01-01-2023	Toevoeging 2023	Vrijval 2023	Terugbetalingen 2023	Stand 31-12-2023
Verkeersveiligheidsmaatregelen / E20	398		62		336
Verkeersveiligheidsmaatregelen/E84		76			76
Verkeersmanifest (KGFG)	9		3		6
Nationaal restauratiefonds	96	41			137
Uitvoeringsplan soc.ec.actieprogr.Waadhoeke	132		132		0
SUVIS subsidie	53		53		0
Duurzaamheid	55				55
Vliegwielbudget laaggeletterdheid	15	10			25
Progr.Harlingen	3	121	3		121
Trochfytsrûte Harlingen	54		54		0
Proj.Spaansenterrein / C41B	20		20		0
Maatregelen klimaatadaptatie / E44B	0	350			350
Klimaatmiddelen / F28	0	357			357
SPUK NEAS / H31	0	25			25
SPUK/GALA programma 6 tm 8 / H30	0	320	205	55	60
SPUK aanpak energiearmoede / C55	0	540	151		389
SPUK lokale aanpak isolatie /C94	0	554			554
SPUK MEOZ / H32	0	238			238
NPO Middelen	0	180	35		145
Totaal uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	836	2.812	718	55	2.875

(bedragen x € 1.000)

Overlopende passiva, overige vooruit ontvangen bedragen	2022	2023
Vooruit ontvangen bedragen	433	135
Tussenrekening parkeervergunningen	54	49
Diversen personeelsvereniging	-	0
<i>Totaal overlopende passiva, overige</i>	487	184

Gewaarborgde leningen

(bedragen x € 1.000)

	Hoofdsom	Percentage	Restant	Corr.	Nieuw	Aflossingen	Restant
Waarborgen en garanties		Borgstelling	31-12-2022		2023		31-12-2023
Bouw bejaardenwoning	163	100%	-				-
Dienst SoZaWe							
- <i>Bankgarantstelling t.b.v. uitbetaling uitkeringen</i>	908	100%	908			-	908
St. Wooncentrum Harlinga							
- <i>Bouw wooncentrum Harlinga</i>	1.361	100%	945			18	927
Totaal waarborgen en garanties	2.432		1.853			18	1.835
Gewaarborgde geldleningen particulieren			524	135		321	68
FC Harlingen							
gewaarborgde geldlening	40	50%	14			2	12
Harlinger tennisvereniging Ready							
gewaarborgde geldlening	500	50%	460			20	440
NV Port of Harlingen							
gewaarborgde geldlening	3.147	100%	2.937			105	2.832
	1.000	100%	1.000			67	933
	1.000	100%	0		1.000		1.000
	400	100%	0		400	13	387
Totaal	5.547		3.937		1.400	185	5.152

Stichting voorheen de Bouwvereniging	92.680	100%	92.064		46		92.110
Stichting Woonfriesland	743		500		243		743
Woonzorg Nederland	161		142		19		161
Gewaarborgde geldleningen WSW *)	93.584	100%	92.706		308		93.014
			99.494	135	1.708	546	100.521

* *Garanties, waarvan het risico is overgenomen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.*

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Vanaf 2018 worden (meerjarige) overeenkomsten in een applicatie gezet. Hiermee komt meer inzicht in de hoeveelheid en de aard van de lopende verplichtingen. Alles bij elkaar gaat het om verplichtingen ten bedrage van circa € 14,8 miljoen. Het spreekt voor zich dat deze bedragen in de begroting zijn opgenomen. De last voor brandverzekering bedraagt € 122.869.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die toegelicht of verwerkt moeten worden in de jaarrekening 2023.

WNT-verantwoording 2023 Gemeente Harlingen

De WNT is van toepassing op gemeente Harlingen. Het voor gemeente Harlingen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	S.C. van Gent	K.J. de Regt	W. Damman
Functiegegevens	Gemeente-secretaris / Algemeen directeur	Raadsgriffier	Griffier a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 -31/12	1/1-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.340	86.640	
Beloningen betaalbaar op termijn	19.539	13.163	
<i>Subtotaal</i>	<i>129.879</i>	<i>99.803</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	
Totaal bezoldiging	129.879	99.803	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	

Gegevens 2022			
bedragen x € 1	S.C. van Gent	K.J. de Regt	W. Damman
Functiegegevens	Gemeente-secretaris / Algemeen directeur	Raadsgriffier	Griffier a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 -31/12	1/3-31/12	1/2 t/m 15/4
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.108	64.932	25.209
Beloningen betaalbaar op termijn	20.198	10.958	0
<i>Subtotaal</i>	<i>134.306</i>	<i>75.890</i>	<i>25.209</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	198.000	43.200
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	134.306	75.890	25.209
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging topfunctionarissen

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 moet het college van B&W verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Dit wordt de rechtmatigheidsverantwoording genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om de regels voor subsidies en Europese aanbestedingen en om situaties waarbij er kosten zijn gemaakt waarvoor geen geld was gereserveerd in de begroting. Het college is al verantwoordelijk voor de naleving van deze regels, maar vanaf 2023 moet ze hier zelf ook verslag van doen.

Er zijn een aantal criteria die van belang zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

De eerste zes regels gaan over het controleren van de financiële gegevens, en worden ook gebruikt bij het maken van de jaarrekening en de controle daarvan door de accountant. Dit betekent dat deze zes criteria niet apart worden genoemd in het verantwoordingsrapport over de rechtmatigheid.

Voor het controleren of de baten, de lasten en de balansmutaties wel rechtmatig tot stand zijn gekomen, zijn alleen de laatste drie criteria belangrijk.

Om te bepalen of financiën goed gebruikt zijn, zijn er derhalve drie criteria waar we ons aan moeten houden:

We moeten ons aan de afgesproken budgetten houden (begrotingscriterium);

Er moet aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn om het geld te mogen gebruiken (voorwaardencriterium);

We mogen het geld niet gebruiken voor andere dingen dan waar het voor bedoeld is en we mogen het niet misbruiken (misbruik en oneigenlijk gebruik).

Het college doet geen accountantscontrole, maar kan wel informatie krijgen over situaties waarover twijfel bestaat of ze wel rechtmatig zijn. Dit gaat niet over het ontbreken van informatie, maar over verschillende interpretaties van feiten en regels. Bijvoorbeeld als er mogelijk sprake is van staatssteun, waarbij juristen verschillende meningen hebben. Als er onduidelijkheden zijn, is het de taak van het college om deze zoveel mogelijk te voorkomen en als ze er toch zijn, ze binnen een redelijke tijd op te helderen. Dit zal in de meeste gevallen niet nodig zijn, omdat het college meestal duidelijk kan aangeven wat wel en niet mag. Maar als er onvoldoende informatie is, kan er nog steeds onzekerheid zijn voor de accountant die het controleert, dan wel onduidelijkheid blijven bestaan voor onszelf in het licht van onze eigen rechtmatigheidsverantwoording.

VERANTWOORDINGSGRENS

Het college hanteert de volgende grenswaarden bij de rechtmatigheidsverantwoording:

Realisatie 2023 € 75.366.000	Verantwoording over 2023
Fouten %	3%
Foutenmarge	€ 2.261.000
Onduidelijkheden %	3%
Onduidelijkheden marge	€ 2.261.000
Rapporteringsgrens %	10% van foutenmarge (afgerond)
Rapporteringsgrens marge	€ 226.000

Deze grenswaarden zijn ingegeven door de volgende overwegingen:

Het hanteren van een grenswaarde van 3% is ingegeven door het uitgangspunt de werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording (structureel) budgettair neutraal te beleggen en het vertrekpunt ten aanzien van de verbijzonderde interne controle van de gemeente Harlingen. De organisatie beschikt niet over een omvangrijk en volwassen interne controleapparaat en heeft momenteel nog geen ervaring met het uitvoeren van het controleren van de rechtmatigheid van de jaarrekening. Het is wenselijk dat de organisatie ruimte heeft om het verantwoordingsproces te organiseren en uit te voeren. De ambitie is om de werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording zoveel mogelijk binnen de bestaande formatie in te bedden en uitbreiding daarvan of externe inhuur beperkt te houden.

De verantwoordingsgrens heeft betrekking op de omvang en diepgang van de controlewerkzaamheden welke moeten worden verricht om de rechtmatige naleving van wet- en regelgeving expliciet zichtbaar te maken. De rechtmatige naleving is de verantwoordelijkheid van de proceseigenaren en blijft ook gewaarborgd in deze processen. De verantwoordingsgrens heeft hier dan ook geen effect op.

De Commissie BBV geeft in de Kadernota Rechtmatigheid nadere aanwijzingen over de informatie die het college in de paragraaf in de jaarstukken (alsmede in de begroting op te nemen paragraaf) moet en/of kan opnemen. De commissie BBV acht de paragraaf bedrijfsvoering de aangewezen plek om een nadere toelichting te geven door het college op zaken die de rechtmatigheid raken en hoe de beheersing is vormgegeven. Dit betekent dat alle incidentele bevindingen/of systematische fouten en onduidelijkheden boven € 226.000 worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

INVOERINGSPERIKELEN

In februari 2024 werd bekend dat de noodzakelijke wijzigingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording, voorlopig niet zullen worden aangebracht. Doordat de Gemeentewet al wel is aangepast kan de accountant geen direct oordeel meer geven over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de gehele jaarrekening, zoals tot en met controlejaar 2022 het geval was.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) adviseert daarom om de rechtmatigheidsverantwoording ondanks de imperfecte regelgeving toch op te nemen in de jaarrekening 2023. Op die manier kan de controlerend accountant een getrouwheidsoordeel afgeven conform de Gemeentewet. Dit getrouwheidsoordeel ziet ook toe op de rechtmatigheidsverantwoording.

Dit heeft ertoe geleid dat er naar toe is gewerkt om als gemeente Harlingen de rechtmatigheidsverantwoording zo compleet mogelijk, conform het plan van aanpak, in de jaarrekening op te nemen.

DOEL VAN CONTROLE EN VERANTWOORDING

Doel van controle is niet in de eerste plaats het vinden van fouten, maar het vaststellen dat het goed gaat. Bij dat vaststellen loop je ook tegen zaken aan die niet goed gaan en dat is ook belangrijk. Niet vooral om uit te zoeken WIE het fout heeft gedaan, maar om vast te stellen WAT er fout is gegaan, dit zo veel als mogelijk te herstellen en in de toekomst voorkomen.

Doel van verantwoording is niet in de eerste plaats vertellen wat er fout is gegaan, maar laten zien hoe goed het gaat. Daarbij wordt natuurlijk ook duidelijk gemaakt wat er niet goed gaat, wat de consequenties daarvan zijn en hoe dit in de toekomst wordt voorkomen.

BEVINDINGEN

Hoewel de regelgeving met betrekking tot de verantwoording is veranderd, is de werkwijze van de uitvoering niet veranderd. Het zou dan ook verbazen wanneer de conclusies over de rechtmatigheid over 2023 sterk zouden afwijken van de conclusies over de jaren daarvoor.

Desondanks is de uitkomst van de controles dat er in 2023 meer (kleine) afwijkingen zijn gevonden en gerapporteerd.

Op grond van de uitgevoerde controles constateert het college dat er over het algemeen heel veel goed gaat, maar niet alles. In het vervolg van deze verantwoording wordt dit verder uitgelegd, waarbij ook wordt aangegeven wat er is geconstateerd en welke maatregelen worden genomen om geconstateerde onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen.

De onderstaande tabellen betreffen een overzicht van de uitkomsten van de controles, met een weergave van geconstateerde afwijkingen, fouten, onzekerheden en onduidelijkheden op basis van het Interne Controleplan VIC en de relatie met de rechtmatigheidsverantwoording

BEGROTINGSCRITERIUM

In onderstaande tabel is de samenvatting van de uitkomsten van de analyse van de begrotingsrechtmatigheid 2023 opgenomen, zoals deze in bijlage 1 is weergegeven.

Onderdeel	Fout	Onduidelijkheid	Verantwoorden	Rapporteren
Begroting: exploitatie	€ 136.000 (Veiligheid)	geen	nee, onder grens	nee, onder grens
	€ 152.000 (Economie)	geen	nee, onder grens	nee, onder grens
Begroting: investeringen	€ 36.000	geen	nee, onder grens	nee, onder grens
Bestemmings-reserves	geen	geen	n.v.t.	n.v.t.
Budgetoverheveling	geen	geen	n.v.t.	n.v.t.

Zodra de raad de verantwoording en de jaarstukken vaststelt, wordt ook ingestemd met alle begrotingsonrechtmatigheden. De algemene lijn is dat ook begrotingsonrechtmatigheden die binnen de beleidskaders van de raad passen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijk fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar niet worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Het is immers vrijwel altijd zo dat de realisatie afwijkt van de begroting. Aangezien overeenkomstig artikel 28 BBV de toelichting op de jaarrekening een redengevende verklaring moet bieden voor de afwijkingen, levert het separaat toelichten van de overschrijdingen die passen binnen het van tevoren door de raad vastgestelde beleidskader in de rechtmatigheidsverantwoording geen toegevoegde waarde op. Via de rechtmatigheidsverantwoording wordt dus inzicht gegeven op het totaalniveau van alle afwijkingen ten opzichte van de begroting op het door de raad vastgestelde programmaniveau aangezien deze formeel wel onrechtmatig zijn. Bij de afwijkingen van dit totaalniveau wordt gebruik gemaakt van de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrenzen. Daarom blijft er weliswaar een opgetelde fout voor de financiële rechtmatigheid over van € 324.000, maar hoeft over de individuele fouten niet te worden gerapporteerd.

VOORWAARDENCRIERIUM

In onderstaande tabel is de samenvatting van de uitkomsten van de analyse van het voorwaardencriterium 2023 opgenomen, zoals deze in bijlage 2 is weergegeven.

GECONTROLEERDE PROCESSEN VOORWAARDENCRIERIUM					
NR	PROCES	AFWIJKING	FOUT	ONDUIDE- LIJKHEID	ONZEKER- HEID
2	Salarissen	€ 732	0	0	0
4	Inkopen en aanbesteden	€ 341.979	€ 341.979	0	0
11	Omgevingsvergunningen	€ 13.966	0	0	0
TOTAAL			€ 341.979		

Toelichting op de gehanteerde begrippen:

- Afwijkingen: Fouten en onduidelijkheden
- Fouten: (Rechtmatigheids)fouten treden op bij financiële beheershandelingen, waarbij de in het normen kader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.
- Onduidelijkheden: Indien het College van B&W in het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.
- Onzekerheden: De onzekerheden zijn te splitsen in onzekerheden in de verantwoording en in de controle. De onzekerheden in de verantwoording betreffen veelal schattingen, interpretaties en toekomstgevolgen. Onzekerheden in de controle komen vaak voort uit ontoereikend uitgevoerde maatregelen van interne beheersing waardoor er onvoldoende controle-informatie beschikbaar is.

Bij de fouten op dit totaalniveau wordt gebruik gemaakt van de door de raad vastgestelde rapporteringsgrens.

SINGLE INFORMATION SINGEL AUDIT (SISA)

Gemeenten en provincies kunnen extra geld krijgen om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. De verantwoording over de besteding van dit geld verloopt via de SiSa-systematiek. De commissie Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden (BADO) heeft in de Notitie Rechtmatigheidsverantwoording aangegeven dat de verantwoording van specifieke uitkeringen geen onderdeel uitmaakt van de rechtmatigheidsverantwoording, omdat gemeenten deze uitkeringen niet aan de raad, maar aan het Rijk verantwoordt. Daarom maken deze uitkeringen, in tegenstelling tot wat in het controleplan 2023 staat, geen deel uit van deze rechtmatigheidsverantwoording, maar gaat de accountant in zijn controleverklaring in op de rechtmatigheid van de baten, de lasten en de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen.

MISBRUIK EN ONEIGENLIJK GEBRUIK CRITERIUM

Omdat oneigenlijk gebruik, op basis van de definitie in het plan van aanpak, weliswaar ongewenst, maar niet onrechtmatig is, is dit onderdeel buiten de controle gelaten. In de notitie 'Voorkoming misbruik en oneigenlijk gebruik gemeenten Harlingen 2023' zijn de maatregelen weergegeven die binnen de gemeente plaats vinden ter voorkoming van misbruik. Omdat bij de interne controles wordt gekeken naar de hele gang van zaken binnen het proces komen daarbij ook de mogelijke misbruiken naar boven. Verder heeft er in 2023 een fraude-risico analyse plaatsgevonden. Zowel bij de interne controles als bij de fraude-risicoanalyse zijn geen situaties van misbruik aangetroffen.

CONCLUSIE

Voor de rechtmatigheid betekent het voorgaande:

FOUTEN VOOR DE RECHTMATIGHEID	
Begrotingscriterium	324.000
Voorwaardencriterium	341.979
Misbruik en oneigenlijk gebruik	0
TOTAAL	€ 665.979

Het totaal aan gevonden bedrag aan onrechtmatigheid is € 665.979. Dit blijft binnen de maximaal toegestane foutenmarge van 3% (€ 2.261.000).

RECHTMATIGHEIDSVERKLARING

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 31 januari 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves op basis van de realisatie 2023 (€ 75.366.000) en is daarmee vastgesteld op € 2.261.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:		
Begrotingsoverschrijding in de exploitatie		€ 324.000
Onrechtmatige inkopen		€ 341.979
TOTAAL		€ 665.979

De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de

rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen de raad en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van eenmalige baten en lasten

Conform artikel 28, lid c, van het Besluit Begroting en Verantwoording dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de incidentele baten en lasten. In de notitie structurele en incidentele baten en lasten (30 augustus 2018) van de Commissie BBV is het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten nader beschreven. Bij het opstellen van het onderstaand overzicht is rekening gehouden met hetgeen in deze notitie is vermeld. Conform voorgeschreven in de notitie zijn alle posten nader toegelicht.

Veelal gaat het bij eenmalige lasten om uit reserves gedekte kredieten. Hier staan ook eenmalige baten tegenover in de vorm van beschikking over reserves.

(bedragen x € 1.000)

	Omschrijving	Baten	lasten
1	Programma 1 eenmalige kredieten		129
2	Programma 2 eenmalige kredieten		99
3	Programma 3 eenmalige kredieten		88
4	Programma 4 eenmalige kredieten	248	652
5	Programma 5 eenmalige kredieten		94
6	Programma 6 eenmalige kredieten	201	685
7	Programma 7 eenmalige kredieten	2.824	317
8	Programma 8 eenmalige kredieten		256
9	Programma 9 eenmalige kredieten		509
	Mutaties reserves (uitgezonderd structurele mutaties)	5.996	1.505
	Per saldo voordelig		4.935

Toelichtingen

1. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 1 (129)
2. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 2 (99)
3. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 3 (88)
4. Eenmalige kredieten tlv reserves programma 4, lasten (652), baten (248)
5. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 5 (94)
6. Eenmalige kredieten tlv reserves programma 6, lasten (685), baten (201)
7. Eenmalige kredieten tlv reserves programma 7, lasten (317), baten (2824)
8. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 8 (256)
9. Lasten: eenmalige kredieten tlv reserves programma 9 (509)

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform artikel 28, lid d, van het Besluit Begroting en Verantwoording dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Veelal gaat het hierbij om beschikkingen over (dekkings)reserves die worden aangehouden voor dekking van afschrijvingen op investeringen.

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

(bedragen x € 1.000)

Programma	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves
Programma 1 Bestuur en ondersteuning	0	0
Programma 2 Veiligheid	0	0
Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat	127	406
Programma 4 Economie	0	0
Programma 5 Onderwijs	1.166	899
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	40	209
Programma 7 Sociaal domein	0	17
Programma 8 Volksgezondheid en milieu	0	0
Programma 9 Volkshuisvesting, RO etc.	0	0
Totaal programma's	1.333	1.531

Specificatie structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

(bedragen x € 1.000)

Lasten	
Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat	
1. toevoeging aan de reserve monumentenstichting	127
Programma 5 Onderwijs	
2. toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting	1.166
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	
3. toevoeging aan egalisatiereserve onderhoud zandstrand	40
Baten	
Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat	

4. onttrekking aan reserve monumentenstichting	93
5. onttrekking aan dekkingsreserves	313
Programma 5 Onderwijs	
6. onttrekking aan de reserve onderwijshuisvesting	899
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	
7. onttrekking aan dekkingsreserves	209
Programma 7 Sociaal Domein	
8. onttrekking aan dekkingsreserves	17

Toelichting:

Ter dekking van de jaarlijkse fluctuerende subsidie aan de monumentenstichting voor het onderhoud aan 3 monumentale bruggen en 2 monumentale sluzen wordt jaarlijks een gelijk bedrag in de reserve monumentenstichting gestort.

Ter dekking van de exploitatiekosten voor de uitvoering van het Integraal Uitvoeringsplan Onderwijshuisvesting (IHP) wordt jaarlijks een bedrag in de reserve onderwijshuisvesting gestort.

De jaarlijks fluctuerende onderhoudskosten worden geëgaliseerd door een onttrekking (in het jaar dat het stand wordt opgespoten) of een dotatie (in het jaar dat het strand niet wordt opgespoten).

De jaarlijkse subsidie aan de monumentenstichting voor het onderhoud aan 3 monumentale bruggen en 2 monumentale sluzen wordt gedekt uit de reserve monumentenstichting.

Ter dekking van afschrijvingen van investeringen waar dekkingsreserves worden aangehouden worden beschikkingen over dekkingsreserves gedaan.

De exploitatiekosten voor de uitvoering van het Integraal Uitvoeringsplan Onderwijshuisvesting (IHP) worden gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting.

Ter dekking van afschrijvingen van investeringen waar dekkingsreserves worden aangehouden worden beschikkingen over dekkingsreserves gedaan.

Ter dekking van afschrijvingen van investeringen waar dekkingsreserves worden aangehouden worden beschikkingen over dekkingsreserves gedaan.

Taakveldenrealisatie

Dit betreft een analyse van de verschillen van de baten en lasten van de 9 programma's:

Structurele budgetten

Dit betreffen de reguliere baten en lasten in de begroting. De opvallende en grote mutaties (> € 25.000) zijn voorzien van een toelichting.

De salarissen/inhuur derden worden niet in de programma's toegelicht, maar in totaliteit (zie inleiding).

Eenmalige kredieten

Dit betreffen exploitatiekredieten die eenmalig beschikbaar zijn gesteld en vaak een meerjarig karakter hebben. Eventuele restanten op deze kredieten worden daarom doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. Deze kredieten zijn alle kort toegelicht.

Mutaties reserves

Dit betreffen de mutaties na het Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten. Zie voor een specificatie van de mutaties de toelichting op de balans.

Programma 1	x € 1.000	Begroting voor wijzigingen	Begroting na wijzigingen	Rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	14.204	18.476	14.281	4.195
	Baten	44.881	47.144	50.696	3.552
	Saldo	30.676	28.668	36.415	7.747
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	50	275	129	146
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	-50	-275	-129	146
<i>Totaal</i>	Lasten	14.254	18.752	14.410	4.342
	Baten	44.881	47.144	50.696	3.552
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	30.626	28.392	36.286	7.893
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	30	568	359	209
	Baten	80	1.360	1.035	-325
	Saldo	50	793	676	-116
Gerealiseerd resultaat	Programma 1	30.676	29.185	36.962	7.777

Enmalige kredieten

1003083	Sloop voormalige school de Diamant	40
1004003	Strategisch opleidingsplan	0
1004019	Opstellen participatiebeleid	43
1004083	Ontwikkelfonds voorber.subsidie progr.	9
1004085	Verbetertraject gemeentelijk subsidiebeleid	<u>54</u>
	Totaal	146

Structurele budgetten lasten

1001005 dotatie aan de voorziening wachtgelden/pensioenen wethouders: € 46.000 N

De actuariële berekening van de noodzakelijke hoogte van deze voorziening resulteert erin dat de hoogte van deze voorziening per 31 december 2023 met € 46.000 verhoogd dient te worden.

1003005 kosten aankoop/verkoop gronden: € 30.000 N

In 2023 zijn meerdere taxaties uitgevoerd in het kader van het juridisch goed regelen van de bestaande situatie op de Nieuwe Willems haven. Deze taxatiekosten zijn ten laste gebracht van voornoemd budget. Daarnaast zijn de kosten voor juridisch bijstand van de beëindiging van de huurovereenkomst Badhuus en de vestiging van het recht van erfpacht van 5.1 hectare PoH op deze post geboekt. Bovenstaande kosten betreffen allemaal eenmalige kosten die voor een overschrijding van het budget hebben gezorgd.

1004002/1004003 opleidingen: € 30.000 N

Door de toename van het aantal nieuwe medewerkers in de organisatie neemt het aantal medewerkers die een cursus of opleiding volgen ook toe. Het opleidingsbudget is per saldo overschreden met € 30.000.

1004003 Uitkering WW: € 35.000 N

Er zijn in 2023 meer medewerkers in de WW beland dan voorzien.

1004003 dotatie voorziening verlofsparen: € 215.000 N

De gemeentelijke boekhoudregels (BBV) schrijven voor dat voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw hebben en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kennen, een voorziening gevormd dient te worden. Het verlofsparen (CAO Gemeenten 2021-2022) is een voorbeeld

van een dergelijke verplichting. De berekening van de noodzakelijke hoogte van deze voorziening resulteert erin dat deze voorziening per 31 december 2023 met € 215.000 verhoogd moet worden.

1004003 kosten externe deskundigen: € 25.000 N

Voor complexe arbeidsrechtelijke zaken wordt expertise ingehuurd. Deze kosten zijn in 2023 hoger dan voorzien.

1004003 organisatieontwikkeling: € 41.000 N

In 2023 is stevig ingezet op de ontwikkeling van de organisatie in het kader van Samen Harlingen. Hierdoor zijn de kosten hoger uitgevallen dan geraamd.

1004003 uitbesteding salarisadministratie door RAET: € 28.000 N

Afgelopen jaar zijn er veel wijzigingen geweest omtrent wet- en regelgeving. Daarnaast zijn vanuit de organisatie op verzoek ook veel wijzigingen doorgevoerd in het systeem. Hierdoor zijn kosten hoger uitgevallen.

1004003 H21, functie loon gebouw: € 25.000 N

Voor de actualisatie van het loon gebouw HR21 van de gehele organisatie is expertise ingehuurd. Deze kosten zijn hoger uitgevallen dan vooraf geraamd.

1004003 vitaliteit gemeentelijke organisatie: € 96.000 V

Dit budget wordt gebruikt om werknemers de mogelijkheid te bieden om eerder met pensioen te kunnen. Het afgelopen jaar zijn er geen medewerkers geweest die een beroep op dit budget hebben gedaan, zodat het budget nagenoeg is overgebleven.

1004004 Automatisering: € 349.000 N

De kosten van automatisering zijn € 349.000 hoger uitgevallen dan geraamd.

De belangrijkste oorzaken van deze forse stijging:

1. In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het Harlinger aandeel in de kapitaallasten 2023 wel in rekening gebracht (€ 151.000);
2. Er zijn diverse oorzaken aan te wijzen voor de stijging van het Harlinger aandeel in de exploitatiekosten 2023 (€ 71.000):
  - a) In tegenstelling tot de afgelopen jaren is het Harlinger aandeel in de exploitatiekosten 2023 wel afgerekend. Voorgaande jaren zijn er wel voorschotten betaald, maar hebben er geen daadwerkelijke afrekeningen plaatsgevonden;

b) Het aandeel Harlinger gebruikers in het totaal aantal gebruikers valt dit jaar hoger uit dan verwacht. Het aandeel van het aantal Harlinger gebruikers werkt door in de doorbelasting van de exploitatiekosten;

c) De exploitatiekosten zijn toegenomen door onder andere toegepaste prijsindexeringen door leveranciers.

3. Een forse groei (28) van het aantal gebruikers bij de gemeente Harlingen (€ 98.000). Een gebruiker kost € 3.500;

4. Een toename qua uitgifte en/of vervanging van duurzame ICT-middelen aan personeel (€ 72.000);

5. Bij de overige kostenposten die vallen onder automatisering is er per saldo een meevaller ten opzichte van de raming (€ 43.000 -/-):

a) De geraamde ruimte voor het uitvoeren van de jaarplannen 'informatiebeveiliging' en 'privacy' is niet geheel benut (€ 38.000 -/-). Oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat de focus in 2023 heeft gelegen op het op orde brengen van de (organisatie van de) informatievoorziening;

b) De overige kostenposten die vallen onder automatisering laten per saldo een kleine meevaller zien (€ 5.000 -/-).

1004005 Kosten juridische adviezen, procedures: € 86.000 N

Met name het complexe hoger beroep inzake de grondtransacties Ludinga Vastgoed BV heeft tot hoge advocaatkosten geleid. In 2023 is deze rechtsvordering afgerond. Voorts moest als gevolg van onderbezetting bij de juridische afdeling vaker externe expertise worden ingeschakeld.

1004007 kosten website: € 26.000 N

De overschrijding is te wijten aan een aantal eenmalige kosten die zijn gemaakt ten behoeve van de website Werken bij Harlingen, het nieuwe Social Intranet en de hierbij behorende beveiligingscertificaten.

1004016 ambtelijke huisvesting: € 30.000 V

De inschatting was dat er nog € 60.000 noodzakelijk was voor ambtelijke huisvesting, in praktijk is gebleken dat er minder nodig was (€ 55.000).

Daarentegen zijn er mee kosten gemaakt aan duurzame aanschaffingen (€ 25.000 N)

1004017 stroomverbruik gebouw buitendienst: € 37.000 V

Als gevolg van de zonnepanelen op de gemeentewerf is in 2023 is meer stroom terug geleverd dan verbruikt. Hierdoor is er een voordeel op de energierekening ontstaan.

1008001 Overige baten en lasten, saldo onvoorzien eenmalig : € 4.818.000 V

De in oktober 2022 door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2023 had een positief exploitatieresultaat van € 1.331.000. In loop van het jaar is de gemeenteraad door middel van twee tussentijdse begrotingswijzigingen (de eerste en de tweede viermaandelijke financiële rapportage) geïnformeerd over noodzakelijke aanpassingen van ramingen in de lopende exploitatie. Per saldo waren deze aanpassingen € 3.487.000 voordelig, waardoor het geraamde exploitatieresultaat € 4.818.000 bedroeg.

1008003 Nog niet aan taakvelden toe te rekenen gereserveerde lasten/baten: brede aanpak dakloosheid: € 51.000 V

Leeuwarden is centrumgemeente voor de aanpak van dakloosheid en is ontvangt daar als centrumgemeente ook budget voor. Daarnaast hebben alle Friese gemeenten (met uitzondering van de centrumgemeente Leeuwarden) in 2021 € 51.000 ontvangen wat voornamelijk lokaal ingezet kon worden. Een deel van dit bedrag kon gevraagd worden (door SDF) om in te zetten voor een kwartiermaker, projectleiders en organisatiekosten. Deze vraag is niet gekomen. Bovendien blijkt uit de programma verantwoording van Leeuwarden/SDF 2022 dat er momenteel voldoende (financiële) middelen beschikbaar zijn voor Brede Aanpak Dakloosheid (BAD). Het bedrag van € 51.000 kan daarom nu om bovengenoemde redenen vrijvallen in de jaarrekening 2023.

1009001 Vennootschapsbelasting: € 357.000 V

In november 2023 heeft de belastingdienst definitief ingestemd met de fiscale waardering van het 'gemeentelijk parkeerbedrijf' (parkeerlocaties Harlingerstraatweg, Waddenpromenade en Westerzeedijk) en de hierop gebaseerde extracomptabele afschrijvings- en rentelasten. Ook heeft ze ingestemd met de extracomptabele toerekening van de overheadkosten. Op basis van deze fiscale correcties wordt over de jaar 2021 en 2022 vennootschapsbelasting terugontvangen en wordt het verschuldigde over 2023 lager dan geraamd. Inclusief een geringe nabetaling over de jaren 2016 en 2017 resulteert een voordeel in de exploitatie 2023 van € 357.000, gespecificeerd als volgt:

Terugbetaling 2021:	€ 114.000
Terugbetaling 2022:	€ 131.000
Minder verschuldigd 2023:	€ 118.000
Naheffing 2016 en 2017:	- € 6.000
Totaal	€ 357.000

Structurele budgetten baten

1003005 beschikking reservering Spaansen: € 2.000.000 V

In de kwestie met betrekking tot de aankoop van het Spaansen terrein is een overeenkomst tot stand gekomen, waardoor er een afwikkeling van de getroffen reservering heeft plaatsgevonden.

1003006 vrijval voorziening Ludinga Vastgoed BV: € 70.000 V

De voorziening Ludinga Vastgoed BV is in 2023 tot een bedrag van € 676.000 aangesproken als gevolg van jurisprudentie over de wettelijke rente (op de vordering van de gemeente op Ludinga vastgoed BV is de 'gewone' wettelijke rente van toepassing in plaats van de wettelijke handelsrente, een verschil van € 581.000) en als gevolg van de uitspraak in hoger beroep over de BC-transacties. Het resterende deel in de voorziening ad € 746.000 valt vrij ten gunste van de exploitatie 2023, een bedrag van € 70.000.

1003006 Bijdrage Ludinga Vastgoed BV (bovenwijks): € 30.000 N

Er hebben geen grondtransacties plaatsgevonden op basis van een vergoeding bovenwijks.

1004003 bijdrage detachering: € 63.000 V

De werkelijke bijdrage is hoger uitgevallen vanwege het feit dat er BOA's zijn gedetacheerd aan Vlieland. Hiermee is in de raming geen rekening gehouden.

1004003 ziektegeldvergoeding: € 59.000 V

Er is meer WAZO (Wet Arbeid en Zorg) ontvangen dan geraamd vanwege zwangerschappen van medewerkers.

1004020 Ondersteuning team VVH: € 95.000 N

De opbrengst is verantwoord op 9883004 (€ 113.000 V) omdat de kosten van inhuur ook geboekt zijn op 9883004. Per saldo een voordeel van € 18.000.

1005002 Dividend: € 31.000 V

De specificatie van deze meeropbrengst is als volgt:

Bank voor Nederlandse Gemeenten:	€ 8.000 V
NV Fryslân Milieu:	€ 11.000 V
Afvalsturing NV:	€ 20.000 N
Teruggaaf dividendbelasting oude jaren Afvalsturing NV:	€ 57.000 V
Afrek.dividendbelasting oude jaren POH:	€ 25.000 N
Totaal	€ 31.000 V

1007001 algemene uitkering gemeentefonds: € 1.193.000 V

Eind december 2023 zijn via de decembercirculaire middelen ontvangen die niet meer in de begroting konden worden verwerkt en dus bij de jaarrekening voor een verschil t.o.v. de begroting zorgen. Het grootste deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door een aanpassing in de algemene uitkering van de maatstaf "huishoudens met een laag inkomen". Hierdoor heeft Harlingen met terugwerkende kracht € 764.000 extra ontvangen over 2023. In het voordeel zit ook een bedrag van € 121.000 t.b.v. invoeringskosten Omgevingswet. Omdat de besteding hiervan niet meer in 2023 kan plaatsvinden, zal dit bedrag worden overgeheveld naar 2024 en maakt het deel uit van "nog uit te voeren werken". Daarnaast hebben gemeenten meer energietoeslag ontvangen dan waar vooraf mee gerekend was. Het kabinet heeft nl. in de loop van 2023 besloten de rijksvergoeding voor de door gemeenten uit te keren energietoeslag te baseren op 130% van de toepasselijke bijstandsnorm (zoals Harlingen dat ook heeft gedaan) i.p.v. 120%. Hierdoor heeft Harlingen € 294.000 meer rijksvergoeding energietoeslag ontvangen. Enkele andere kleinere mutaties

uit de decembercirculaire zorgden nog voor een voordeel van € 13.000. Voor een uitgebreide toelichting op de decembercirculaire wordt verwezen naar de raadsinformatiebrief die in december 2023 naar de raad is gestuurd.

Eenmalige kredieten

1003081 Sloop voormalige school de Diamant: € 40.000 V

Deze sloop wordt naar verwachting in 2024 uitgevoerd (dekking: algemene investeringsreserve).

1004019 kosten externe deskundigen participatiecode: € 43.000 V

Voor de participatiecode is een aanjager aangesteld. Deze is echter pas in het 4e kwartaal van 2023 aan de slag gegaan. De overige kosten zullen nog in 2024 gemaakt worden (dekking: algemene investeringsreserve).

1004083 Ontwikkelfonds voorber.subsidie progr.: € 9.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

1004085 Verbetertraject gemeentelijk subsidiebeleid: € 54.000 V

De uitvoering van dit plan zal in 2024 plaatsvinden (dekking: algemene investeringsreserve).

Programma 2	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	1.690	1.806	1.857	-52
	Baten	27	95	102	7
	Saldo	-1.663	-1.711	-1.755	-44
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	0	16	99	-84
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	-16	-99	-84
<i>Totaal</i>	Lasten	1.690	1.821	1.957	-135
	Baten	27	95	102	7
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-1.663	-1.726	-1.854	-128
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	16	16	0
	Saldo	0	16	16	0
Gerealiseerd resultaat	Programma 2	-1.663	-1.711	-1.839	-128

Enmalige kredieten

2111081	Evenementenbeleid, veiligheids/verkeersp.	-46
2112080	Aanpak ondermijning criminaliteit	<u>-37</u>
	Totaal	-84

Structurele budgetten lasten

2112002 Openbare orde en veiligheid: € 38.000 N

Het budget 'veiligheidsmiddelen' is met € 38.000 overschreden als gevolg van hoge beveiligingskosten bij de Visserijdagen.

Structurele budgetten baten

Geen toelichting noodzakelijk.

Enmalige kredieten

2111081 Evenementenbeleid, veiligheids/verkeersp.: € 46.000 N

Voor het opstellen van evenementenbeleid is ingaande 2024 budget beschikbaar gesteld, maar zijn in 2023 al kosten gemaakt van € 46.000.

2112080 Aanpak ondermijning criminaliteit: € 37.000 N

Voor de aanpak van ondermijning was het in 2023 nog resterende eenmalige budget ad € 16.000 niet toereikend met als gevolg een overschrijding van € 37.000.

Programma 3	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	8.909	9.349	9.416	-67
	Baten	6.637	7.289	7.162	-127
	Saldo	-2.273	-2.060	-2.254	-194
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	0	238	88	150
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	-238	-88	150
<i>Totaal</i>	Lasten	8.909	9.587	9.503	84
	Baten	6.637	7.289	7.202	-87
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-2.273	-2.298	-2.341	-44
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	127	1.506	590	916
	Baten	602	2.245	1.161	-1.084
	Saldo	475	739	570	-168
Gerealiseerd resultaat	Programma 3	-1.797	-1.559	-1.771	-212

Enmalige kredieten

3221084	Gebiedsontwikkeling Franeker/Harlingen	-2
3221087	Leefbaarheid en verkeersveiligheid wijk Ludinga	30
3222082	Onderz extra parkeer cap randen binnenstad	12
3224092	Evaluatie verzelfstand.haven	<u>110</u>
	Totaal	150

Structurele budgetten lasten

3221007 Openbare verlichting: € 38.000 V

Sinds 2021 worden de kosten van openbare verlichting, die daarvoor volledig als groot onderhoud werden geboekt in de exploitatie, gesplitst verantwoord als (groot) onderhoud en als investering op de balans. Omdat in 2023 het accent heeft gelegen op investeringsuitgaven, is op het exploitatiebudget voor onderhoud € 86.000 overgebleven. Het budgetten stroomverbruik straatverlichting is met € 48.000 overschreden. De overschrijding heeft te maken met de gestegen kosten van energie. In de jaren 2022 en 2023 was het lastig om energie in te kopen van de lange termijnmarkt. Hierdoor heeft de OVEF op een gegeven moment elektriciteit tegen veel hogere prijzen moeten inkopen.

3222002 Straatparkeren: € 38.000 V

Een onderdeel van de begrote onderhoudskosten was de inhuur van derden (Stichting Parkeergarages Leeuwarden). Zij voeren de eerstelijns onderhoudswerkzaamheden uit. Doordat de refurbished parkeerautomaten pas in april 2023 operationeel waren lag een deel van de jaarlijkse contractkosten lager.

322210 tm 13 exploitatie parkeerlocaties eilandparkeren: € 145.000 N

Het jaarresultaat op de exploitatie van het eilandparkeren is € 145.000 lager geworden dan geraamd. Tot een bedrag van € 30.000 is de opbrengst lager dan geraamd (raming was € 4.194.000), voor het overige wordt het lagere resultaat veroorzaakt door hogere exploitatiekosten (onderhoud, energie, ICT, beheer). Door het lagere resultaat is ook minder vennootschapsbelasting verschuldigd (€ 38.000).

3223002 Jachthaven de Leeuwenbrug: € 30.000 V

De reservering voor de jachthaven Leeuwenbrug is niet benut.

3224006 Nieuwe Willemshaven/Dok/Oude Buitenhaven: € 41.000 N

Continu baggeren; De extra kosten van € 41.000 aan baggerkosten komt voornamelijk door:

- a) de voorlopige verrekening en wijziging in loonkosten en wijziging brandstofkosten van 2023 ad € 32.000 (Baggerbedrijf de Boer)
- b) € 5.800 voor waterbodemonderzoek ten behoeve van het onderhoudsbaggerwerk door Antea.

3224006 Nieuwe Willemshaven/Dok/Oude Buitenhaven: € 25.000 V

Onderhoud stroomkasten/trafo; Het onderhoud van de stroomkasten is in 2023 lager uitgevallen omdat in 2022 een inhaalslag is gemaakt en er over gegaan is op het Connect4shore systeem. Omdat in 2022 extra onderhoudskosten waren gemaakt, is de raming in 2023 te hoog uitgevallen.

3224010 Waterkering; bijdrage monumentenstichting: € 93.000 V

Dit voordeel is ontstaan door een afrekening over het jaar 2022 (teveel betaalde voorschot subsidie 2022).

Structurele budgetten baten**3222002 Straatparkeren; parkeergeld vergunningen: € 57.000 N**

De dagkaarten voor bezoekers en kraskaarten voor toeristen zijn vervallen. Redenen hiervoor waren dat de maximale parkeerduur voor het straatparkeren is vervallen en het nu mogelijk is om een dagkaart aan te schaffen bij de parkeerautomaat/mobiel parkeren. Een deel van de inkomsten is dus verschoven naar de parkeergelden en door het vervallen van de toeristische kraskaart zijn de kosten voor het drukwerk van het parkeren ook verlaagd (€ 18.000 V).

3222002 Straatparkeren; parkeergeld automaten: € 33.000 V

De parkeeropbrengsten zijn door de wijzigingen in het parkeerbeleid voor 2023 gestegen. Van te voren waren deze meeropbrengsten niet geraamd. De begroting is tussentijds bijgesteld middels een prognose op basis van cijfers over de afgelopen vijf jaren en de daadwerkelijke opbrengsten per maand. Het parkeergedrag is dusdanig veranderd, dat dit niet goed te voorspellen was.

3224006 Nieuwe Willemshaven/Dok/Oude Buitenhaven; walaansluiting stroom: € 45.000 V

De meeropbrengst stroom heeft te maken met de dure inkoop die via DVEP, net als alle gemeenten in Friesland, is ingekocht (€ 17.000 meer uitgaven). De stroomprijs van € 0,60 is doorberekend aan de klanten.

3224006 Nieuwe Willemshaven/Dok/Oude Buitenhaven, Havengelden en kadegelden: € 129.000 N

De lagere opbrengst havengelden (€ 118.000) en kadegelden (€ 11.000) in de havendelen Nieuwe Willemshaven, Dok en Oude Buitenhaven heeft als oorzaak: minder cruiseschepen en de late start van het seizoen.

Enmalige kredieten

3221084 Gebiedsontwikkeling Franeker/Harlingen: € 2.000 N

Dit budget is in 2023 verder besteed en afgewikkeld per 31-12-2023 (dekking: algemene investeringsreserve). Dit budget is bestemd voor projecten in Wijnaldum. In 2023 zijn de nieuwe bomen hieruit gefinancierd en een deel van de herinrichting Winamerdyk.

3221087: Leefbaarheid en verkeersveiligheid wijk Ludinga: € 30.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder aangewend voor de leefbaarheid in de wijk Ludinga, wensen vanuit bewoners en een verbeteringen worden hieruit gefinancierd (dekking reserve bovenwijkse voorzieningen)

3222082: Onderzoek extra parkeercapaciteit randen binnenstad: € 12.000 V

Dit budget is in 2023 aangewend voor het onderzoek naar extra parkeercapaciteit aan de randen van de binnenstad en wordt in 2024 verder besteed (dekking van de algemene investeringsreserve).

3224092 Evaluatie verzelfstandiging haven: € 110.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve)

Programma 4	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	631	583	678	-95
	Baten	209	209	231	22
	Saldo	-422	-374	-448	-74
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	75	595	652	-56
	Baten	0	68	248	180
	Saldo	-75	-527	-404	123
<i>Totaal</i>	Lasten	706	1.178	1.330	-152
	Baten	209	277	479	202
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-497	-901	-852	50
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	0	0	0	0
	Baten	108	560	428	-133
	Saldo	108	560	428	-133
Gerealiseerd resultaat	Programma 4	-389	-341	-424	-83

Enmalige kredieten

4331080	Actieplan economie	51
4334084	Overige op Paad Ians 't Waad	33
4334085	Nw beleidsnotitie recreatie & toerisme	40
4334086	Opstell. Strat.citymark.plan 2022-2026	-9
4334088	Uitvoeringskosten Waddengebied	8
4334089	Uitvoeringsprogramma citymarketing	<u>1</u>
	Totaal	123

Structurele budgetten lasten

Geen toelichting noodzakelijk

Structurele budgetten baten

Geen toelichting noodzakelijk

Enmalige kredieten

4331080 Actieplan economie: € 51.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve)

4334084 Overig op paad Ians 't Waad: € 33.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: reserve Westerzeedijk)

4334085: Nieuwe beleidsnotitie recreatie & toerisme: € 40.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve)

4334086: Opstellen Strategisch Citymarketingplan 2022-2026: € 9.000 N

Dit budget was per 31-12-2022 afgewikkeld, maar er zijn nog kosten geboekt op dit rekeningnummer in 2023.

4334088: Uitvoeringskosten Waddengebied: € 8.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: subsidie andere gemeenten)

4334089: Uitvoeringskosten Citymarketing: € 1.000 V

Dit budget is per 31-12-2023 afgewikkeld (dekking: algemene investeringsreserve)

Programma 5	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	2.375	2.652	2.412	240
	Baten	486	694	670	-24
	Saldo	-1.889	-1.958	-1.742	216
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	0	65	94	-29
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	-65	-94	-29
<i>Totaal</i>	Lasten	2.375	2.717	2.506	211
	Baten	486	694	670	-24
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-1.889	-2.023	-1.836	187
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	1.166	1.345	1.166	179
	Baten	921	1.350	1.143	-207
	Saldo	-245	5	-23	-27
Gerealiseerd resultaat	Programma 5	-2.133	-2.018	-1.859	159

Enmalige kredieten

5443081	Actualiseren IHP 33e23	-29
	Totaal	-29

5443004 Educatieve activiteiten: € 38.000 V

een structureel "werkbudget" van € 44.000 voor algemene educatieve activiteiten is in 2023 niet geheel besteed.

5443007 Subsidie vakleerkracht gymnastiek: € 78.000 V

Dit betreft het deel van de subsidie aan Sport Fryslân wat vrijgevallen is op dit budget, omdat dit deel van de last ondergebracht kon worden bij SPUK GALA op 6551004/59152 taak 601. Via de resultaatbestemming zal worden voorgesteld dit bedrag weer te bestemmen voor SPUK GALA in 2024.

5443008 Voorschoolse educatie VVE peuterarrangementen: € 75.000 V

Dit betreft vnl. de nog niet uitgegeven NPO middelen. Deze mogen t/m schooljaar 2024/2025 besteed worden.

Structurele budgetten lasten

5443002 Leerlingenvervoer: € 64.000 V

De kosten voor het leerlingenvervoer zijn een stuk lager uitgevallen vanwege het wegvallen van de kosten van vervoer voor het hoogbegaafdheidsonderwijs.

Structurele budgetten baten

5443007 Subsidie vakleerkracht gymnastiek: € 75.000 N

Dit was de begrote inkomst vanuit de algemene uitkering voor combinatiefunctionarissen. Deze inkomst is in 2023 niet meer via de algemene uitkering binnengekomen, maar ondergebracht bij/binnengekomen via de SPUK GALA op 6551004/48400 taak 601.

Enmalige kredieten

5443081 Actualiseren IHP: € 29.000 N

Voor dit project is iemand ingehuurd en dat heeft tot meer kosten geleid dan geraamd

Programma 6	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	4.908	5.224	5.317	-92
	Baten	812	979	1.093	114
	Saldo	-4.096	-4.246	-4.223	22
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	100	2.493	685	1.808
	Baten	0	275	201	-74
	Saldo	-100	-2.219	-484	1.734
<i>Totaal</i>	Lasten	5.008	7.718	6.002	1.716
	Baten	812	1.253	1.294	41
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-4.196	-6.464	-4.708	1.756
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	365	365	522	-157
	Baten	642	2.587	1.295	-1.291
	Saldo	277	2.222	773	-1.449
Gerealiseerd resultaat	Programma 6	-3.919	-4.243	-3.935	308

Enmalige kredieten

6551003	Extra formatie uitvoeringsplan sport en bewegen	41	6557093	Vervanging bomen diverse straten centrum	34
6553081	Tall Ship races	744	6557094	Fietsvlonders op zeedijk	<u>14</u>
6553082	Mobiel podium	-8		Totaal	1.734
6553084	Post-coronacultuurfonds	94			
6553085	Organisatie evenement the Passion	-3			
6553086	Subs.regeling compens.hogere energie	192			
6555083	Renovatie monumentale panden	441			
6557086	Onderhoud speeltuinen	39			
6557088	Project WadNu-algenschermen	0			
6557089	Aanleg Balklandpark	10			
6557091	Planontwikkeling zwembad	4			
6557092	Bodemsanering Westerseedijk ontwikkelvlekken	132			

Structurele budgetten lasten

6551003 Subsidie sportpromotie: € 31.000 V

Deze begrote uitgaven zijn vanaf een ander budget besteed aan activiteitenbudget (€ 15.000), onderdeel uitmakend van de subsidie aan Sport Fryslân en aan clubondersteuners (€ 18.358), ook aan Sport Fryslân vanaf budget 6551002.

6552002 exploitatiebijdrage Optisport zwembad 't Derde Haad: € 65.000 N

De exploitatiebijdrage was gebaseerd op de huursom van 2021. Doordat de inflatie hoger lag dan geraamd was de indexatie ook hoger uitgevallen dan geraamd.

6552006 Sportveldencomplex Oostersportpark: € 46.000 N

Dit heeft te maken met de versnelde afschrijving van de btw. Hier tegenover staat de SPUK uitkering sport.

6552012 Uitbreiding Waddenhal met 2 zaaldelen: € 30.000 V

Omdat de uitbreiding nog niet is gerealiseerd, is het hiervoor gereserveerde bedrag niet besteed.

6554002 Hannemahuis: € 86.000 N

Er zijn meer kosten aan tentoonstellingen gemaakt, maar daar staat de gift van € 90.000 tegenover.

Openbaar Groen: totaal € 3.000 V

Specificatie:

6557004 centrum/parken:	€ 30.000 V
6557005 Woonwijken/dorpen:	€ 55.000 N
6557006 Bedrijventerrein/buitengebied overig:	€ 22.000 V
6557009 Recreatiestrand Westerseedijk:	€ 6.000 V

Structurele budgetten baten

6552014 huur zwembad 't Derde Haad: € 45.000 V

De begrote huur Optisport betreft de huursom 2021. Over de jaren 2022 en 2023 is de huur geïndexeerd/verhoogd overeenkomstig de overeenkomst. Deze indexatie was niet geraamd. Hierdoor is de huuropbrengst hoger dan geraamd.

6554002 Hannemahuis: € 90.000 V

Dit betreft de gift voor tentoonstellingen 2023.

Enmalige kredieten

6551003 Uitvoeringsplan sport en bewegen: € 41.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: reserve sociaal domein).

6553081 Tall ships races 2026: € 744.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: reserve Tall Ships 2026).

6553082 Mobiel podium: € 8.000 N

Dit budget was per 31-12-2022 afgewikkeld, maar er zijn nog kosten geboekt op dit rekeningnummer in 2023.

6553084 Post coronacultuurfonds: € 94.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken punt 3.

6553085 Organisatie evenement the Passion: € 3.000 N

Dit evenement heeft plaats gevonden in 2023. Dit budget is afgewikkeld in 2023.

6553086 Subs.regeling compens.hogere energie: € 192.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken punt 5.

6555083 Renovatie monumentale panden: € 441.000 V

Dit budget voor renovaties (Hein Buismanstichting) wordt in 2024 verder aangesproken (dekking: reserve Hein Buismanstichting).

6557086 Onderhoud speeltuinen: € 39.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

6557088 Project WadNu-algenschermen: € 0

Dit budget voor de algenschermen wordt in 2024 verder besteed (dekking: subsidie provincie en Waddenfonds)

6557089 Aanleg Balklandpark: € 10.000 V

Dit budget wordt per 31-12-2023 afgewikkeld (dekking: reserve Westerzeedijk).

6557091 Planontwikkeling havenzwembad : € 4.000 V

Dit budget wordt per 31-12-2023 afgewikkeld (dekking: reserve Westerzeedijk).

6557092 Bodemsanering Westerzeedijk ontwikkelvlekken: € 132.000 V

Dit budget voor de bodemsanering wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

6557093 Vervanging bomen diverse straten centrum: € 34.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

6557094 Fietsvlonders op zeedijk: € 14.000 V

Dit budget wordt per 31-12-2023 afgewikkeld (dekking: reserve Westerzeedijk).

Programma 7	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	27.194	29.355	29.308	47
	Baten	7.834	9.134	9.212	78
	Saldo	-19.360	-20.221	-20.096	125
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	0	1.018	317	701
	Baten	0	2.347	2.824	477
	Saldo	0	1.329	2.507	1.178
<i>Totaal</i>	Lasten	27.194	30.373	29.625	748
	Baten	7.834	11.480	12.035	555
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-19.360	-18.892	-17.589	1.303
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	0	0	0	0
	Baten	17	1.319	1.021	-298
	Saldo	17	1.319	1.021	-298
Gerealiseerd resultaat	Programma 7	-19.343	-17.573	-16.568	1.005

Enmalige kredieten

7661082	Pilot verbetering mobiliteit ikv inclusie	3
7661083	Verbetering ketensamenwerking	63
7661084	Noodopvang vluchtelingen Oekraïne	875
7663080	Coronaherstelplan sociaal domein	86
7665002	Breed offensief participatiewet	30
7668180	Hoofdlijnenakkoord GGZ	<u>121</u>
	Totaal	1.178

Dienst Noordwest Fryslân. Deze cijfers lieten een voordeel zien van € 242.000 t.o.v. de laatste, in de begroting van de gemeente Harlingen verwerkte, burap.

Inkomen	229.000 N
Werk, Participatie	102.000 N
Armoedebestrijding	207.000 V
WMO	47.000 V
Jeugd	315.000 V
Bedrijfsvoering	<u>4.000 V</u>
Totaal	242.000 V

Structurele budgetten lasten en baten

Totaal structurele budgetten programma 7: € 125.000 V

Begroting Dienst SZW NWF: € 242.000 V

Eind februari zijn de voorlopige cijfers 2023 voor Harlingen gepresenteerd door de

De voornaamste oorzaken worden hieronder toegelicht:

Ad 1a Lasten inkomensregeling BUIG

De bijstandsuitkeringen zijn per 1 januari 2023 en juli 2023 geïndexeerd met

10,15% en 3,13% o.b.v. de stijging van het bruto wettelijk minimumloon. Met deze forse indexatie was in de begroting 2023 geen rekening gehouden omdat, conform de septembercirculaire 2022 van het Rijk, een indexatie van 2,3% is gehanteerd. Desondanks is de begrotingsoverschrijding relatief beperkt gebleven. Dit hangt samen met een flink dalend aantal inwoners met een bijstandsuitkering en een toenemende inzet van loonkostensubsidie.

Ad 1b Giraal leefgeld Oekraïners

De regeling Opvang ontheemden Oekraïne loopt van juli 2022 tot 4 maart 2025. De lasten in verband met deze regeling worden volledig vanuit het Rijk vergoed. De lasten zijn in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de regeling vanaf 1 februari 2023 is gewijzigd. Wanneer iemand aan het werk is of iemand van 18 jaar of ouder een uitkering ontvangt dan wordt het leefgeld voor het hele gezin voortaan stopgezet.

Ad 2 Inburgering

In de begroting na wijziging 2023 is de volledige taakstelling opgenomen in plaats van de 70% die inburgerings-plichtig is. De taakstelling voor inburgeraars wordt niet behaald door een gebrek aan woningen. Hierdoor is er geen doorstroom. Dit betekent dat er geen inburgeringstrajecten ingezet kunnen worden. Dit resulteert in een onderschrijding van de begroting. Voor wat betreft de lasten voor inburgering geldt dat deze door middel van een specifieke uitkering door het Rijk worden vergoed.

Ad 3a Kinderopvang

De tarieven van de kinderopvang zijn verhoogd. Ook zien we dat er door meer ouders van kinderopvang gebruik is gemaakt. Hierdoor vallen de lasten in 2023 hoger uit.

Ad 3b Energietoeslag

De lasten voor de energietoeslag vallen lager uit. In februari 2023 is een voorschot betaald van € 500. In december is de overige € 800 betaald aan inwoners die voldeden aan de nieuwe voorwaarden. In de voorlopige cijfers is een stelpost opgenomen. In de definitieve jaarcijfers worden de definitieve toegekende aanvragen alsnog verwerkt.

Ad 4 WMO

De gemeentelijke bijdragen voor de Wmo zijn lager dan begroot. Dit is grotendeels te verklaren door lagere kosten voor Maatwerkvoorzieningen (collectief vervoer), Begeleiding (individuele begeleiding) en Dagbesteding (dagactiviteiten).

Ad 5 Jeugd

Het gebiedsteam Harlingen pakt intern de casuïstiek multidisciplinair succesvol op. De aanvragen/verwijzingen via o.a. huisartsen en gecertificeerde instellingen worden hiernaast door De Dienst kritisch afgehandeld. De totale gemeentelijke bijdragen voor de Jeugdwet vallen hierdoor in 2023 lager uit dan begroot. Het aantal cliënten met verblijf is in vergelijking met de voorgaande 3 jaren 34% lager. In het kader van 'kinderen laten opgroeien in de thuissituatie' is dit een positieve ontwikkeling. NB: op 1 januari 2024 zijn de Friese gemeenten een nieuwe overeenkomst met zorgaanbieders aangegaan voor verschillende vormen van specialistische jeugdhulp en Wonen. We zien dat een aantal aanbieders hierop, bij het toekennen of wijzigingen van voorzieningen, heeft geprobeerd voor te sorteren. Hierdoor neemt de druk op de kosten toe.

ESF subsidie: € 204.000 V

In 2021 heeft Nederland ruim 220 miljoen euro uit het Europese crisisinstrument REACT-EU ontvangen. De REACT-EU-gelden heeft de Europese Commissie beschikbaar gesteld om de werkgelegenheids- en sociale effecten van de COVID-19-crisis aan te pakken. Deze middelen zijn in april 2021 door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) uitgezet via een aanpassing en verlenging van de Regeling ESF 2014-2020. Voor de arbeidsmarktregio Friesland is een subsidieplafond REACT EU beschikbaar gesteld van € 6.326.500.

Centrumgemeente Leeuwarden heeft in juni 2021 namens de arbeidsmarktregio Friesland een subsidieaanvraag ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De subsidie is in oktober 2021 verleend. Op 2 juni 2021 heeft het bestuur van Werkgeversservicepunt Fryslân Werkt ingestemd met de aanvraag inclusief de financiële verdeling over de Friese gemeenten.

Het bijzondere van deze subsidies is, dat het verleende subsidies zijn voor (grotendeels) reeds uitgevoerd werk. De administratieve verantwoording en controle op deze subsidies heeft in 2023 plaatsgevonden, waarna de vaststelling heeft gevolgd. Harlingen heeft hieruit een bedrag van € 204.000 ontvangen, waarmee in de begroting geen rekening was gehouden en wat dus heeft geleid tot een voordeel bij de jaarrekening.

Overige: € 357.000 N

Binnen het totale saldo ad € 125.000 V zit onder andere een nadeel op de personeelslasten (€ 163.000) meegenomen, die tevens al verwerkt is in de analyse op het personeelsbudget. Tevens heeft vanwege meevallende lasten in het sociaal domein een lagere onttrekking uit de reserve sociaal domein plaatsgevonden (€ 49.000). Daarnaast zijn er nog overige, kleinere verschillen tussen geraamd en werkelijk.

Eenmalige kredieten

7661082 Pilot verbetering mobiliteit ikv inclusie: € 3.000 V

Dit budget is afgewikkeld in 2023.

7661083 Verbetering ketensamenwerking: € 63.000 V

Dit budget is afgewikkeld in 2023.

7661084 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne: € 875.000 V

Op basis van de “Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne” hebben gemeenten ter dekking van de kosten voor gemeentelijke opvang (GO) in 2023 recht op een normbedrag van € 83 per dag per gerealiseerde opvangplek. In 2023 is in de gemeente Harlingen op ca. 10 adressen gemeentelijke opvang gerealiseerd. Gerekend met een gemiddeld aantal van 332 dagen opvang en het aantal gerealiseerde opvangplekken van ca. 83 is hiervoor een voorschot van € 2.287.000 bij het ministerie aangevraagd.

Er bestaat ook recht op vergoeding voor particuliere opvang (PO). Het normbedrag hiervoor is € 210 euro per geregistreerde persoon per maand. In 2023 is in de gemeente Harlingen op ca. 12 adressen particuliere opvang gerealiseerd. Gerekend met een gemiddeld aantal van 7,67 maanden opvang en ca. 37 geregistreerde personen is hiervoor een voorschot van € 60.000 bij het ministerie aangevraagd.

Op basis van de SiSa-afrekening bij de jaarrekening 2022 is daarnaast nog een extra inkomst over 2022 ontvangen van € 477.000, waardoor de totale voorschotvergoeding in 2023 op € 2.823.000 is uitgekomen.

Hieruit moeten de gemeentelijke kosten voor onderdak in opvangvoorzieningen, het leefgeld, recreatieve en educatieve activiteiten, een WA-verzekering en andere (buitengewone) kosten betaald worden. Het totaal hiervan is in 2023 uitgekomen op € 370.000.

Dat betekent dat op deze regeling een voordeel van € 2.453.000 is gerealiseerd. Omdat we dit bij de 2e 4-maandelijkse rapportage al aan zagen komen, is toen

al een voorschot op dit resultaat van € 1.515.000 ingeboekt, waardoor bij deze jaarrekening nog een aanvullend voordeel van € 938.000 kan worden bijgeboekt. Het verschil van € 63.000 is verwerkt in het structurele budget (leefgelduitkering), waardoor het saldo op deze post € 875.000 bedraagt.

7663080 Coronaherstelplan sociaal domein: € 86.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken punt 7.

7665002 Breed offensief participatiewet: € 30.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken punt 10.

7668180 Hoofdlijnenakkoord GGZ: € 121.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken punt 9.

Programma 8	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	4.662	4.734	4.632	102
	Baten	4.144	4.236	4.185	-51
	Saldo	-517	-498	-447	51
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	30	959	256	702
	Baten	0	357	0	-357
	Saldo	-30	-602	-256	345
<i>Totaal</i>	Lasten	4.692	5.692	4.888	804
	Baten	4.144	4.593	4.185	-408
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-547	-1.099	-703	396
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	0	0	0	0
	Baten	373	648	426	-222
	Saldo	373	648	426	-222
Gerealiseerd resultaat	Programma 8	-175	-451	-277	175

Enmalige kredieten

8771081	Aanpak opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO)	95
8774001	Salaris medewerker duurzaamheid	40
8774002	Great Barrier Bubble	19
8774082	Duurzaam inkopen/duurzaamheidsbeleid	172
8774083	Inzet energiecoach	-58
8774084	Haalbaarh.onderz.stimulering verduurz.	25
8775081	Herinrichting begraafplaats, vak BB	<u>52</u>
	Totaal	345

Structurele budgetten lasten

8771004 Jeugdgezondheidszorg, gidsgelden: € 29.000 V

Door de komst van de SPUK/GALA middelen, zijn deze middelen dit jaar niet uitgegeven. 2023 heeft vooral in het teken gestaan om het plan van aanpak GALA te ontwikkelen en het uitvoeren van bestaande activiteiten.

8772003 Riolerings/waterzuivering, riolen en straatkolken € 34.000 N

De overschrijding is ontstaan door de stijging van stroomtarieven in de laatste jaren.

Het budget voor stroomverbruik rioolgemaal was vastgesteld in 2019. Door de extreme stijging van de tarieven was dit budget de laatste jaren niet toereikend.

8773002 Toevoeging voorziening inzameling huishoudelijk afval: € 249.000 N

Er was een voordelig saldo op het onderdeel afval. Dit voordeel is gestort in de voorziening afvalstoffenheffing.

8773002 Bijdrage Fryslân Milieu: € 111.000 N

Het betreft hier de kosten inzameling via DVO Omrin. De meerkosten zit voornamelijk in de indexering DVO; deze betreft in 2023 9,2 %, normaal ligt deze indexering in de buurt van 1 tot 2 %, waarmee rekening was gehouden in de begroting.

8773003 Afvoer huishoudelijk afval: € 100.000 V

In de begroting 2023 is o.a. uit gegaan van 1900 ton GFT, 3600 ton restafval en 200 ton grofvuil. In de loop van 2023 is de raming enigszins bijgesteld, uiteindelijk is gebleken dat er 1565 ton GFT, 3173 ton restafval en 179 ton grofvuil in rekening is gebracht. Dit alles leidt tot een positief resultaat.

8773004 Verwerking nascheiding huishoudelijk afval: € 181.000 V

De gewijzigde systematiek in de nascheiding van afval heeft geleid tot mutaties in de kosten en opbrengsten.

8774002 Bijdrage aan de FUMO: € 26.000 V

Per 1 januari 2022 is de nieuwe sturings- en financieringssysteematiek van de FUMO in werking getreden. Op basis hiervan vindt nacalculatie plaats van basis- en plustaken. Jaarlijks worden de werkelijk gerealiseerde uren in rekening gebracht. Indien er meer uren zijn besteed dan begroot, dan ontvangt de deelnemer een aanvullende factuur. Indien er minder uren zijn besteed, dan krijgt de deelnemer een bedrag terug. Per saldo resulteert de afrekening voor Harlingen in een voordeel van € 26.000.

Structurele budgetten baten**8772002 Beschikking voorziening rioolheffing: € 28.000 N**

Omdat er minder kosten zijn gemaakt, is er € 28.000 minder onttrokken aan de voorziening rioolheffing dan geraamd.

8773002 Bijdrage inzameling huishoudelijk afval: € 63.000 V

Dit betreft een niet begrote vergoeding voor het plaatsen van 6 ondergrondse containers.

8773004 Verwerking nascheiding huishoudelijk afval: € 93.000 N

De gewijzigde systematiek in de nascheiding van afval heeft geleid tot mutaties in de kosten en opbrengsten.

8775004 Begraafrechten: € 24.000 V

Er is in 2022 een actualisatieslag gemaakt binnen de begraafrechtenadministratie. Voor een groot deel gaat het om afkoopsommen voor 10 of 20 jaar die als 'vooruit ontvangen' zijn verantwoord en de komende jaren ten gunste van de exploitatie worden gebracht. Deze actualisatie heeft ook in 2023 tot een hogere opbrengst geleid van € 24.000 ten opzichte van de raming.

Eenmalige kredieten**8771081 Aanpak opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO): € 95.000 V**

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

8774001 Salaris medewerker duurzaamheid: € 40.000 V

Dit budget wordt overgeheveld naar 2024 (dekking: algemene investeringsreserve).

8774082 Duurzaam inkopen/duurzaamheidsbeleid: € 172.000 V

Via het gemeentefonds zijn extra klimaatmiddelen beschikbaar gesteld in verband met de energietransitie. Op 31 december 2023 resteerde hiervan nog € 172.000. Dit bedrag wordt in 2024 verder besteed (zie uit te voeren werken: punt 5).

8774083 Inzet energiecoach begr.2022: € 58.000 N

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken; punt 4, verschil zie 9883088 (energiearmoede)

8774084 Haalbaarh.onderz.stimulering verduurz.: € 25.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

8774002 Great Bubble Barrier: € 19.000 V

Dit budget wordt overgeheveld naar 2024 (dekking: algemene investeringsreserve).

8775081 Herinrichting begraafplaats, vak BB: € 52.000 V

Dit budget wordt overgeheveld naar 2024 (dekking: algemene investeringsreserve).

8774083 Inzet energiecoach begr.2022: € 58.000 N

De kosten voor inzet energiecoach geboekt op dit budget worden grotendeels gedekt door de ontvangen rijksmiddelen voor energiearmoede. De uitgaaf van deze middelen staat begroot op 9883088, vandaar dat op 8774083 een nadeel is ontstaan (zie ook toelichting bij 9883088)

Programma 9	x € 1.000	begroting voor wijzigingen	begroting na wijzigingen	rekening 2023	Saldo 2023
<i>Structurele budgetten</i>	Lasten	1.316	1.736	1.798	-62
	Baten	260	380	394	14
	Saldo	-1.056	-1.356	-1.405	-48
<i>Eenmalige kredieten</i>	Lasten	0	1.331	509	822
	Baten	0	142	0	-142
	Saldo	0	-1.189	-509	679
<i>Totaal</i>	Lasten	1.316	3.067	2.308	759
	Baten	260	522	394	-128
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	Saldo	-1.056	-2.545	-1.914	631
<i>Mutaties reserves</i>	Lasten	200	200	200	0
	Baten	0	1.457	1.002	-455
	Saldo	-200	1.257	802	-455
Gerealiseerd resultaat	Programma 9	-1.256	-1.288	-1.112	177

Enmalige kredieten

9881080	Implementatie Omgevingswet	25
9881081	Procesvoorstel kernwinkelgebied Harlingen	84
9881082	Procesvoorstel kustzonevisie	105
9883085	Vorbereidingskosten Westerzeedijk	266
9883088	Energiearmoede	125
9883091	Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	51
9883092	Wet goed verhuurderschap	<u>23</u>
	Totaal	679

Structurele budgetten lasten

9883003 Onderhoud software omgevingsvergunningen: € 50.000 N

De overschrijding wordt veroorzaakt door de aanschaf van een zaakstelsel (Rx. mission) voor vergunningverleners en toezichthouders van het team VVH. Dit

stelsel was noodzakelijk om het werk uit te voeren en de processen te kunnen vastleggen.

9883006 Volkshuisvesting Streekagenda: € 28.000 V

9883006 Volkshuisvesting subsidie marktproducenten: € 20.000 N

De raming is in 2023 in zijn geheel op Streekagenda terecht gekomen.

Structurele budgetten baten

9883004 Leges Bouwvergunningen: € 97.000 N

De tussentijdse verhoging van de raming in 2023 met € 100.000 is iets te optimistisch geweest. Van de geraamde opbrengst ad € 311.000 is € 214.000 gerealiseerd. Hiermee is de opbrengst na een forse stijging in 2022 als gevolg van

het wegwerken van achterstanden (opbrengst € 652.000) weer terug op het niveau 2020 en 2021.

9883004 Vergoeding verleende diensten omgevingsvergunningen: € 113.000 V

Zie toelichting 1004020

Enmalige kredieten

9881080 Implementatie Omgevingswet: € 25.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken; punt 2

9881081 Procesvoorstel kernwinkelgebied Harlingen: € 84.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

9881082 Procesvoorstel kustzonevisie: € 105.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: algemene investeringsreserve).

9883085 Voorbereidingskosten Westerzeedijk: € 266.000 V

Dit budget wordt in 2024 verder besteed (dekking: reserve Westerzeedijk).

9883088 Energiearmoede: € 125.000 V

Op dit budget staat de uitgaaf van de ontvangen rijksmiddelen voor bestrijding van energiearmoede begroot. Een deel van de lasten hiervoor is op andere budgetten geboekt (8774082 en 8774083). Hierdoor is op dit budget een voordeel ontstaan.

9883091 Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb): € 51.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken; punt 6

9883092 Wet goed verhuurderschap: € 23.000 V

Voor de toelichting, zie paragraaf J, nog uit te voeren werken; punt 8

Personeelsbudget: salarissen/inhuur derden etc.: € 75.000 N

Het personeelsbudget is in de tweede viermaandelijke rapportage verhoogd met ruim € 1,1 miljoen. Als gevolg van de meerkosten van inhuur. Uiteindelijk is het totale geraamde personeelsbudget ad € 17 miljoen (inclusief tussentijdse bijstelling) met € 75.000 overschreden, voornamelijk als gevolg van iets hogere indirecte personeelskosten (opleiding etc.).

Toelichting balansinvesteringen

Hierna wordt een toelichting gegeven op de stand van zaken van de kredieten voor balansinvesteringen die in 2023 liepen. Van de investeringen nog niet waren afgerond op 31 december 2023 worden de restantkredieten doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar.

Programma 1 Bestuur en ondersteuning

Krediet: Aankoop grond Aldi (703004)

17e begrotingswijziging 2022.

Geraamde bedrag: € 100.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 0

Restantbedrag op 31-12-2023: € 100.000

Toelichting: Het krediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Duurzame verwarming entrepotgebouw (703005)

34e begrotingswijziging 2023.

Geraamde bedrag: € 65.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 20.922

Restantbedrag op 31-12-2023: € 44.078

Toelichting: Het krediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Cultuurfunctie entrepotgebouw (703006)

34e begrotingswijziging 2023.

Geraamde bedrag: € 200.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 20.878

Restantbedrag op 31-12-2023: € 179.122

Toelichting: Het krediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Werkplekken obv het nieuwe werken (704008)

59e begrotingswijziging 2016

Toelichting: Er is een opbrengst verantwoord voor terugname van meubels ad € 2.500 op een oud krediet. De kapitaallasten zijn hieraan aangepast.

Krediet: voorbereiding ambtelijke huisvesting (704017)

15e begrotingswijziging 2020/39e 2021

Geraamde bedrag: € 750.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 481.581

Restantbedrag op 31-12-2023: € 268.419

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023 (versneld afgeschreven).

Krediet: Aanschaf Centric belastingen (704018)

7e begrotingswijziging 2022.

Geraamde bedrag: € 102.118

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 81.221

Restantbedrag op 31-12-2023: € 20.897

Toelichting: Het krediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Hardware burgerzaken o.a. voor id controle (704019)

43e begrotingswijziging 2023.

Geraamde bedrag: € 21.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 20.542

Restantbedrag op 31-12-2023: € 458

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Krediet: verbeteren stadsentree Spoorstraat (721009)

38e begrotingswijziging 2018

Geraamde bedrag: € 650.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 625.494

Restantbedrag op 31-12-2023: € 24.506

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024. Het project zal in 2024 afgerond worden.

Krediet: campus RSG Julianastraat (721010)

18e begrotingswijziging 2019

Geraamde bedrag: € 250.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 237.754

Restantbedrag op 31-12-2023: € 12.246

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: herinrichting straten Havenkwartier (721016)

9e begrotingswijziging 2020/10e 2022

Geraamde bedrag: € 223.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 218.499

Restantbedrag op 31-12-2023: € 5.001

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: wandelpad Westerzeedijk – Bynia State (721018)

15e begrotingswijziging 2020

Geraamde bedrag: € 343.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 354.658

Restantbedrag op 31-12-2023: -€ 11.658

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023. Er is € 11.658 meer uitgegeven dan geraamd, hetgeen ingaande 2024 resulteert in een hogere kapitaallast.

Krediet: herinrichting plan Zuid, fase 3 (721020)

23e begrotingswijziging 2020/39e 2021

Geraamde bedrag: € 697.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 705.941

Restantbedrag op 31-12-2023: -€ 8.441

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023. Er is € 8.441 meer uitgegeven dan geraamd. Daarentegen is er een bijdrage ontvangen van € 144.900 van de Bouwvereniging.

Krediet: aankoop grond maatschap D.W. de Jong (722011)

19e begrotingswijziging 2020 en 43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 508.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 508.271

Restantbedrag op 31-12-2023: € 229

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: herinrichting parkeerterrein P1 (722013)

32e begrotingswijziging 2020

Geraamde bedrag: € 2.000.000

Minder overgeheveld naar 2023 € 601

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 434.269

Restantbedrag op 31-12-2023: € 1.565.130

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024. In overleg is eind 2022 € 601 minder overgeheveld naar 2023.

Krediet: ombouw parkeerautomaten (722022)

17e begrotingswijziging 2022

Geraamde bedrag: € 140.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 142.461

Restantbedrag op 31-12-2023: -€ 2.461

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Realisatie oplaadpunten parkeerlocatie P2 (722023)

24e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 160.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 139.511

Restantbedrag op 31-12-2023: € 20.489

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Aanschaf pendelbus (722024)

15e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 200.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 0

Restantbedrag op 31-12-2023: € 200.000

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Ombouw installaties tbv 24/7 uitrijden (722025)

16e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 90.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 70.080

Restantbedrag op 31-12-2023: € 19.920

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Aanschaf tractor eilandparkeren (722026)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 70.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 66.395

Restantbedrag op 31-12-2023: € 3.605

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Aankoop Harlingerstraatweg, landschapspark (722027)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 252.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 250.797

Restantbedrag op 31-12-2023: € 1.702

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Aankoop Harlingerstraatweg, fruitschuur (722028)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 252.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 250.797

Restantbedrag op 31-12-2023: € 1.702

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Aankoop Harlingerstraatweg 92 (722029)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 757.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 750.996

Restantbedrag op 31-12-2023: € 6.504

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Aankoop Harlingerstraatweg 90a (722030)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 404.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 401.437

Restantbedrag op 31-12-2023: € 2.563

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet Aankoop Harlingerstraatweg 90 (722031)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 353.500

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 350.996

Restantbedrag op 31-12-2023: € 2.504

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Sanitaire unit eilandparkeren (722032)

begrotingswijziging 2024

Geraamde bedrag: € 0

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 6.296

Restantbedrag op 31-12-2023: -€ 6.296

Toelichting: Het krediet wordt niet meegenomen in de overheveling, maar aangemaakt in de 2e 4-maands van 2024. De uitgaven zijn gedeeltelijk al gemaakt in 2023. Hier wordt rekening mee gehouden. De rest volgt in 2024.

Krediet: ombouw parkeerautomaten (723001)

3e begrotingswijziging 2022

Geraamde bedrag: € 307.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 108.561

Restantbedrag op 31-12-2023: € 198.439

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: ondergrondse afvalcontainers (724003)

43e begrotingswijziging 2013

Geraamde bedrag: € 50.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 22.823

Restantbedrag op 31-12-2023: € 27.177

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: verbouw loods Nieuwe Willemshaven 5 (724015)

18e begrotingswijziging 2020 en overname toiletunits in 2022

Geraamde bedrag: € 193.329

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 113.745

Restantbedrag op 31-12-2023: € 79.584

Toelichting: In 2023 is de opbrengst van de overname van de toiletunits ten bedrage van € 2.479 ook overgeheveld. Dit is opgenomen in het geraamde bedrag. Het restant krediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Damwand winkelcentrum Kimswerderweg (724023)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 235.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 0

Restantbedrag op 31-12-2023: € 235.000

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Aanleg vuilinamepunt schepen (724024)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 20.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 4.698

Restantbedrag op 31-12-2023: € 15.302

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Programma 5 Onderwijs

Krediet: vernieuwing ventilatiesysteem Pr. Joh.Frisoschool (742005)

15e begrotingswijziging 2022

Geraamde bedrag: € 115.793

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 115.793

Restantbedrag op 31-12-2023: € 0

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Krediet: voorzieningen buitensportaccommodaties (752007)

23e begrotingswijziging 2020/42e 2021/43e 2023

Geraamde bedrag: € 586.050

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 585.520

Restantbedrag op 31-12-2023: € 530

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Vervanging verlichting hoofdveld Zeerobben (752010)

17e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag: € 35.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 43.735

Restantbedrag op 31-12-2023: - € 8.735

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023. Per saldo is er een te kort geweest op het krediet van € 8.735.

Krediet: sporten in de openbare ruimte (757006)

36e begrotingswijziging 2018

Geraamde bedrag: € 120.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 8.810

Restantbedrag op 31-12-2023: € 111.190

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: kunstwerk Nieuwe Willemshaven (757007)

17e begrotingswijziging 2021

Geraamde bedrag: € 20.000

Uitgegeven tot en met 31-12-2023: € 26.657

Restantbedrag op 31-12-2023: -€ 6.657

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023. Per saldo is er een te kort geweest op het krediet van € 6.657.

Krediet: vier dijktrappen (757009)

27e begrotingswijziging 2021

Geraamde bedrag:	€ 520.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 464.689
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 55.311

Toelichting: Aan bijdrage is er € 33.186 minder ontvangen. Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Revitalisering Bomen Zuiderhaven (757010)

37e begrotingswijziging 2021

Geraamde bedrag:	€ 136.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 2.236
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 133.764

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

Krediet: rioolvervanging plan Zuid fase 3 (772014)

4e begrotingswijziging 2020

Geraamde bedrag:	€ 1.000.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 885.444
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 114.556

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: maatregelen ihkv klimaatbestendige inrichting (772019)

6e begrotingswijziging 2022

Geraamde bedrag:	€ 80.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 48.002
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 31.998

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Vervangen riolering op basis van inspectie (772021)

7e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag:	€ 35.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 0
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 35.000

Toelichting: Het restantkrediet wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: biodiversiteit (774001)

18e begrotingswijziging 2019 en 43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag:	€ 40.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2022:	€ 31.451
Restantbedrag op 31-12-2022:	€ 8.549

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Krediet: Great Bubble Barrier (774005)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag:	€ 965.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 440.320
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 524.680

Toelichting: Aan bijdrage/subsidies moet nog ontvangen worden € 758.111. Het restantkrediet ad € 524.680 wordt overgeheveld naar 2024.

Krediet: Aanschaf tractor biodiversiteit (774006)

43e begrotingswijziging 2023

Geraamde bedrag:	€ 60.000
Uitgegeven tot en met 31-12-2023:	€ 59.150
Restantbedrag op 31-12-2023:	€ 850

Toelichting: Het krediet is afgewikkeld per 31-12-2023.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 2.318.771			€ 0	€ 0	€ 106.171
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)			
		<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>			
		€ 0	€ 55.636	€ 2.480.578	€ 4.112.752			

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
	Gemeenten		<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
		1	49	0	0	Ja	Ja	
		Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10</i>			
		2024	Nee					
		Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
		Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	
		€ 0	€ 0			€ 0	€ 0	
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	
		€ 380	€ 18.620	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Totaal	
		Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/24</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/25</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/26</i>	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27</i>		
		€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0		€ 380	

BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	
		SiSa tussen medeoverheden		Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03	Aard controle R Indicator: C41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06
		1	030002 Provincie Friesland	€ 31.712	€ 37.113	€ 0	1	1	
		2							
		3							
		4							
		5							
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09			
		1	030002 Provincie Friesland	240	Ja				
		2							
		3							
		4							
		5							

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
		158		€ 8.855	€ 12.065	29	€ 1.625	€ 3.859	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten				
				Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
		187		€ 141.253	€ 235.861				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, voerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
		389		102	0	1	1.120	0	

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	E indverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>			
			€ 0	Nee			

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			<i>Aard controle R Indicator: C92/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05</i>	
			€ 15.720	€ 0	1	165	4	

BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...]	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/06</i>
			1 LA/23-03599813	€ 0	0	0	0	€ 0
			2					
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	E indverantwoording (ja/nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: C94/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C94/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10</i>		
			1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2					
			100					

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
				<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>
				€ 421.571	€ 0	€ 2.420	€ 45.913	€ 0
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>				
	1							
	2							
	100							

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen		Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
				<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>
				€ 34.650	€ 0	€ 0	€ 0	€ 179.594
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>				
	1							
	2							
	10							

IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>
			€ 131.214	€ 686.633	€ 384.514	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>
		1	105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Ja	223	
		2	106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / ertoeegangsweg aantal in st	Nee	5	
		50	108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Nee	2	

IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
1	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
2	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
3	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
4	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>				
1	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	Nee				
2	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	Nee				
3	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	Nee				
4	030002	Provincie Friesland	PF-2023/265197	Nee				
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								

			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>
1	030002	Provincie Friesland		PF-2023/265197	2.9	Nee
2	030002	Provincie Friesland		PF-2023/265197	2.10	Nee
3	030002	Provincie Friesland		PF-2023/265197	2.11	Nee
4	030002	Provincie Friesland		PF-2023/265197	2.12	Nee
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

lenW	E84	Regeling stimuleringsverkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>
1	330	Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks		Nee	0	
2	331	Drempel/aantal in Stuks		Nee	0	
3	348	Aanleg van een fietsoversteek via een middeneiland, alleen bij een kruispunt/aantal in Stuks		Nee	0	
4						
50						

EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>
			€ 0	€ 4.995	€ 0	€ 4.995	€ 0	€ 0
			E indverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i>					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfte baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		M utaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>					
		€ 0	Nee					

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/03</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/04</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/05</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2A/06</i>
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 6.659.914	€ 137.210	€ 386.466	€ 1.072	€ 17.317
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/09</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/10</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2A/11</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/12</i>
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 0	€ 94.653	€ 7.614	€ 0	€ 339.900
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gedertie baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en wijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/14</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/15</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2A/16</i>	
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 0	€ 0	€ 0		
			2					
			100					

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 0	€ 67	€ 48.320	€ 0	€ 0
			2					
			100					
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11	Aard controle R Indicator: G3A/12
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 2.304	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			100					

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	0	0	0	

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverzekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekking (aflossing)
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/05</i>
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 22.040	€ 43.134
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 13.611	€ 5.328
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 21.811	€ 4.579
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 850
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	-€ 2.620	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekking (jaar T-1)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/09</i>	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 137	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0	

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/11</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4A/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/13</i>	
1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G10A	Wet inburgering 2021_ Totaal 2022 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G10)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1)	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk)	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicator: G10A/01</i>	<i>Indicator: G10A/02</i>	<i>Indicator: G10A/03</i>	
		1 060072 Gemeente Harlingen	€ 8.286	€ 0		
		2				
		20				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G12/01</i>	<i>Indicator: G12/02</i>	<i>Indicator: G12/03</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2022 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicator: G12A/01</i>	<i>Indicator: G12A/02</i>	<i>Indicator: G12A/03</i>	
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 0	€ 0	
		2				
		20				

SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G13A	Onderwijsroute_ totalen 2022 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G13B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G13)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Bestedingen onderwijsroute (jaar T-1)	Baten onderwijsroute (jaar T-1) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T-1)	Baten overige voorzieningen (jaar T-1) (exclusief Rijk)
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13A/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13A/05</i>
			1 060072 Gemeente Harlingen	€ 14.500	€ 0	€ 0	€ 0
			2				
			20				

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 87.521	€ 106.136				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 6552006 Sportveldencomplex Oostersportpark (voorzieningen buitensportaccommodaties)	€ 38.776	€ 38.776	€ 0	€ 0	Renovatie
			2 6552006 Sportveldencomplex Oostersportpark (uitbreiding pupillenveld Zeerobben)	€ 7.654	€ 7.654	€ 0	€ 0	Renovatie
			3 6552002 Zwembad 't derde Haad	€ 6.320	€ 6.320	€ 0	€ 0	Onderhoud
			4 6552006 Sportveldencomplex Vierkantsdijk	€ 3.666	€ 3.666	€ 0	€ 0	Onderhoud
			5 6552006 Sportveldencomplex Oostersportpark	€ 10.263	€ 10.263	€ 0	€ 0	Onderhoud
			6 6552008 Kunstgras hockeyveld Balkland	€ 4.113	€ 4.113	€ 0	€ 0	Onderhoud
			7 6552010 Materieel groenvoorziening sportaccommodaties	€ 1.326	€ 1.326	€ 0	€ 0	Onderhoud
			8 6552011 Sportzalen (Wad Noorderlicht)	€ 4.049	€ 4.049	€ 0	€ 0	Onderhoud
			9 6552012 Waddenhal	€ 17.148	€ 17.148	€ 0	€ 0	Onderhoud
			10 6552013 Gymnastieklokaal het Vierkant	€ 5.824	€ 5.824	€ 0	€ 0	Onderhoud
			11 Diversen (mengpercentage)	€ 6.998	€ 0	€ 0	€ 6.998	Extra last a.g.v. meer kostenverhogende btw

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschik kingsnummer	Totaal bedrag volgens beschik king	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/03</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/04</i>	
			<i>Gerealiseerd</i>		<i>Gerealiseerd</i>		<i>Gerealiseerd</i>		<i>Gerealiseerd</i>	
1	1042139		€ 18.858	€ 0	€ 6.340	€ 0	€ 16.340			
2	1033467		€ 42.571	€ 0	€ 0	€ 0	€ 20.000			
3										
4										
			Kopie beschik kingsnummer	E indverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>					
1	1042139		Ja							
2	1033467		Ja							
3										
4										

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>		<i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>	
			€ 10.057		€ 10.057		Ja		Ja	
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschik kingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatiekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04</i>	
			<i>Automatisch berekend</i>		<i>Automatisch berekend</i>		<i>Automatisch berekend</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05</i>	
1	SPUKIJZ21-22208		€ 17.872	€ 17.872	€ 0	Nee				
			Naam locatie	Betreft periode	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatiekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06</i>		<i>Aard controle R Indicator: H25/07</i>		<i>Aard controle R Indicator: H25/08</i>			
1	zwembad 't derde Haad		Nov + dec 2021	€ 11.122	€ 11.122	€ 0	€ 0			
2	zwembad 't derde Haad		jan-22	€ 6.750	€ 6.750	€ 0	€ 0			
50										

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 13.924	€ 12.164	€ 1.760	€ 12.164	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 95.860	€ 76.688	€ 19.172	€ 76.688	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 21.421	€ 17.137	€ 4.284	€ 17.137	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 16.066	€ 12.852	€ 3.213	€ 12.852	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 7.497	€ 7.497	€ 0	€ 7.497	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 18.743	€ 3.696	€ 3.749	€ 3.696	Ja
			7 Valpreventie	€ 55.159	€ 5.208	€ 11.032	€ 5.208	Ja
			8 Leefomgeving	€ 10.711	€ 3.015	€ 2.142	€ 3.015	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 2.678	€ 2.678	€ 0	€ 2.678	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 39.094	€ 31.275	€ 7.819	€ 31.275	Ja
			11 Mantelzorg	€ 10.711	€ 8.568	€ 2.142	€ 8.568	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 10.711	€ 8.616	€ 2.095	€ 8.616	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 5.891	€ 5.891	€ 0	€ 5.891	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 2.678	€ 2.678	€ 0	€ 2.678	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 9.532	€ 7.638	€ 1.894	€ 7.638	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			1 Lokaal Sportakkoord	Ja				
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja				
			4 Kansrijke Start	Ja				
			5 Mentale Gezondheid	Ja				
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Ja				
			7 Valpreventie	Ja				
			8 Leefomgeving	Ja				
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja				
			10 Versterken sociale basis	Ja				
			11 Mantelzorg	Ja				
			12 Eén tegen eenzaamheid	Ja				
			13 Welzijn op recept	Ja				
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja				
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>					
			Nee					

VWS	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H31/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05</i>
			SPUKNEAS230138	€ 25.121	€ 0	Nee	Uitbetaling aan FC Harlingen heeft begin 2024 plaatsgevonden. De overige verenigingen moeten nog uitbetaald worden.
VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01</i>	<i>Automatisch berekend</i>	<i>Automatisch berekend</i>		
			MEOZ23165	€ 238.442	€ 0		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04</i>	<i>Totale verlening per zwembad (jaar T)</i>	<i>Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08</i>
			Zwembad 't derde Haad	€ 238.442	€ 0	Nee	Uitbetaling vindt in 2024 plaats.

Baten en lasten per taakveld 2023

	lasten 2023 begroting	baten 2023 begroting	lasten 2023 begroting na wijz.	baten 2023 begroting na wijz.	lasten 2023 rekening	baten 2023 rekening
1.0010 Bestuur	1.304.056	88.326	1.337.584	88.326	1.486.058	146.630
1.0020 Burgerzaken	400.482	182.000	499.050	182.000	479.091	195.791
1.0030 Beheer overige gebouwen en gronden	382.090	529.191	802.362	874.191	757.836	2.952.673
1.0040 Overhead	9.419.639	390.841	10.303.124	519.938	10.953.812	576.403
1.0050 Treasury	62.211	1.010.723	62.211	468.229	179.927	626.800
1.0061 OZB woningen	136.413	1.785.667	143.838	1.785.667	168.251	1.769.568
1.0062 OZB niet-woningen	84.257	2.281.516	86.517	2.261.516	88.037	2.253.221
1.0063 Parkeerbelasting	9.619	65.000	10.601	50.000	14.287	44.196
1.0064 Belastingen overig	52.508	180.000	56.351	125.000	59.999	140.359
1.0070 Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	37.717.373	0	40.789.373	0	41.981.888
1.0080 Overige baten en lasten	1.873.653	650.000	4.871.279	0	555	8.425
1.0090 Vennootschapsbelasting	529.319	0	578.854	0	222.325	0
1.0100 Mutaties reserves	1.887.639	2.742.757	3.984.365	11.541.403	2.837.462	7.526.926
1.0110 Resultaat v.d. rek van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
2.1110 Crisisbeheersing en brandweer	1.204.150	25.000	1.209.015	25.000	1.227.511	32.832
2.1120 Openbare orde en veiligheid	485.984	2.000	612.341	70.000	729.274	69.667
3.2210 verkeer en vervoer	3.413.134	62.854	3.813.794	389.451	3.740.236	287.521
3.2220 parkeren	3.174.836	5.854.364	3.265.348	6.200.587	3.429.389	6.262.900
3.2230 recreatieve havens	678.635	135.374	657.769	114.907	633.583	95.140
3.2240 economische havens en waterwegen	1.642.493	583.996	1.849.947	583.996	1.699.994	516.222
4.3310 economische ontwikkeling	182.023	0	463.470	0	582.455	164.132
4.3330 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	145.289	2.000	113.303	2.000	138.595	2.396
4.3340 economische promotie	379.082	207.000	601.677	275.000	609.067	312.056
5.4410 openbaar onderwijs	43.249	0	43.249	0	50.461	0
5.4420 onderwijshuisvesting	937.106	102.260	941.888	102.260	920.471	131.838
5.4430 onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.394.973	384.133	1.731.642	591.593	1.535.202	537.914
6.5510 Sportbeleid en activering	102.480	0	289.620	120.495	169.976	77.700
6.5520 Sportaccommodaties	1.775.535	664.961	1.822.121	684.961	1.891.742	715.941
6.5530 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	516.514	68.000	1.899.390	150.277	885.430	183.763

6.5540 Musea	405.874	18.500	441.255	18.500	677.187	135.146
6.5550 Cultureel erfgoed	122.867	0	559.563	0	99.289	0
6.5560 Media	492.093	60.000	534.109	75.720	534.981	79.702
6.5570 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.592.741	1.000	2.171.721	203.485	1.743.331	101.817
7.6610 Samenkracht en burgerparticipatie	993.370	14.500	1.979.085	2.670.130	1.482.900	3.184.538
7.6620 Wijkteams	1.744.942	0	2.540.263	0	2.752.377	6.610
7.6630 Inkomensregelingen	10.067.519	7.547.088	12.137.278	8.566.772	12.184.006	8.373.359
7.6640 Begeleide participatie	2.443.912	100.000	2.471.206	0	2.473.852	0
7.6650 Arbeidsparticipatie	757.782	0	738.846	0	756.404	203.743
7.6660 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	929.298	26.913	887.344	35.696	930.519	43.632
7.6671 Maatwerkdienstverlening 18+	4.341.159	145.008	3.863.429	147.079	3.767.351	162.682
7.6672 Maatwerkdienstverlening 18-	5.079.409	0	5.062.422	0	5.056.186	0
7.6681 Geëscalleerde zorg 18+	370.692	0	145.505	60.793	-95.178	60.793
7.6682 Geëscalleerde zorg 18-	465.483	0	547.493	0	316.163	0
8.7710 Volksgezondheid	844.142	0	1.114.124	129.753	922.584	59.648
8.7720 Riolering	964.790	1.675.000	973.738	1.675.000	941.479	1.642.260
8.7730 Afval	1.879.097	2.360.000	1.852.173	2.322.000	1.923.861	2.310.942
8.7740 Milieubeheer	744.392	0	1.486.080	357.032	867.075	0
8.7750 Begraafplaatsen	259.348	109.368	266.083	109.368	232.853	172.277
9.8810 Ruimtelijke ordening	323.416	0	846.498	19.598	560.604	29.599
9.8830 Wonen en bouwen	993.018	260.000	2.220.524	502.353	1.746.997	363.960
	68.032.713	68.032.713	84.889.449	84.889.449	75.365.845	84.543.610
Saldo					9.177.765	

Verklaring onafhankelijke accountant

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad van Harlingen op 10 juli 2024

